

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

REFERAT

fra den 4. ekstraordinære kongress
22. september 1994

Referat:

Anne-Ragni A. Arntzen og May-Britt Fossbråten

Forord

Dette er et kronologisk referat fra forhandlingene i Landsorganisasjonens 4. ekstraordinære Kongress 22. september 1994.

Referatet er trykt og sendt ut slik at kongressrepresentantene har hatt anledning til å gjennomgå det og komme med rettelser. Etter at fristen for slike rettelser var gått ut var det kommet inn 6 korrigeringer. Det endelige og godkjente referat er nå trykt og foreligger her.

Sekretariatets fire innstillinger til Kongressen er i sin helhet tatt inn på sidene 12–29.

Kongressens vedtak framkommer på side 142 i referatet.

Debattinnleggene er i hovedsak gjengitt slike de ble framført. I de tilfeller hvor manus er levert referenten i forkant, er disse utgangspunktet for referatet.

Talerlisten er tatt inn på side 4 og oversikt over deltakerne på Kongressen er tatt inn til slutt i referatet.

Anne-Ragni A. Arntzen
(referatansvarlig)

Arbejderbevægelsens
Arkiv
og
Bibliotek

Innhold

	Side
Forord.....	2
Talerliste	4
Dagorden pkt. 1 – Åpning	5
Lederens hilsningstale.....	5
Dagorden pkt. 2 – Konstituering	7
Godkjenning av fullmakter	7
Innkallingen	8
Dagsorden.....	8
Forretningsorden	9
Valg av dirigenter og sekretærer	10
Dagsorden pkt. 3 – EU-saken	12
<i>Innstillingene fra Sekretariatet:</i>	
Forslag nr. 1 – LOs ledelse.....	12
Forslag nr. 2 – Kjell Bjørndalen.....	19
Forslag nr. 3 – Jan Davidsen m/fl	19
Forslag nr. 4 – Jan Werner Hansen	28
<i>Innledninger til forslagene:</i>	
Yngve Hågenesen – til forslag 1.....	29
Jan Davidsen – til forslag 3.....	39
Kjell Bjørndalen – til forslag 2.....	50
Jan Werner Hansen – til forslag 4.....	52
EU-debatten starter.....	55
Oppsummeringsinnlegg.....	137
Avstemmingen.....	141
Dagsorden pkt. 4 – Avslutning	142
Lederens avslutningstale	142
Navneliste	144

Talerliste

- Andersen, Roger s. 61
Andersen, Roy s. 64
Andresen, Geir s. 94
Arntzen, Sture s. 55
Balstad, Jan Kr. 101
Bjørgum, Laila s. 107
Bjørndalen, Kjell s. 50
Blomkvist, Birger s. 84
Busch, Eva Karin s. 117
Christiansen, Bjørn s. 112
Dahl, Torbjørn s. 76
Dalsheim, Ove s. 105
Davidsen, Jan s. 39, 137
Finnebråten, Svein-Kåre s. 120
Fiskvik, Kleiv s. 69
Fjellheim, Svein s. 91
Furre, Leif s. 121
Grimnes, Gunnar s. 93
Gustavsen, Terje Moe s. 86
Hagen, Johnny s. 126
Hansen, Jan Werner s. 52, 122
Hansen, Tone s. 77
Hansen, Torill s. 113
Hegna, Bent s. 102
Hess, Ina s. 124
Hofstedt, Stein Bruse s. 117
Husøy, Inger Lise s. 127
Hågensen, Yngve s. 5, 8, 9, 10,
29, 139, 142
Jamne, Kjell s. 85
Jervell, Claus s. 105
Johansson, Sven Hugo s. 74
Karlsen, Steinar s. 56
Kirknes, Hans Thore s. 129
Kolstad, Walter s. 57
Kostøl, Esther s. 65, 134
Kristiansen, Stein s. 107
Kvalvik, Arne s. 79, 12
Larsen, Heidi s. 62
Larsen, Kjell s. 98
Leirvoll, Turid s. 123
Lindstrøm, Anne-Grete s. 133
Luthen, Hanne s. 99
Lynnebakken, Berit s. 128
Martinsen, Kjell s. 136
Midtbø, Magnus s. 82
Moe, Peter s. 110
Nilsen, Gunnar s. 119
Norøy, Marit s. 112
Nybakk, Marit s. 118
Ohr, Monica s. 114
Olsen, Helene M. s. 110
Olsen, Per Gunnar s. 89
Olsen, Willy s. 131
Oxholm, Svein-Erik s. 7
Pedersen, Evy Buverud s. 135
Pedersen, Roy s. 97
Remvik, Oddrun s. 73
Rodal, Anders s. 71
Rødberg, Hanna s. 125
Sande, Leif s. 130
Sanden, Mari s. 59
Seierstad, Geir Arne s. 132
Standnes, Gro s. 122
Stugu, Stein s. 109
Støren, Erna Beate s. 134
Sørensen, Kjell s. 116
Thoresen, Finn-Erik s. 88
Tømmerdal, Tore s. 68
Undheim, Liv s. 95
Ugård, Rolf s. 100
Vindegg, Jorunn s. 103
Werner, Sigrid s. 81
Østvold, Per s. 67, 133

Dagsorden pkt. 1 – Åpning

Åpning av den ekstraordinære kongressen

Den ekstraordinære LO-kongressen åpnet torsdag 22. september 1994 kl. 10.00 i Folkets Hus Kongressenteret, Oslo.

LOs leder *Yngve Hågensen* hilste kongressdeltakere og gjester velkommen med disse ord:

På vegne av Sekretariatet i Landsorganisasjonen vil jeg ønske alle Kongressens representanter, innbudte gjester, og besøkende velkommen til Landsorganisasjonens 4. ekstraordinære kongress. En kongress som kun har EU-saken på sin dagsorden. Spesielt velkommen også til alle dere fra ulike medier. Vi har fått oppgitt ett tall på rundt 270. Velkommen til dere alle.

Den ordinære kongressen i mai 1993 vedtok å gi Sekretariatet fullmakt til å tilrettelegge den avsluttende behandling av EU-spørsmålet gjennom en ekstraordinær kongress.

Sekretariatet fastsatte datoen for Kongressen til 22. september i sitt møte 11. april i år. Blant annet med hensyn til at Kongressen burde gi sitt råd til medlemmene i god tid før folkeavstemmingen, som vi vet er berammert til 28. november.

Kongressen er innkalt i henhold til § 6 i vedtektene hvor det heter:

- «1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av Sekretariatet når det oppstår særlige viktige og uforutsatte situasjoner. Den samme rett har Representantskapet.
2. Ekstraordinær kongress bør til vanlig innkalles med minst 15 dagers varsel og den kan bare behandle de saker som var årsaken til innkallingen.
3. Representanter til den ekstraordinære kongress er de som er valgt til den siste ordinære kongress.»

Sekretariatet i Landsorganisasjonen har hatt fine og konstruktive diskusjoner i EU-spørsmålet, både hva angår prosess og hva angår sak. I diskusjoner rundt Landsorganisasjonens egen håndtering av saken, har Sekretariatet hatt enstemmighet og felles forståelse av utfordringene hele veien. Vi er litt stolte av det. Forbundene har hatt noe ulik behandling av spørsmålet om EU-medlemskap i sine organer. Noe annet ville også vært unaturlig. Men uavhengig av hva de enkelte forbundsstyrer, landsstyrer, representantskaper og landsmøter har uttalt er det likevel en klar fellesnevner. Det at forbundene ikke har lagt et hardt press på sine kongressdelegater, men kun gitt råd i forhold til hva dere skal stemme i dag er det jeg her sikter til. Jeg tar det som et bevis på at hele vår organisasjon har tatt lærdom av tidligere behandlinger av denne saka og finne fram til en behandlingsform som skal forene også der hvor vi er saklig uenige.

Kongressen har fått seg forelagt fire innstillinger fra Sekretariatet som vil bli begrunnet av forslagsstillerne. Etter forhandlingene er sluttført står Kongressen igjen med et vedtak. Dette vedtaket vil være Landsorganisasjonens råd til medlemmene. Men vi vet selvfølgelig at hvert enkelt medlem står fritt til å følge, eller ikke følge, det råd når han eller hun avgir sin stemme 28. november. Mange av våre medlemmer og tillitsvalgte vil ikke bare lytte til det råd vi måtte gi i dag. Men gjennom direkte TV-sending har også flere anledning til å følge Kongressens argumentasjon gjennom hele den debatten vi i de etterfølgende timer skal ha. Jeg ikke bare håper, men jeg er overbevist om at vi vil få en god og saklig debatt.

Kamerater, med disse få hilsningsordene vil jeg nok en gang ønske hjertelig velkommen til den 4. ekstraordinære Kongressen i Landsorganisasjonens snart 100 årige historie. Velkommen!

Jeg vil så be fullmaktskomiteens leder Svein-Erik Oxholm reddegjøre for fullmaktskomiteens innstilling.

Dagorden pkt. 2 – Konstituering

Godkjenning av fullmakter

Fullmaktskomiteens leder, *Svein-Erik Oxholm*, refererte følgende innstilling fra fullmaktskomiteen til Kongressen:

«I medhold av vedtektenes § 4 nr. 2 har Sekretariatet i møte den 2. mai 1994 oppnevnt slik fullmaktskomite:

Svein-Erik Oxholm, LO, leder
Terje Moe Gustavsen, Statstjenestemannskartellet
Kjell Bjørndalen, Fellesforbundet
Liv Nilsson, Kommuneforbundet
Bente Nygård Halvorsen, Handel og Kontor
Bjørn Kolby, LO, sekretær.»

Det er ikke foretatt suppleringsvalg etter Liv Nilssons bortgang. I møtet 2. mai 1994 gjorde Sekretariatet også følgende vedtak, og jeg siterer:

«I henhold til § 6.3 er det de samme representanter som var valgt til den siste ordinære kongress som er representanter til den ekstraordinære kongress.»

Dette fortolkes slik:

1. Det enkelte forbund møter med det antall representanter det ble tildelt i forbindelse med Kongressen i 1993.
2. I den utstrekning de valgte representantene fortsatt er medlemmer av samme forbund, møter de på Kongressen.
3. Ved forfall innkalles vararepresentant på vanlig måte.
4. Dersom valgte representanter og deres vararepresentanter er gått bort eller av andre grunner ikke lenger kan representere forbundet/fylket, rykker øvrige valgte vararepresentanter inn på deres plass.

5. Dersom gjenstående antall vararepresentanter ikke er stort nok til å fylle forbundet/fylkets representantkvote, supplerer forbundet/fylket med nye representanter. De enkelte forbund/Sekretariatet avgjør i slike tilfelle hvordan suppleringen skal foretas.»

Komiteen har forholdt seg til dette og konstanterer at innkallingen er sendt på dette grunnlag. For de representanter som møtte på Kongressen i 1993 vises til tidligere innsendte og godkjente fullmakter. Komiteen har gjennomgått fullmaktene for de nye representanter. Fullmaktskomiteen innstiller på at fullmaktene godkjennes.

Oslo, 22. september 1994.

La meg også opplyse om at det ved Kongressens åpning var 311 av 315 stemmeberettigede til stede i salen.

Yngve Hågensen takket fullmaktskomiteens leder og tok deretter opp innstillingen til avstemming.

Fullmaktskomiteens innstilling enstemmig godkjent.

Innkallingen

Yngve Hågensen fortsatte:

Kongressen er innkalt i henhold til vedtektenes § 6 i brev av 1. juli 1994. Sekretariatets innstilling er sendt kongressrepresentantene i sending 6. september. Er det noen som har merknader til innkallingen?

Kongressen erklæres lovlig innkalt og satt.

Dagsorden

Yngve Hågensen fortsatte:

Jeg viser til det utsendte forslag til dagsorden og vedtektenes § 6 hvor det heter at «ekstraordinær kongress bare kan behandle de saker som var årsaken til innkallingen». Dagsorden har ut fra det følgende ordlyd:

1. Åpning
2. Konstituering

- A) Godkjenning av fullmakter
 - B) Godkjenning av dagsorden og forretningsorden
 - C) Valg av to dirigenter og to sekretærer
3. EU-saken
 4. Avslutning

Er det merknader til den foreslåtte dagsorden?

Dagsorden enstemmig godkjent.

Forretningsorden

Yngve Hågensen fortsatte:

Forretningsorden er sendt kongressrepresentantene på forhånd og jeg referer:

- «1. Møtets forhandlinger er åpne i den utstrekning Kongressen ikke vedtar noe annet. Adgangskort skal vises ved forlangende.
2. Til å lede møtene velges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtets ledelse. Til å føre protokoll velges 2 sekretærer.
3. Møtet holdes over en dag og kan bare behandle den sak som er årsak til innkallingen.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn to ganger i samme sak. Med unntak av innledningsforedrag, er taletiden 5 minutter første gang og 3 minutter annen gang. Ordstyreren har forøvrig, når det er påkrevd, rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
Til forretningsorden gis ingen ordet mer enn en gang og høyst ett minutt til hver sak.
Talerne skal tale fra den bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren undertegnet med forslagsstillerens navn, nummer og forbund/fylke. Innsendte forslag anses som opptatt. Etter at det er satt strek med de inntegnede talere kan ikke nye forslag tas opp. Forslag som ikke har noen forbindelse med de sakene som er ført opp på dagsorden, kan ikke behandles.
6. Alle saker avgjøres med alminnelig flertall, I tvilstilfeller, eller når minst 30 representanter forlanger det, foregår avstemmingen ved navneopprop.
I tilfelle av stemmelikhet er forslaget forkastet.
7. I protokollen innføres forslag, talere, avstemminger og vedtak.»

Er det merknader til forslaget til forretningsorden?
Forretningsorden enstemmig godkjent.

Valg av dirigenter og sekretærer

Yngve Hågensen fortsatte:

Sekretariatet fremmer følgende forslag:

«Som dirigenter foreslås:

Kjellaug Kristiansen Jota, Den norske Postorganisasjon, og
Finn-Erik Thoresen, Sekretariatet.

Som sekretærer foreslås:

Anne-Grete Lindstrøm, Handel og Kontor, og
Håkon Nielsen, Fellesforbundet.»

Jeg reiser først spørsmålet i forhold til dirigenter, *Kjellaug Kristiansen Jota* og *Finn-Erik Thoresen*, er det andre forslag? Andre forslag er ikke framkommet.

Dirigentene enstemmig valgt.

Som sekretærer, *Anne-Grete Lindstrøm* og *Håkon Nielsen*, er det andre forslag? Andre forslag er ikke framkommet.

Sekretærene enstemmig valgt.

Kongressen er med dette konstituert.

Før jeg overlater klubba til dirigentbordet, ber jeg *Terje Havrøy* lede oss i allsangen «Ta hverandre i handa og hold», som ligger trykt i mappene deres.

Dirigenten *Kjellaug Kristiansen Jota* overtok ledelsen av møtet på følgende måte:

Jeg vil på vegne av oss her oppe takke for tilliten. Jeg ser fram til et godt møte og håper at vi får en konstruktiv og fin debatt.

Først noen praktiske opplysninger:

Sekretariatets 4 innstillinger er omdelt i kongressdeltakernes mapper og innstillingene vil bli presentert i følgende rekkefølge av henholdsvis:

Forslag 1 – *Yngve Hågensen*

Forslag 3 – *Jan Davidsen*

Forslag 2 – *Kjell Bjørndalen*

Forslag 4 – *Jan Werner Hansen*

Videre gikk dirigenten gjennom en del praktiske opplysninger i forbindelse med gjennomføringen av forhandlingene, blant annet avstemming, fremming av forslag, «ordet ønskes» og tellekorps.
Forslag på tellekorps ble enstemmig godkjent.

Dirigenten opplyste om at Kongressens forhandlinger vil bli overført internt i TV-monitorer.

Dirigenten fortsatte:

Det er slik at kongressprotokollen skal godkjennes og Sekretariatet har også denne gang foreslått, i tråd med det ordinære kongresser gjør at:

«LOs representantskap gis fullmakt til å godkjenne protokollen fra Kongressen etter innstilling fra LOs revisjonsutvalg.»

Godkjenningsprosedyre for protokollen godkjent.

Dagsorden pkt. 3 – EU-saken

Fra LOs sekretariat forelå fire forslag til innstillinger, som følger:

FORSLAG NR.: 1

FORSLAGSSTILLER: LOs ledelse
foreligger følgende forslag:

Forslag til vedtak i LO-kongressen vedr. EU-medlemskap

Folkeavstemningen om medlemskap i den Europeiske Union den 28. november 1994 stiller i realiteten det norske folk overfor et valg mellom et samarbeid med de vesteuropeiske landene basert på medlemskap i EU eller å fortsette med EØS-avtalen som grunnlag. Ved et EU-medlemskap vil Norge delta med fulle rettigheter i et nært samarbeid på områder som ikke dekkes av EØS-avtalen. Det gjelder samarbeid på viktige områder som utenriks- og sikkerhetspolitikken som vil ha stor betydning for det framtidige arbeidet for fred, og det gjelder samarbeidet på det miljøpolitiske området. Medlemskap i EU innebærer at det økonomiske samarbeidet utvides til også å gjelde landbruk og fiske. Dessuten vil planene om et forpliktende valutasamarbeid kunne medføre en sterkere harmonisering av den økonomiske politikken. På flere av disse saksområdene dreier det seg om spørsmål av helt generell karakter som angår alle som samfunnsborgere, mens det på andre områder er spørsmål som mer direkte angår fagbevegelsen som helhet og den enkelte som arbeidstaker og fagorganisert. Kongressen legger hovedvekten på de spørsmål som er av særlig betydning for fagbevegelsen.

Siden 1. januar 1994 har Norge gjennom EØS-avtalen vært med i det indre marked i Vest-Europa med tilnærmet de samme muligheter, rettigheter og plikter som EUs medlemsland. Deltakelsen i det indre marked innebærer at norske bedrifter og dermed også norske arbeidstakere er enda sterkere integrert i den vesteuropeiske samfunnsøkonomien enn tidligere. F.eks. går nå 85 prosent av den norske eksporten til EØS-land.

Etter at 3 av de 5 EFTA-landene som deltar i EØS-avtalen søkte om medlemskap i EU besluttet også Norge å søke om medlemskap. Situasjonen ble behandlet av LOs kongress 9.–14. mai 1993. Kongressen vedtok å gi Sekretariatet fullmakt til å tilrettelegge den avsluttende behandling av EF-spørsmålet gjennom en ekstraordinær kongress når forhandlingsresultatet forelå.

Som et ledd i forberedelsene til den ekstraordinære Kongressen har FAFO etter oppdrag fra Sekretariatet utarbeidet en omfattende analyse av konsekvensene for de fagorganiserte av et norsk medlemskap i EU, sammenlignet med fortsatte EØS-betingelser. Denne analysen er spredt i stort opplag. Analysen viser at på vesentlige områder vil EU-medlemskap ikke føre til endringer i forhold til EØS-avtalen. Dette gjelder f.eks. eksportnæringsenes rammevilkår og viktige områder for fagbevegelsen som velferdsordninger, sysselsettingspolitikk og forholdene på arbeidsplassene. LO deler dette synet.

Fagbevegelsens deltakelse i beslutningsprosessen

EØS-avtalen innebærer at viktige deler av lovgivningen utformes innenfor EU-systemet. Norge og de andre EFTA-landene som er med i EØS har rett til å delta i det forberedende arbeidet, men uten stemmerett. Til gjengjeld har man vetorett overfor resultatet av arbeidet. Dette gir EFTA-landene en svakere posisjon i viktige beslutningsprosesser enn det EU-landene har. Norsk medlemskap vil bringe norske myndigheter inn i alle deler av beslutningene på lik linje med andre EU-land. Det vil gi norsk fagbevegelse en større mulighet til å påvirke utfallet av beslutningene enn det man har i dag. Til gjengjeld bortfaller vetoretten på de områder der EU har vedtatt å benytte flertallsvedtak.

Praksis innenfor EU viser at fagbevegelsen blir konsultert i stor utstrekning. Det er lang tradisjon for at EU-kommisjonen skal samarbeide med fagbevegelsen både via EURO-LO, bransjekomiteene og gjennom de spesielle organene som EU har opprettet for konsultasjon, slik som f.eks. Den økonomiske og sosiale komite som skal uttale seg i de fleste lovgivningsaker før ministerrådet fatter vedtak.

Faglige rettigheter

Europeisk fagbevegelses erfaringer og det avtaleverket som foreligger viser klart at et EU-medlemskap ikke vil gripe inn i de opparbeidede faglige rettighetene. EU baserer seg på at det foreligger ulike tradisjoner og systemer på dette området.

Det er stor variasjon når det gjelder fagbevegelsens styrke i landene i Vest-Europa. Dette henger sammen med den historiske utviklingen i de enkelte land. EU har utviklet minstestandarder på en del områder og har planer om å utvikle nye minstestandarder på arbeidsmiljøområdet. Norske fagorganiserte har felles interesse med de fagorganiserte over hele Europa i at de faglige rettighetene og de sosiale nivåene styrkes i de land der fagbevegelsen er svakest. En skjerping av minstestandarder i et forpliktende europeisk samarbeid kan bidra til dette. Gjennom EURO-LO, som representerer 48 mill medlemmer, presser fagbevegelsen på for å styrke faglige rettigheter og fremme en positiv økonomisk og sosial utvikling i EU-området. Fagbevegelsen i EU-landene har betydelige forventninger til at en utvidelse av EU skal tvinge fram forbedringer. For norske fagorganiserte vil slike forbedringer bety at konkurransen med utenlandske bedrifter vil skje på mer likeverdige vilkår.

Regelverkutviklingen i EU har allerede medført forbedringer også for norske arbeidstakere. Eksempler på dette er de nye direktivene om virksomhets-overdragelse og skriftlige ansettelsesavtaler.

På enkelte punkter kan også medlemskap føre til ytterligere forbedringer i Norge. Ett eksempel på dette er det nye direktivet om konsernfaglig samarbeid som forventes vedtatt i løpet av høsten 1994. Det er første gang det etableres en lovgivning om konsernfaglig samarbeid over landegrensene.

Likestilling

Arbeidet med likestilling mellom kjønnene har hatt stor betydning for norsk fagbevegelse de senere årene. Norge er blant de europeiske landene som har kommet lengst på dette området i arbeidslivet, mens utviklingen ikke har gått like fort i familiepolitikken. Barnehagedekningen er f.eks. lav i Norge sammenliknet med andre europeiske land

Likestillingsarbeidet i EU er i hovedsak en nasjonal oppgave, men viktige prinsipper om like rettigheter mellom kjønnene er slått fast i EU-direktiver. EU-domstolen har ved mange anledninger motvirket kjønnsdiskriminering gjennom en domspraksis som ligger nær den norske. Når det gjelder vern mot diskriminerende lønnsfastsettelse ligger EU-reglene foran de norske.

Forhandlingsresultatet

Ettersom Norge allerede deltar i EØS og dermed er med i det indre marked vil de økonomiske konsekvensene av Norges beslutning

om medlemskap eller ikke være begrenset på de fleste områder. Forhandlingene har derfor vært konsentrert om fire hovedspørsmål: fisk, jordbruk, energi og distriktspolitikk. Forhandlingsresultatet viser at søkerlandene har greid å få til viktige endringer i EUs regelverk. På fiskeriområdet har EU forpliktet seg til å legge norsk forvaltningspraksis til grunn for sin fiskeripolitikk nord for 62°. Det er utviklet nytt regelverk for støtte til nordlig landbruk, distriktspolitikken er lagt om for å løse problemene i områder med spredt bosetning og EU har bekreftet at råderetten over energiressursene er et nasjonalt anliggende.

Forhandlingsresultatet innebærer at også Norge må bidra til EU's felles-budsjett. Store deler av fellesbudsjettet anvendes til fordelingspolitiske tiltak mellom rike og fattige regioner. Dette samsvarer godt med de prinsippene som også ligger til grunn for norsk distriktspolitikk. Distrikter i Norge vil også nyte godt av disse tiltakene. Norge må som et av de rikeste land yte et netto bidrag til fellesbudsjettet. Størrelsen på Norges netto bidrag vil avhenge av den økonomiske utviklingen i Norge og vår evne til å utnytte EU's ordninger.

De største endringene ved et medlemskap vil komme innenfor jordbruket og næringsmiddelindustrien. Medlemskap vil medføre store fordeler for fiskeforedlings-industrien. For næringsmiddelindustrien forøvrig og for jordbruket vil det bli omfattende tilpassingsproblemer. En rask overgang til EUs prisnivå og en åpning av grensene for disse sektorene fører til behov for en betydelig opptrapping av offentlige støttetiltak.

Velferdsstaten

Norsk fagbevegelse har vært en forkjemper for den moderne velferdsstaten. Det er av avgjørende betydning for LO at hovedprinsippene bak velferdsstaten kan sirkes også i framtida. En forutsetning for dette er at de systemer som er bygget opp har en trygg finansiering. Det innebærer at vi må akseptere et forholdsvis høyt skattenivå. Innenfor EU-systemet er det full enighet om at sosialpolitikken skal være et nasjonalt anliggende. Harmonisering av skatte- og avgiftspolitikken har vært basert på forslag om minstenivåer.

De samlede statsbudsjettene i EU-landene er 40 ganger større enn fellesbudsjettet i EU. Det betyr at den alt overveiende delen av samfunnsøkonomien disponeres på nasjonalt nivå. Det vil derfor være opp til våre nasjonale politiske beslutninger om velferdsstaten kan beholdes. Det vil gjelde både som EU-medlem og dersom vi blir stående utenfor EU.

Økonomi og sysselsetting

Både for norsk og for europeisk fagbevegelse er kampen for full sysselsetting den viktigste oppgaven. Hovedtyngden av innsatsen på dette området må skje på nasjonalt nivå. Både utenfor EU og som EU-medlem vil de nasjonale myndigheter ha hovedansvaret for sysselsettingspolitikken.

Den sterke internasjonaliseringen av økonomien fører til at våre muligheter til å bekjempe arbeidsledigheten også kan påvirkes av andre lands økonomiske politikk. Bare 7 prosent av EØS-landenes handel er med land utenfor EØS-området. Det er derfor gode muligheter for at en samordnet økonomisk politikk for sysselsettingen kan lykkes dersom den politiske viljen er til stede. Det innebærer at når man innenfor EU kan få til et politisk flertall for en positiv sysselsettingspolitikk vil det kunne gi bedre resultater enn det landene kan greie hver for seg. Europeisk fagbevegelse har lenge krevd en samordning av den europeiske økonomiske politikken med sikte på å skape full sysselsetting. EURO-LO har lagt fram konkrete forslag til en slik ny økonomisk politikk der det kreves en massiv innsats i større, samfunnsnyttige prosjekter som kan gi støtet til en varig bedring av sysselsettingen og økonomien i Europa. Slike forslag har møtt motstand i land i EU som er preget av liberalistiske ideer. Hvorvidt kampen mot arbeidsledigheten skal lykkes i EU vil derfor avhenge av den politiske utviklingen i EU's medlemsland i tida som kommer.

Kontroll med kapitalen

De multinasjonale selskapene har styrket sin posisjon i de siste 10–20 år. Dette gjelder både i Europa og internasjonalt. Internasjonaliseringen av næringslivet og stadig friere kapitalbevegelser har styrket denne tendensen. Selv om nasjonale organer og en sterk fagbevegelse i noen grad kan motvirke den maktkonsentrasjonen slike konserner utgjør vil det ikke være mulig å skape en reell motvekt mot dem uten et forpliktende overnasjonalt samarbeid. EU's arbeid for å skape en lovgivning om konsernfaglig samarbeid og EU-kommisjonens bruk av bøter mot konserner som bryter regelverket er eksempler på at det er mulig å utvikle et regelverk som konsernene må respektere.

Et alleuropeisk samarbeid

Endringene i Øst-Europa de siste årene har medført at det nå er bygget opp et omfattende nettverk av samarbeidsavtaler i tillegg til EU, EFTA og EØS. Både EU og EFTA har frihandelsavtaler med de fleste østeuropeiske land. EU har inngått samarbeidsavtaler

med østeuropeiske land som sikter mot medlemskap på lengere sikt. De østeuropeiske landene har selv klare ambisjoner om medlemskap. Noen av dem har allerede besluttet å søke om medlemskap.

Det er sannsynlig at utviklingen vil gå i retning av et mer all-europeisk samarbeid på det økonomiske området. I de siste månedene har dette blitt ytterligere understreket ved at EU har inngått omfattende avtaler med de baltiske land, Russland og Ukraina.

Nordisk samarbeid

Norsk fagbevegelse har alltid lagt stor vekt på det nordiske samarbeidet. Det har i alle år vært svært nær kontakt mellom nordiske fagorganisasjoner på alle nivåer. Også norske myndigheter har utviklet et tett samarbeid med de øvrige nordiske land på de fleste områder. Dersom våre nordiske naboland blir medlemmer av EU, mens Norge ikke blir EU-medlem vil dette ha negative virkninger for Norges muligheter til å delta på en likeverdig måte i det nordiske samarbeidet. I en slik situasjon vil de øvrige nordiske land naturlig være opptatt av beslutningsprosessen innenfor EU. Dette vil også gjelde fagbevegelsens nordiske samarbeid. Selv om vi uansett resultat ved folkeavstemmingen vil måtte legge stor vekt på det nordiske samarbeidet, vil vårt veivalg når det gjelder medlemskap derfor få stor betydning for norsk fagbevegelses framtidige samarbeidsforhold med våre nordiske kolleger.

EØS-avtalens framtid

Kongressen 1989 støttet forhandlingene om EØS utfra faglige forutsetninger og krav. Kongressen understreket også nødvendigheten av en offensiv holdning fra fagbevegelsen til utviklingen i Europa. Representantskapet avga i august 1990 en uttalelse om forutsetninger for samarbeidet og stilte 15 krav. Kongressen og Representantskapet krevde en omfattende og bred avtale. Med utgangspunkt i vedtakene var LO aktive overfor forhandlerne og Regjeringen i prosessen fram mot en avtale for Norge.

Kongressens vedtak og helhetssyn på forhandlingene og Representantskapets 15 krav ble lagt til grunn da Representantskapet 22. juni 1992 med stort flertall anbefalte EØS-avtalen. I vedtaket heter det at «EØS-avtalen gir grunnlag for en varig og selvstendig løsning av Norges forhold til det indre marked. Det vil være behov for EØS-samarbeidet i lang tid framover.» Avtalen ble senere vedtatt i Stortinget med mer enn 75 prosent flertall.

Representantskapets vedtak den 22. juni 1992 bygget på en forutsetning om at EFTA- og EØS-institusjonene ble bygget opp til å bli funksjonsdyktige, og at nødvendige ressurser ble stilt til rådighet. Representantskapet sa videre at EØS-avtalen måtte betraktes som varig ut fra at det ville ta tid før Sverige, Finland, Østerrike og Sveits hadde kommet gjennom forhandlinger og blitt medlem av EU.

EØS-avtalen sikrer norsk næringsliv den adgangen til det europeiske indre markedet som er nødvendig for å gi norske arbeidsplasser muligheter til å konkurrere på likeverdige vilkår. Avtalen bygger på et likeverdig samarbeid mellom EU og EFTA. Dersom de fleste av EFTA-landene i EØS blir medlemmer av EU vil det bli nødvendig med endringer av den organisatoriske delen av EØS. Dette innebærer at den politiske tyngden på EFTA-siden av EØS-samarbeidet vil bli vesentlig svekket. Den nødvendige balansen mellom EU og EFTA vil dermed falle bort. Med Norge og Island alene igjen på EFTA-siden i EØS-avtalen vil derfor et viktig grunnlag for Representantskapets tilslutning til EØS-avtalen være borte.

KONGRESSENS ANBEFALING:

Dersom Norge og Island blir de eneste EØS-land utenfor EU må man regne med at det blir nødvendig med en omlegging av beslutningssystemet, overvåkningsorganet og EFTA-domstolen. Norske myndigheters og norsk fagbevegelses muligheter til å påvirke beslutningsprosessen vil da framstå som sterkt redusert. Dette innebærer at resultatet av folkeavstemningene i Finland og Sverige vil være av avgjørende betydning for om EØS-avtalen fortsatt vil kunne være et selvstendig alternativ for Norge. Idet Kongressen legger til grunn at Finland og Sverige beslutter seg for medlemskap i EU vil Kongressen:

1. Anbefale LOs medlemmer å stemme ja til norsk medlemskap i EU.
2. Anmode Sekretariatet om å gjennomføre et informasjonsopplegg i forhold til forbundene og grunnorganisasjonene i fagbevegelsen om Kongressens vedtak og om begrunnelsen for dette.
3. Henstille til alle LOs medlemmer å delta ved folkeavstemningen 28. november i år.
4. Kreve at resultatet av folkeavstemningen respekteres av Stortinget.

FORSLAG NR.: 2

FORSLAGSSTILLER: Kjell Bjørndalen
foreligger følgende forslag:

I hovedsak slutter en seg til underlagsmaterialet utarbeidet fra LOs ledelse.

Ut fra en totalvurdering mener Kongressen at Norges langsiktige interesser er mest tjent med medlemskap i Den europeiske union. Hvis Sverige og Finland sier ja til EU-medlemskap vil grunnlaget for at Norge bør bli med i EU, forsterkes ytterligere.

På denne bakgrunn vil Kongressen:

1. Anbefale LOs medlemmer å stemme ja til norsk medlemskap i EU.
2. Anmode Sekretariatet om å gjennomføre et informasjonsopplegg i forhold til forbundene og grunnorganisasjonene i fagbevegelsen om Konressens vedtak, og om begrunnelsen for dette.
3. Henstille til alle LOs medlemmer å delta ved folkeavstemningen 28. november i år.
4. Kreve at resultatet av folkeavstemningen respekteres av Stortinget.

FORSLAG NR.: 3

FORSLAGSSTILLERE: Jan Davidsen, NKF
Sture Arntzen, HK
Torbjørn Dahl, NNN
Arnfinn Nilsen, NAF
Finn Erik Thoresen, NGF
Gro Standnes, SI
Oddrun Remvik, FO
Svein Fjæstad, HRAF
Walter Kolstad, NTF

foreligger følgende forslag:

Forslag til vedtak i EU-saken på LOs ekstraordinære Kongress 22. september 1994

Folkeavstemningen den 28. november 1994 stiller i realiteten det norske folk overfor et valg mellom å gå i en union med de vesteuropeiske landene eller å fortsette med EØS-avtalen som i dag. Gjennom EØS-avtalen har Norge full adgang til det indre marked, bare med unntak av enkelte bearbejdede fiskeprodukt. For Landsorganisasjonen blir derfor spørsmålet hvilke konsekvenser et

medlemskap i EU har for de sentrale målene fagbevegelsen har, som faglige rettigheter, arbeid, velferd og internasjonal solidaritet.

Arbeid til alle

For Landsorganisasjonen er arbeid til alle viktigere enn alle andre mål i den økonomiske politikken. Vi vil aldri akseptere at arbeidsledigheten blir brukt som økonomisk virkemiddel. Derfor kan vi ikke slutte oss til en Union der andre mål er viktigere, og der troen på de frie markedskreftene og konkurranseøkonomien er grunnleggende.

Et EU-medlemskap vil svekke politikernes muligheter til å ha innflytelse på viktige deler av den økonomiske politikken. Maastricht-traktaten slår fast at EU skal innføre en felles pengeenhet og overta pengepolitikken senest 1. januar 1999. Den slår også fast at lav inflasjon skal være overordnet alle andre mål i sentralbankenes pengepolitikk. Den skal heller ikke ta imot politiske instruksjoner fra folkevalgte, hverken i de enkelte medlemsland eller fra EU.

Dersom vi sier ja til medlemskap i EU, har vi sagt ja til disse planene. I motsetning til Danmark og Storbritannia har vi ingen unntak fra å bli med i EUs pengepolitiske union. Et ja 28. november er ikke bare et ja til medlemskap, men også et ja til Unionstraktaten. Landsorganisasjonen ser pengepolitikken som en viktig del av den økonomiske politikken, og den må derfor være underlagt politisk styring. I likhet med resten av politikken må den ha arbeid til alle som overordnet mål.

En felles valuta og pengepolitikk vil også gjøre det vanskeligere å møte ulike økonomiske svingninger i forskjellige områder av EU. EU har for eksempel ingen budsjetter til å utjevne konsekvensene av et oljeprisfall. Den eneste muligheten er mer fleksibilitet i arbeidsmarkedet med større lønnsforskjeller og langt større mobilitet av arbeidskraft mellom regioner i Norge og over landegrensene. For Landsorganisasjonen er det uakseptabelt å godta større lønnsforskjeller eller at folk må flytte mer. Det er også helt uakseptabelt at ledigheten skal løses gjennom strukturtiltak som svekker faglige rettigheter.

Høyreorienterte retningslinjer

EU vedtok i desember 1993 retningslinjene for den økonomiske politikken i medlemslandene. Disse retningslinjene er bindende for medlemslandene. Ifølge Maastricht-traktaten skal den økono-

miske politikken være et fellesanliggende, og EU-kommisjonen skal overvåke at retningslinjene blir fulgt. På senere møter mellom EUs finansministre er disse retningslinjene fastholdt og utdypet.

På helt sentrale områder er disse i strid med LOs program. Retningslinjene sier blant annet at all politikk og alle tiltak skal være i overensstemmelse med målet om lav prisstigning. Dessuten må ny aktivitet ikke skapes «kunstig», dvs. gjennom offentlige budsjetter. Det må skapes gjennom markedskreftene og dynamikken i det indre marked.

Den liberalistiske politikken som har vært ført i EU-området har ført til stadig økende ledighet. Det er denne politikken som nå er nedfelt i Maastricht-traktaten og i retningslinjene for den økonomiske politikken. I løpet av det siste året har arbeidsløsheten steget til rekordhøye 11 prosent, og den ventes å øke enda mer. Mer enn 18 millioner er uten arbeid. I stedet for å underlegge oss denne økonomiske politikken, mener Landsorganisasjonen at vi skal ta vare på friheten til å velge vår egen politikk. For Landsorganisasjonen er det uakseptabelt å godta at andre mål er viktigere, og at arbeidsløshet dermed brukes som virkemiddel.

Faglige rettigheter

En av de viktigste pilarene i velferdsstaten har vært samarbeidet mellom fagbevegelsen, arbeidsgivere og myndigheter hvor alle tre parter har tatt ansvar for en helhetlig utvikling. Dette har gjort det mulig å få til lønnsoppgjør og en politikk med arbeid til alle og rettferdig fordeling som mål. I et markedssystem hvor lønn og arbeidsforhold bare bestemmes av tilbud og etterspørsel finnes det ingen slik mulighet. Det nære samarbeidet mellom fagbevegelsen og myndigheter har gitt fagbevegelsen større innflytelse og gitt arbeidstakerne en større trygghet og bedre levevilkår enn i mange andre land.

Vi er sterkt bekymret over utviklingen i Europa hvor fagbevegelsen stadig taper terreng. Organisasjonsprosenten er synkende, og fagbevegelsen er mer splittet enn i Norge. Faglig-politisk samarbeid etter norsk mønster finnes knapt i de fleste av EU-landene. Dette gjør at arbeidsgiversiden står mye sterkere, både overfor fagbevegelsen og overfor myndighetene. Også i EU står arbeidsgivere sterkere enn fagbevegelsen. Fagbevegelsen får uttale seg, men har hatt liten innflytelse.

Landsorganisasjonen frykter at et EU-medlemskap vil tvinge fram svekkelser i de faglige rettighetene. Utviklingen av de faglige rettighetene er tett knyttet til den generelle samfunnsutvik-

lingen. Hvis Norge blir med i EU, vil arbeidsgivere stå sterkere. Dermed vil også presset for en tilpasning av arbeidslivets regler bli større. I EUs hvitbok for økt sysselsetting beskrives virkemidler som økte lønnsforskjeller og mer fleksible arbeidstider. NHO har gjennom Den europeiske arbeidsgiverorganisasjonen (UNICE) beskrevet hva deres mål med et EU-medlemskap er: lavere ledighets- og sosialtrygd, større lønnsforskjeller og mindre offentlig sektor.

Vi er også bekymret for den utviklingen vi ser hvor kollektive avtaler erstattes med individuelle avtaler. EU setter minimumsstandarder på bedriftsnivå og for enkeltpersoner. Samtidig kjemper arbeidsgiverne mot kollektive ordninger. Dermed forskyves det faglige ansvar bort fra forbund og over på den enkelte arbeidsgiver. I første omgang er strategien å overføre avtaleretten fra forbundene til bedriftsklubbene. Derfra er veien kort til individuelle avtaler. Dersom tariffavtalene taper betydning, vil også organisasjonene bli svekket fordi motivet for å organisere seg svekkes. Skal vi ta vare på den nordiske modellen, er det helt avgjørende å sikre fagbevegelsens sterke posisjon og rolle.

Målet med et faglig internasjonalt samarbeid må være å styrke fagbevegelsen i hvert enkelt land. Her bør vi utnytte de positive og negative erfaringer hver enkelt fagorganisasjon har gjort i sitt faglige og politiske arbeid. Ved å lære av hverandres feil og suksesser bør vi satse alle krefter på en felles kampanje, både faglig og politisk, for å få tilbake rettighetene og respekten for våre verdier.

Kontroll med kapitalen

Utviklingen i EU har gått i retning av mindre styring med kapitalen og mer tilrettelegging for arbeidsgiverne. Vi må ta vare på handlefriheten til å velge vår egen politikk. EU legger ikke opp til en økt styring av kapitalen, tvert imot ser vi at EU fjerner styringsmekanismene for å gi mest mulig frihet til storindustrien. Ved å bli med i EU vil denne utviklingen forsterkes også i Norge.

Etter flere tiår er arbeidet med konsernfaglige rettigheter fortsatt kommet svært kort. Det viser hvor sterkt kapitalkreftene står innenfor EU. Direktivet som nå diskuteres innenfor EU inneholder verken reell forhandlingsrett eller rett til aksjoner eller streiker over landegrensene. Minstestandarden i direktivet inneholder rett til en samling i året for å motta informasjon. Likevel er det viktig å fortsette arbeidet med å få til konsernfaglig samarbeid over landegrensene, både innenfor og utenfor EU. Gjennom EØS-avtalen vil alle slike regler i EU også gjelde Norge.

Velferd

Det norske velferdstilbudet er i dag svært godt i forhold til de fleste andre land. Det må være et avgjørende mål for fagbevegelsen å bevare og forbedre velferdsstaten vår. Hjørnesteinen i dette bygget er Folketrygdloven fra 1967. Prinsippet har vært at alle skal ha samme rettigheter uavhengig av kjønn, bosted, økonomi eller yrke. Det har tatt lang tid å bygge opp velferdsstaten, men erfaringer fra andre europeiske land viser oss at det kan gå raskt å rive den ned.

Slik EUs lovgivning er i dag vil et medlemskap fortsatt i prinsippet la oss gjøre hva vi vil med våre velferdsordninger. Men for å ha en sterk velferdsstat, er vi avhengige av høye offentlige inntekter. Et norsk EU-medlemskap vil føre til at staten mister inntekter. EU har som uttrykt mål å harmonisere nivået på avgiftene og indirekte skatter mellom EU-landene. Ved en slik harmonisering vil Norge måtte redusere sine avgifter betraktelig. Norge blir også en stor netto bidragsyter til EU. Den direkte utbetalingen fra statsbudsjettet vil neste år være 7,9 milliarder, og øke til 12 milliarder i 1999. På kort sikt kan det totalt dreie seg om en svekkelse av offentlige inntekter på mellom 10 og 17 milliarder. Dette vil kunne få alvorlige følger for velferden.

EU har også planer om felles politikk på velferdsområdet. Ministerrådet vedtok i juli 1992 en henstilling om tilnærming mellom medlemsstatenes politikk på det sosiale området. For EU er det arbeidstakerne og arbeidslivet som er i fokus. Den sosiale dimensjon i EU har først og fremst fokus på arbeidstakernes levestandard. Dette henger sammen med den fremherskende velferdsmodell innen EU, hvor rettighetene langt på vei er knyttet til yrkesaktivitet. Det er grunnleggende forskjellig fra den nordiske velferdsstaten, som er bygget på prinsippet om universielle rettigheter hvor alle borgere, ikke bare de yrkesaktive, har rettigheter innen velferdsstaten.

Privatisering

De private velferdsordningene spiller også en mye mer sentral rolle i de fleste EU-land enn i Norge. Dette gjelder både trygd og pensjon, veiledningstilbud og helsetjenester. I EU har det i de senere år skjedd en gradvis privatisering av offentlige oppgaver. Dette har ført til at en rekke arbeidsplasser har gått tapt, og at kvaliteten på mange tjenester er blitt dårligere. Trygdeordninger, som for eksempel pensjonsrettigheter, er i større grad enn i Norge bundet opp til forsikringsordninger i yrkeslivet. De som først og fremst taper på dette er grupper som ikke har opptjent rettigheter til trygd

gjennom arbeidslivet. Ungdom og enslige forsørgere utgjør derfor en stor del av de fattige. En vridning fra offentlige til private ordninger gjør at det blir vanskeligere å sikre like rettigheter og å bevare og utbygge velferdsstaten.

Det er også konkrete målsettinger i EU om å liberalisere tjenestetende sektor. Hvis markedskreftene styrkes, vil velferdsstaten svekkes. Landsorganisasjonen frykter at den norske velferdsstaten vil kunne få dårligere kår dersom vi skulle bli medlem av EU. Vi vil fortsette utbyggingen av eldreomsorg, sykehjemsplasser, barnevern, barnehager, undervisningstilbud og andre velferdsordninger. Dette vil kreve fortsatt høy offentlig innsats, og en sikring av offentlige inntekter. Den største tryggheten for at dette skal være mulig har vi hvis vi sier nei til EU-medlemskap.

Likestilling

Reduserte inntekter for det offentlige vil først og fremst ramme kvinner. Dersom vi får et dårligere offentlig tilbud, vil kvinner igjen måtte utføre omsorgsoppgaver som nå er fellesskapets ansvar. Dessuten kan kvinnearbeidsplasser i det offentlige forsvinne. Kvinner vil også rammes hardest av et system hvor mer av velferds- og trygdeordninger blir privatisert og knyttet til yrkesaktivitet.

Kvinnens innflytelse i politikken blir også mindre ved et EU-medlemskap. Selvsagt kan vi opprettholde den høye kvinneandelen i norsk politikk. Men svært mye av beslutningene vil bli overført til forsamlinger i EU hvor det er mye dårligere kvinnerepresentasjon. Dette vil ikke forandres av et norsk medlemskap. Dermed vil kvinner ha dårligere innflytelse på de viktigste beslutningene.

Demokrati og deltakelse

For arbeiderbevegelsen har det vært et prinsipp at folk skal ha innflytelse over sin egen hverdag. Vi har kjempet for at fellesskapet skal sette kursen for samfunnsutviklingen, ikke storkapitalen og markedskreftene. Kampen for demokrati er avhengig av at alle grupper i samfunnet har like muligheter for deltakelse. I Norge er svært mange med i organisasjoner, partier og fagforeninger. På den måten er de med og bestemmer. Politikkerne, selv i de øverste politiske organer, er lett å ta kontakt med både for grupper og enkeltpersoner. Det er kort vei til makten.

Landsorganisasjonen er bekymret for en utvikling hvor stadig mer av makten sentraliseres. Demokrati er ikke bare å sende folk avgårde til maktsentra langt borte. Det er minst like viktig at det

er makt igjen der folk bor. Siden den første Romatraktaten i 1957 har stadig flere områder blitt underlagt EU-kontroll, og Unions-traktaten slår fast at denne utviklingen mot en stadig tettere Union skal fortsette også i framtida. Når det blir lengre til makta, blir folks mulighet til å påvirke avgjørelsene mindre. Denne innflytelsen erstattes av lobbyister fra de flernasjonale selskapene som arbeider for å få EU til å ta beslutninger som tjener deres interesser.

Landsorganisasjonen mener at flest mulig bør få mulighet til å ha innflytelse på politiske vedtak. Det å vedta en ny lov i Norge er en grundig prosess i dag. I EU blir et vedtak i Ministerrådet eller en dom fra EU-domstolen automatisk gjeldende uansett om de er i strid med et lands grunnlov og lover, og uansett hva arbeidsmarkedets parter har blitt enige om.

Vi mener at overføring av beslutninger til EU vil gi vanlige folk mindre innsyn og muligheter for å påvirke viktige politiske vedtak. EU-systemet er så komplisert og omfattende at det er bortimot umulig å ha oversikt over hva som foregår. Forslag er ofte hemmelige til de er behandlet i Ministerrådet. Dermed blir det umulig for folk og organisasjoner å ha reell innflytelse på beslutningen. Landsorganisasjonen tror at resultatet av å flytte vedtakene til et slikt system blir mindre demokrati og mindre innflytelse for folk flest.

Internasjonal solidaritet

En av de viktigste grunnene til at Landsorganisasjonen sier nei til medlemskap i EU er at vi mener Norge kan spille en viktigere internasjonal rolle utenfor en union. Vårt mål er å skape en rettferdig fordeling mellom rike og fattige land. Ingenting er viktigere enn at alle mennesker i verden skal få dekket sine materielle behov, leve i trygghet og få en framtid. Vi mener at små land kan spille en viktig rolle internasjonalt, særlig fordi de ikke kan mistenkes for å ha maktpolitiske motiver. Også i framtida vil det være meget viktig at det finnes små land som har frihet til å ha en mer uavhengig brobyggerrolle og til å ta initiativ som en større blokk ikke vil eller kan ta.

I EU-debatten vil Landsorganisasjonen legge vekt på at Europa er mer enn EU og at verden er mer enn Europa. EU har vedtatt å ha en felles politikk som skal dekke alle områder av utenriks- og sikkerhetspolitikken. På alle områder hvor EU har en felles politikk skal medlemslandene i internasjonale forhandlinger tale med en stemme. Medlemsstatene får dermed i flere saker ikke fremme sine egne standpunkter, dersom de er på tvers av EUs standpunkt.

Valget vi da i realiteten kan stå overfor er enten å være med i EU eller å stå fritt til å være med som selvstendig aktør i andre internasjonale organer. Prisen for å bli medlem i EU blir da ikke bare at Norge får mindre mulighet til å føre en alternativ politikk her hjemme. Vi mister også friheten til å stå for andre standpunkt internasjonalt enn de EU har i alle saker der EU har en felles politikk. Vi får mindre mulighet til å alliere oss med de som virkelig trenger det, de fattigste landene, og stå for mer radikale standpunkt når det gjelder miljø og fordeling.

Sikkerhetspolitisk vil et medlemskap i EU bety liten forskjell. Sikkerhetsgarantien i NATO gjelder helt uavhengig av EU-medlemskap. Og som assosiert medlem i Vestunionen deltar vi fullt ut i alle drøftinger i Vestunionen, både de som gjelder NATO og i andre saker. Landsorganisasjonen vil at Norge skal spille en aktiv rolle i de 260 internasjonale organisasjonene vi er medlem av. I Verdensbanken, Det internasjonale pengefondet, GATT, gjeldsforhandlingene og ikke minst i alle FN-organisasjonene skal Norge ta standpunkt som tjener de som har aller minst, de som lever i sult og nød, og være en brobygger mellom nord og sør.

Norden

Norden har spilt en viktig internasjonal rolle. Vi har tatt de fattige lands side og vært en pådriver for fred og miljø. Kanskje den viktigste betydningen vi har hatt internasjonalt er gjennom den samfunnsmodellen vi har skapt. Vi har vist at det er mulig å skape et samfunn med jevnere fordeling, mindre ledighet og mer trygghet enn det markedsliberalismen gir oss, et samfunn som har tjent som modell for mange som kjemper for det samme som oss.

Det er lettere å bygge videre på velferdsmodell om vi ikke blir med i Unionen. Dette gjelder også om Sverige skulle bli medlem i EU. Vi mener at det beste vil være at også Sverige blir stående utenfor EU, slik at de kan bygge videre på det svenske «folkhemmet». Men om Sverige skulle velge medlemskap, må vi likevel ta vår beslutning på et selvstendig grunnlag. At Sverige skulle velge å underlegge seg EUs regelverk er ikke et argument for at vi må gjøre det samme. For oss vil hensynet til full sysselsetting, faglige rettigheter, velferd og fordeling veie like tungt uansett hvilken tilknytning andre land velger.

Det nordiske samarbeidet må utvikles og styrkes. Det trenger ikke å innebære et svekket nordisk samarbeid at noen er medlem i EU og noen ikke. Det kan også være viktig at noen nordiske land står utenfor EU og fritt kan hevde vårt syn i internasjonale organer. Det nordiske samarbeidet kan også opprettholdes selv om

Sverige og Finland blir med i EU og Norge ikke blir medlem. I 1972 ble det hevdet fra ja-siden at det nordiske samarbeidet selvsagt kunne videreutvikles selv om to land var med i EU og tre sto utenfor. Da kan det ikke være så mye mer dramatisk dersom tre land er med og to står utenfor. Svenske utredninger viser også at det ikke vil oppstå nevneverdige problemer med økt grensehandel mellom Norge og Sverige etter et svensk ja.

Som ikke-medlem vil Norge ha et nært samarbeid med EU, blant annet gjennom EØS-avtalen. Et slikt samarbeid vil neppe bli vanskeligere om vi i tillegg til Danmark også har to andre av våre naboer og venner i Norden som medlemmer.

EØS-avtalen

Det er ingen grunn til å frykte at Norge ikke skal kunne handle med EU, selv om vi sier nei til medlemskap. Argumentet om at vi ikke kunne eksportere ble også brukt med full styrke i 1972, men utviklingen etter folkeavstemmingen har vist at vår eksport til EU bare har økt. At så mye av varene våre går til EU viser nettopp at det er fullt mulig å eksportere til EU, selv om vi ikke er medlem.

At det skulle foreligge en fare for proteksjonisme er stikk i strid med den kurs EU selv legger til grunn, og EØS-avtalen forplikter EU i forhold til Europa. I tillegg innebærer GATT-avtalen at en svekkelse av handelsbetingelsene mellom EU og Norge er forbudt. Dette gjelder selvsagt også selv om Sverige og Finland skulle bli med i EU. Landsorganisasjonen avviser argumentet om at det innebærer en fare for vår eksport til EU å si nei til medlemskap.

EØS-avtalen dreier seg i all hovedsak om felles regler for samhandel og felles standarder på varer, som forbyr diskriminering av utenlandske produkter. Avtalen er inngått fordi både EU og EFTA-landene er tjent med slike fellesregler. Dette vil ikke endre seg om Sverige og Finland blir medlem av EU. Tvert imot har EU gjentatte ganger forsikret at EØS-avtalen står ved lag, uansett om utfallet av folkeavstemmingen i de nordiske land blir forskjellig.

Når EU starter arbeidet med nye regler på områder som ligger innenfor EØS-avtalen, er representanter fra EFTA-landene med fra begynnelsen, for å komme med sine synspunkter. Denne samarbeidsprosessen løper mellom eksperter og om nødvendig politikere fra begge sider, helt fram til EU fatter sitt endelige vedtak. Når det hevdes at EØS er et EU-medlemskap uten innflytelse, er altså det ikke riktig. Og denne innflytelsen vil heller ikke svekkes selv om Sverige og Finland skulle bli med i EU. En viktig forskjell på EØS og EU er at vi som EU-medlemmer må godta EUs vedtak, også om vi har stemt mot det. Innenfor rammen av EØS kan vi si

nei til regler vi ikke ønsker, for eksempel hvis de rammer miljø eller arbeidsforhold.

Det er også andre avgjørende forskjeller på Unionen og handelsavtalen EØS. Et EU-medlemskap vil blant annet medføre følgende, som ikke er en del av EØS-avtalen:

- felles utenrikspolitikk
- feller sikkerhetspolitikk, med sikte på et felles ansvar
- opphevelse av grensekontroll
- økonomisk og pengepolitisk union
- felles valuta
- felles sentralbank, uten politisk styring
- felles økonomisk politikk, med andre mål enn full sysselsetting som overordnet mål
- EU bestemmer norsk handelspolitikk med land utenfor EU
- tap av offentlige inntekter som en følge av skatte- og avgifts-harmonisering
- felles landsbrukspolitikk
- felles fiskeripolitikk

Landsorganisasjonen vil bruke handlefriheten til å ta vare på velferdsstaten, og til et aktivt internasjonalt engasjement, hvor vi samarbeider aktivt med andre for miljø og utvikling. Utenfor EU kan vi lettere være en brobygger i ulike konflikter og bidra til en fredelig og rettferdig verden.

FORSLAG NR.: 4

FORSLAGSSTILLER: Jan Werner Hansen
foreligger følgende forslag:

Jeg slutter meg til LO-ledelsens forslag med unntak av avsnittet «Kongressens anbefaling», pkt. 1, og vil istedet fremme følgende forslag:

Spørsmålet om norsk medlemskap i EU skal avgjøres ved en folkeavstemming den 28. november d.å.

I veivalget om et JA eller NEI til EU-medlemskap vil det være helheten av hva et slikt medlemskap innebærer for Norge som nasjon, som vil være det avgjørende.

Før folkeavstemmingen er det viktig at også de forskjellige fag- og interesseorganisasjoner gir sakelig informasjon om hva EU-medlemskap betyr innenfor de områder hvor organisasjonene har sine hovedinteresser.

Forskningsstiftelsen FAFO har utarbeidet en utredning om fagbevegelsens/arbeidstakernes faglige vilkår i EØS og EU. Denne utredningen og LO-sekretariatets flertallsinnstilling til uttalelse overfor Kongressen, gir viktig informasjon til LOs medlemmer for å ikke ta standpunkt ved folkeavstemmingen den 28. november.

Da EU medlemskapet skal avgjøres ved folkeavstemming hvor det enkelte LO-medlem sammen med den øvrige norske befolkning skal avgjøre valget – foreslår jeg at LO-kongressen ikke fatter vedtak om å anbefale hva LO-medlemmene skal stemme.

For øvrig slutter jeg med til Sekretariatets flertallsinnstilling punktene 3 og 4.

Innledninger til forslagene:

Dirigenten ga ordet til *Yngve Hågensen*, til innledning om forslag 1:

Kamerater!

Den ekstraordinære Kongressen i 1972 ble holdt i skyggen av den kalde krigen. Blokkpolitikken lå fast. Jernteppet splittet det europeiske folk i to ideologiske leire. Det var ikke noe «Nytt Europa» vi den gangen skulle ta stilling til.

Det europeiske bilde er idag totalt endret. Forandringenes vinde har feid over det gamle Europa. Det forhatte jernteppet mellom øst og vest er forsvunnet. Sovjetstaten er borte. Tyskland er samlet. I forsvars- og sikkerhetspolitikken står vi overfor helt nye utfordringer.

Nye stater har vokst fram i kjølevannet etter voldsom endring av europakartet etter kommunismens fall i hele Øst-Europa. Men oppblomstringen av blind nasjonalisme og rasisme har kastet mørke blodige skygger over framveksten av det nye Europa. Og vi kan spørre hverandre, hvilke ansvar og forpliktelser skal norsk fagbevegelse ta i dette nye Europa?

Norges framtidige tilknytningsform til Europa er særskilt viktig – ikke bare for denne Kongressen – men for alle fagorganiserte. I hele europadebatten har LOs ledelse lagt vekt på åpenhet og toleranse i vår behandlingsform. Vi har forsøkt å tone ned skråsikkerheten og sort/hvitt-tenkingen.

Stor takhøyde og respekt for ulike oppfatninger har vært og er den organisatoriske og politiske plattform vi arbeider etter. En slik behandlingsform har sikret tillit og troverdighet i egen organisa-

sjon og hos medlemmene. Ikke på noe tidspunkt har Landsorganisasjonen framstått som en ensrettet kamporganisasjon. Denne linjen kan trekkes helt tilbake til vår behandling av EØS-avtalen.

Respekt for hverandres ståsted i EU-saken må vi også ta med oss videre, uavhengig av det råd denne Kongressen vi gi medlemmene foran folkeavstemmingen 28. november.

Valget det norske folk står overfor 28. november, er ikke for eller imot nasjonal sjølråderett. Uansett folkets dom vil vi framover være sterk sammenvevd politisk, kulturelt og økonomisk i et europeisk skjebnefellesskap.

Forhandlingsresultatet

Når det gjelder faglige rettigheter og muligheter for å bygge videre på den standard vi har sikret oss i Norge, er det ikke noe i forhandlingsløsningen eller ved medlemskapet som skulle gi negative utslag.

Norske lønnstakeres rett til å forhandle lønns- og arbeidsvilkår på kollektiv basis, – retten til å bruke aksepterte kampmidler når det er nødvendig og en videre utvikling av bedriftsdemokratiet vil ikke påvirkes negativt av EU-medlemskap. Norske arbeidstakere vil også beholde den arbeidsmiljøstandard som er skapt i moderne tid. Det er heller ikke noe ved forhandlingsløsningen eller medlemskapet som synes å kunne redusere den sosiale standard lønnstakerne i Norge har opparbeidet seg.

Og: Dette er en oppsummering som deles av fagbevegelsen i Finland og Sverige – i tillegg til fagbevegelsen innenfor EU. Det kan selvfølgelig være mulig at alle andre tar feil. Men jeg spør, er det det eneste alternativ?

Vi har valgmuligheter. Vi kan fortsette å kjempe den kampen på hver vår tue. Eller forholde oss til EU som en politisk realitet europeisk fagbevegelse og arbeiderbevegelse kan bruke for å gjerde inn storkapitalens og liberalismens bevegelsesfrihet i et nytt sosialt Europa. *Jeg registrerer at dette var begrunnelsen for britisk LOS endrede holdning til EU, blant annet, etter mange års krig mot en fagforeningsfiendtlig nasjonal konservativ regjering ledet av Maggie Thatcher, som så på EU som reinspikka sosialisme.*

Hverdagen

«Vi er enige om målene, men ikke om virkemidlene», sa Jan Davidson etter Sekretariatets EU-behandling. Jeg har ingen problemer med å slutte meg til det. Men vi er uenige om det bildet vi tegner av den europeiske virkelighet og hverdagen våre fagforeningskamerater ute i Europa har.

Vi skal være forsiktige med å sette oss på vår høye hest. Å framstille Norge som Kardemommeby og EU som et faglig helvete er ikke troverdig. Litt mindre sort/hvitt tenking vil være fornuftig.

Det er ikke slik at fagbevegelsen i EU er kjeppjaget fra sine maktposisjoner. Og avskrevet enhver form for innflytelse, oppslutning og tillit i det enkelte EU-land. Det er ikke slik at dansk, tysk, belgisk og nederlandsk fagbevegelse ligger med brukket rygg på historiens søppelplass. Det virker bare sånn når noen tegner og forklarer.

Lov- og avtalesystemene i Vest-Europa er tvert imot preget av mangfold og store forskjeller. Det samme gjelder fagbevegelsens organisering og styrke i de enkelte land. I arbeiderbevegelsens barndom hentet vi ideene og styrken fra våre venner i Europa. Det er ikke det motsatte som er tilfelle.

En annen påstand må også tilbakevises. EU har ingen vedtatt strategi eller formell myndighet til å kjøre over kollektivavtaler med individuelle avtaler.

Det er forholdene i det enkelte land som suverent vil avgjøre hvilke forhandlingsmodell man skal bygge på. Det er fagbevegelsens nasjonale styrke og styrken i vår internasjonale solidaritet som til sist avgjør om aggressive politikere og arbeidsgivere nasjonalt, vil makte å bryte ned vårt avtalesystem og våre kollektivavtaler.

Spilleregler

Det er jo den totale mangel på fornuftige internasjonale spilleregler og reaksjonsmønster som gjør at kapitalen kan fortsette sin «splitt- og hersk»-politikk. Dette forsto Karl Marx for over 100 år siden. Å dressere kapitalen nasjonalt blir vanskeligere og vanskeligere i en stadig tettere internasjonal økonomi. Det er lett å se hvem som blir kasteball i storselskapenes og valutaspekulantenes kyniske spill over landegrensene.

Jeg konstaterer at i dag rekker ikke fagbevegelsens fangarmer inn i den multinasjonale kapitalens styrerom rundt om i Europa.

Jeg konstaterer at selv ikke i Norden med verdens sterkeste fag- og arbeiderbevegelse, har vi maktet å få på plass retten til konsernfaglig samarbeid. Etter press fra europeisk fagbevegelse er det EU-direktivet om konsernfaglig samarbeid som har brøytet vei for at den norske regjeringen nå har knesatt retten til konsernfaglig samarbeid i forslag til ny konsesjonslov.

Jeg konstaterer at det i Norden er 2 millioner arbeidsledige. Bare Danmark er EU-medlem. Arbeidsledigheten koster hver av oss som er i jobb 30 000 kroner. Arbeidsledigheten i Norden kos-

ter 300 milliarder årlig. Et helt ufattelig tall som viser skyggesida i vår *fortreffelige* nordiske modell.

EU er *ikke* ansvarlig for den nordiske massearbeidsledigheten. EU-landene er ansvarlig for sin egen massearbeidsledighet og sosiale uro. Vi må i anstendighetens navn være såpass oppegående at vi plasserer ansvaret der det egentlig hører hjemme.

Jeg konstaterer at velferdssamfunnet og skikkelige lønns- og arbeidsvilkår utfordres i hvert eneste land.

Jeg konstaterer at arbeidsgiverne her i landet ved hvert eneste tariffoppgjør vil uthule tariffavtalene, angripe normalarbeidsdagen og lavlønnsordningene. Det var også arbeidsgivernes hovedstrategi som dere møtte ved de forbundsvise oppgjørene i 1994. Det var mange av dere som mente mye om dette utover vinteren og våren vi har lagt bak oss.

Jeg konstaterer at i annerledeslandet Norge utfordres grunnleggende faglige rettigheter hver eneste dag.

Jeg konstaterer at kapitalen og Høyrekreftene aldri ligger stille om det er innenfor eller utenfor EU.

Jeg konstaterer at *her i landet* er det konstant press og angrep på sykelønnsordningen, arbeidsmiljøloven, arbeidstidsbestemmelsene, stillingsvernet og retten til fast ansettelse. Det er det faglig/politiske samarbeidet og en sosialdemokratisk regjering som har forhindret borgerskapet i å lykkes.

Jeg konstaterer at fagorganiserte her hjemme i snart 100 år har kjempet hver eneste dag for sosiale og faglige rettigheter. Vi vet at det også er den historiske kampen i Europa. Konservativ politikk er like ille – uansett om den boltrer seg i Norge eller i andre europeiske land.

Jeg konstaterer videre at EURO-LO ikke er mot EU som system, men mot den politikken som flertallet av EU-landene fører nasjonalt. Og manglende vilje til å føre en felles EU-politikk i tråd med arbeiderbevegelsens prinsipper. Det betyr ikke at EURO-LO med 46 millioner medlemmer vil meldeseg ut av den faglige kampen for å endre EUs politikk. Tvert i mot.

For EURO-LO vil det være en fordel om alle de nordiske land deltok i den politiske kampen i EU – som fullverdige medlemmer. For å forandre EUs politiske system. For å bygge ut EUs demokratiske skavanker. I den sosiale dimensjon krever EURO-LO respekt for grunnleggende faglige og sosiale rettigheter for å motvirke sosial dumping.

Praksis innenfor EU viser at fagbevegelsen blir konsultert i stor utstrekning. Det er en lang tradisjon for at EU-kommisjonen skal samarbeide med fagbevegelsen både i EURO-LO, i bransjekomi-

teene og i de spesielle organer som EU har opprettet. EURO-LO må ha kraft til å møte utfordringene som internasjonaliseringen og fri kapitalbevegelse setter på dagsorden.

LOs sterke kritikk mot EU-landenes nåværende økonomiske politikk og manglende troverdighet i sysselsettingspolitikken er sikkert kjent. Dette er forøvrig i tråd med EURO-LOs synspunkter. Men både Maastricht-traktaten og EUs nåværende økonomiske politikk er forankret i politiske dokumenter som kan påvirkes.

Maastricht-avtalens sosiale protokoll viser at EURO-LO har fått gehør for at den sosiale dialog skal følges opp i EU-samarbeidet.

JOBB NR. 1

Jobb nr. 1 for norsk og europeisk arbeiderbevegelse er kompromissløs solidaritet med Europas nær 20 millioner arbeidsledige. Massiv kamp mot arbeidsledigheten krever en ny faglig/politisk solidaritet over landegrensene i Europa.

Vi krever nå troverdighet fra EU og EFTA-landene for å forme en felles offensiv økonomisk politikk som setter fart på europeisk økonomi. Nordisk arbeiderbevegelse har både gjennom OECD, EFTA/EU-samarbeidet og SAMAK dratt igang en jobb for å sette kravet om full sysselsetting øverst på dagsorden i Europa.

«Sett Europa i arbeid» er et forsøk fra arbeiderbevegelsen på å snekre sammen et europeisk program for å halvere arbeidsledigheten innen år 2000.

Programmet marsjerer opp tradisjonelle, men sterke grep for å ta styringen i den økonomiske politikken.

Men hovedansvaret for full sysselsetting vil alltid ligge nasjonalt. Her må det *ikke herske noen politisk tvil*. Norsk arbeiderbevegelse må uavhengig av vår framtidige europatilknytning styre politikken her hjemme etter de mål som vi tidligere og fram til nå har vært enige om:

- At arbeidsgiverne presses til å ta sitt samfunnsansvar for å skape arbeidsplasser i Norge.
- At vi selv tar i bruk de politiske og økonomiske styringsverktøy som står til rådighet for å føre en aktiv sysselsettings- og velferdspolitik.
- At vi fører en økonomisk politikk hvor kampen mot arbeidsledigheten er det overordnede mål.
- At vi fører en fordelingspolitikk som er forankret i den solidariske lønnspolitikk og rettferdig fordeling av godene.
- At arbeidstakernes sosiale sikkerhetsnett ikke svekkes, og ikke minst

- At egne nasjonale ambisjoner for å videreutvikle velferdssamfunnet og kamp for privatisering av offentlige goder og tjenester ikke uthules.

Men tar vi de politiske forpliktelsene i et europeisk fellesskap har vi en større sjanse til å binde opp liberalismen og kapitalen i en politisk løpestreng i tråd med våre egne ideer. Men det forutsetter vilje til faglig/politisk kamp på europeisk nivå. Ingen her er så naive å tro at dette er noen lett jobb. Jeg registrerer at noen mener at det er som å kjempe mot politiske vindmøller. At EU som system *er i ideologisk konflikt* med fagbevegelsens hovedmål. Jeg akspeterer fullt ut at våre veier skiller i spørsmålet *om hva* som bør være en best tjenlig europeisk faglig strategi.

MEN:

- For meg har det aldri vært særlig radikalt å *stå stille* når alle andre beveger seg.
- Det er ikke særlig radikalt å være mot EU *av prinsipp* når det gamle Europa gikk i graven med Berlinmurens fall.
- Det er heller ikke særlig radikalt å si nei til EU *av prinsipp* fordi det ikke passer vår europeiske solidaritet – hvis alle andre er med – men ikke vi.

SLUTTSTREK

I dag settes sluttstrek for den organisasjonsmessige behandlingen av EU-saken i egne organer som LO-kongressen i 1993 selv forutsatte. Det er viktig å understreke dette. LOs ledelse og Sekretariatet har forholdt seg lojalt til den prosess LOs øverste organ selv trakk opp for EU-behandlingen i Landsorganisasjonen. Det er faktisk slik at LOs valgte ledelse og Sekretariat *ikke* kunne legge opp en behandling av EU-saken uavhengig av Kongressens forutsetning. Dette er overhodet ingen kritikk mot egne rekker – men mot synsere utenfor Landsorganisasjonen, som har vært særs ivrige etter å forklare *hva vi burde ha gjort* i EU-spørsmålet. Summen av disse dårlige råd ville gjort LO til en politisk slagmark og ensrettet kamporganisasjon i EU-saken. På LO-kongressen ifjor hadde vi en skikkelig debatt som endte opp i klare konklusjoner om hvordan EU-prosessen skulle behandles i Landsorganisasjonen.

Flertallet på Kongressen i 1993 ønsket *handlefrihet* for både å påvirke forhandlingene og vurdere en anbefalt forhandlingsløsning i etterkant opp mot faglige interesser. Et prinsippielt nei i 1993 ville avskrevet oss fra denne muligheten.

Senere vedtok et *enstemmig* Sekretariat å engasjere FAFO til å utarbeide en analyse av forhandlingsresultatet og et mulig EU-

medlemskaps betydning for fagbevegelsen sammenlignet med fortsatt EØS-betingelser. Sekretariatet vedtok videre *enstemmig* et informasjonsopplegg som forutsatt i Kongressens vedtak.

Jeg registrerer at de sterkeste partipolitiske kritikerne av LOs behandling av EU-saken sitter i et farlig glasshus. De er faktisk ikke i stand til å gi svar på om alle partiene i Stortinget vil respektere folkets dom 28. november. For LOs medlemmer er det jo viktig å få greie på hvor mye deres stemmegiving i virkeligheten er verdt. I dette spørsmålet er det ikke LO som lider av toppstyring og demokratisk underskudd.

EFTA-SPORET

Flertallsinnstillingen fra Sekretariatet på Kongressens bord her idag må vurderes i lys av den faktiske realpolitiske utvikling i Europa fra midten av 1980-tallet og EFs vedtak om det indre marked i 1985. I 1987 la Regjeringen fram sin stortingsmelding om Europapolitikken. Regjeringen la her også utenrikspolitiske perspektiver og føringer i Europapolitikken som var et direkte forvarsel til EØS-prosessen (eller EFTA-sporet som vi kalte det på det tidspunktet).

Det som kjennetegnet norsk Europa-debatt fram til 1987 var fortsatt bred politisk enighet om handelsavtalen som tilknytningsform til EF. En alternativ tilknytningsform i spenningsfeltet mellom Handelsavtalen og EF-medlemskap var totalt fraværende i norsk opinion. På det tidspunktet var en medlemskapsdebatt nærmest en uaktuell problemstilling i alle EFTA-landene.

LO-kongressen 1989 støttet forhandlingene om EØS utfra faglige forutsetninger og krav. Kongressen understreket også *nødvendigheten av en offensiv holdning fra fagbevegelsen til utviklingen i Europa*.

Kongressens vedtak og helhetssyn på forhandlingene og Representantskapets 15 krav ble lagt til grunn da Representantskapet i LO 22. juni 1992 anbefalte EØS-avtalen. I vedtaket heter det at «EØS-avtalen gir grunnlag for en varig og selvstendig løsning av Norges forhold til det indre marked. Det vil være behov for EØS-samarbeidet i lang tid framover». Representantskapets vedtak den 22. juni 1992 bygger på en forutsetning om at EFTA- og EØS-institusjonene ble bygget opp til å bli funksjonsdyktige, og at nødvendige ressurser ble stilt til rådighet.

Representantskapet sa videre at EØS-avtalen måtte betraktes som varig ut fra at det ville ta tid før Sverige, Østerrike og Sveits hadde kommet gjennom forhandlingene og eventuelt blitt medlem av EU.

EØS-AVTALENS SKJEBNE

Gjennom EØS-avtalen er vi med i det indre marked i Vest-Europa med tilnærmet de samme muligheter, rettigheter og plikter som EUs medlemsland. I samarbeid med EURO-LO gir EØS-avtalen oss i dag muligheter til å delta i de samarbeids- og konsultasjonsordninger som avtalen bygger på. Dette gir oss mulighet til å påvirke viktige deler av lovgivningen som utformes innen EU-systemet.

Det er også en realitet at fagbevegelsen *i sterkere grad* enn andre har lagt vekt på å *bygge opp under EØS-avtalen som et mulig varig alternativ* til EU-medlemskap. Det er *bred enighet* om at det var nødvendig å få EØS-avtalen på plass 1. januar 1994.

Norge er sterkt avhengig av en åpen økonomi. Over 85% av vår eksport går til EØS-landene. EØS-avtalen sikrer at norsk næringsliv og norsk industri får likeverdige internasjonale konkurransevilkår og vern mot antidumping. EØS-avtalen rydder opp i vårt økonomiske forhold til EUs indre marked. EØS-pillaren knyttet til overvåkningsorganet og EFTA-domstolen skal sikre klare økonomiske kjøreregler som selvsagt er særlig viktig for de små land.

Sammen med nasjonale tiltak har vi sørget for at EØS-avtalen ikke undergraver norsk lønns- og avtaleforhold ved oppdrag i Norge. Men vi understreket at EØS-avtalen er et verktøy som må brukes aktivt av norske myndigheter, norsk næringsliv og norsk fagbevegelse for å fremme våre interesser.

Det er utviklingen av EFTA-landene *selv* som effektivt har bidratt til å rive grunnen under EØS-avtalens opprinnelige form som et bredt nasjonalt kompromiss i vår fremtidige Europatilknytning. Dersom Finland og Sverige går inn i EU vil de forutsetninger LO satte til EØS-avtalen ikke lenger være tilstede.

Østerrike har som kjent allerede sagt ja til EU-medlemskap. *Når 3 av 5 EFTA-land besluttet å søke om EU-medlemskap før EØS-avtalen formelt trådte i kraft mistet Norge handlefrihet til selv å bestemme når vi anså det fornuftig å gjøre det samme.*

I en slik situasjon tok Kongressen i mai 1993 det til etterretning at Regjeringen hadde fått fullmakt til å søke om medlemskap i 1992 slik at Norge kunne komme i forhandlingsposisjon med EU samtidig som Østerrike, Finland og Sverige. Dersom EFTA-landene hadde opptrådt samlet – og ikke startet prosessen om EU-medlemskap ville EU med stor sikkerhet akseptert EØS som et varig skjebnefellesskap mellom EFTA og EU inn i 90-årene.

I en slik situasjon ville EU blitt tvunget til større fleksibilitet i sine utvidelsesplaner. I dag må vi forholde oss til EØS-avtalen ut

fra følgende perspektiver – som trekkes opp i flertallsinnstillingen som er lagt fram for dere. Dersom de fleste av EFTA-landene i EØS blir medlemmer av EU vil det bli nødvendig med endringer av den organisatoriske delen av EØS. EFTA-pilarens betydning i avtalen vil ikke bare bli *vesentlig* svekket, men norske myndigheter og norsk fagbevegelses muligheter til å påvirke beslutningsprosessen vil framstå som sterkt redusert. I flertallets konklusjon heter det derfor:

Dersom Norge og Island blir de eneste EØS-land utenfor EU må man regne med at det blir nødvendig med en omlegging av beslutningssystemet, overvåkingsorganet og EFTA-domstolen. Dette innebærer at resultatet av folkeavstemmingene i Finland og Sverige vil være av avgjørende betydning for om EØS-avtalen fortsatt ikke vil være et selvstendig alternativ for Norge.

Vi er derfor i en posisjon hvor vi ikke uten videre kan vurdere konsekvensen av Norges framtidige Europatilknytning – uavhengig av hva som skjer i Finland og Sverige. De politiske valg våre naboland gjør vil virke inn både på EØS-avtalens fremtidige styrke og innholdet i det nordiske samarbeidet.

Flertallsinnstillingen bygger på at norsk fagbevegelse alltid har lagt vekt på det nordiske samarbeidet. Det har i alle år vært svært nær kontakt mellom nordiske fagorganisasjoner på alle nivåer. Også norske myndigheter har utviklet et tett samarbeid med de øvrige nordiske land på de fleste områder.

Dersom våre nordiske naboland blir medlemmer av EU, mens Norge ikke blir EU-medlem vil dette ha negative virkninger for Norges muligheter til å delta på en likeverdig måte i dette nordiske samarbeidet. I en slik situasjon vil de øvrige nordiske land naturlig nok være opptatt av beslutningsprosessene innenfor EU.

Dette vil også gjelde fagbevegelsens nordiske samarbeid. Selv om vi uansett resultat ved folkeavstemningen vil måtte legge stor vekt på det nordiske samarbeidet, vil vårt veivalg når det gjelder medlemskap allikevel få stor betydning for norsk fagbevegelses framtidige samarbeidsforhold med våre nordiske kolleger i praktisk politikk.

Vi blir derfor tvunget til å vurdere om EØS-avtalen kan fylle sin opprinnelige rolle dersom Sverige og Finland følger Østerrikes valg og blir EU-medlemmer. Det er bortfallet av EØS-avtalen som selvstendig alternativ ut fra alle disse forutsetningene jeg nå har nevnt, som har vært utslagsgivende for det flertallet Sekretariatet har falt ned på.

MAKTA SOM RÅR

I virkelighetens verden er det faktisk fornuftig å forholde seg til de politiske realiteter vi kan bli stilt overfor en grå november morgen. Jeg registrerer at enkelte overhodet ikke vil forholde seg til *hva* som kan skje med EØS-avtalens *opprinnelige forutsetninger hvis* både Sverige og Finland sier ja til EU og vi blir stående utenfor.

Selv innbitte EØS-motstandere er i EU-kampens hete blitt de varmeste tilhengere av EØS-avtalen i dennes fortrefelighet. Jeg føler at de forsøker å spille på folks dårlige politiske hukommelse.

Et slikt spill har jeg liten sans for. Spesielt fra de som i mange år har forfektet at de på prinsippielt grunnlag er motstander av både EØS-avtalen og EU-medlemskap. Kanskje er det på tide at de snart bestemmer seg for om de er for eller imot EØS-avtalen. Jeg tror folk flest er rimelig opptatt av hva konsekvensene kan bli for oss hvis alle andre EU-søkerland sier Ja og vi sier Nei. Og ikke minst hva som da vil være EØS-avtalens framtidige posisjon. Det er her virkelighetens verden kommer inn. Det kan vi ikke flykte fra. EØS-avtalen vil da bli lagt på den politiske kjøttvekta. Da er det makta – utenfor Norge – som råer. Da er det dessverre ikke mye igjen av sjølråderetten.

AVSLUTNING

Vi er i en situasjon hvor vi skal gi et råd til medlemmene ut fra den politiske realitet som Norge faktisk kan bli stilt overfor etter valget i Sverige og Finland. Det kunne kanskje vært mest behagelig for LO å ikke ta standpunkt i EU-saken. Det vil etter min vurdering være et brudd med hele vår tradisjon.

Denne Kongressen er innkalt kun for å gi et konkret råd til medlemmene i en av de viktigste avgjørelser i nyere historie. Det var forutsetningen i Kongressens vedtak i 1993 om *ikke* å ta standpunkt i en situasjon hvor Norge *ikke* hadde sluttført EU-forhandlingene.

Forskjellen mellom 1972 og 1994 er at LO denne gangen overhode ikke har fremstått som noen kamporganisasjon med manglende respekt for ulikt ståsted i EU-saken. Jeg føler meg derfor helt sikker på at vår organisasjonsmessige ryddighet og toleranse i behandlingen av EU-saken fram til nå – vil sikre samholdet og Landsorganisasjonens styrke – uavhengig av det råd denne LO-kongressen kommer fram til. Det er bred enighet om ikke å svekke Landsorganisasjonens posisjon i Norge etter 28. november.

Det er en utfordring for oss alle. Vi har en organisasjonskultur i Landsorganisasjonen som ofte har vært satt på prøve. Vi er ofte uenige, men har tradisjon på å takle også det. Denne gangen blir vi spesielt engasjerte. Temperaturen blir høy og ordene vil vel ikke

alltid være veid på gullvekt. Slik skal det være i en så viktig sak.

Jeg, mine kamerater, har imidlertid klokkeetro på at vi også skal make den utfordringen, uansett det vedtak denne Kongressen måtte gjøre.

Jeg tar med dette opp Sekretariatets flertallsinnstilling til uttalelse og konklusjon i 4 punkter og anbefaler Kongressen å slutte seg til innstillingen.

Dirigenten takket Yngve Hågensen for innledningen og ga ordet til Jan Davidsen, til innledning omkring forslag 3.

Jan Davidsen, innledning til forslag 3:

Dirigent og kamerater!

Jeg har innledningsvis lyst til å sitere første avsnitt i forslag nr. 3 som fikk nest flest stemmer i Sekretariatet. Og det lyder som følger:

«Folkeavstemningen den 28. november 1994 stiller i realiteten det norske folk overfor et valg mellom å gå inn i en union med de Vest-europeiske landene eller å fortsette med EØS-avtalen som idag.

Gjennom EØS-avtalen har Norge full adgang til det indre marked, bare med unntak av enkelte bearbejdede fiskeprodukt. For Landsorganisasjonen blir derfor spørsmålet hvilke konsekvenser et medlemskap i den Europeiske unionen har for de sentrale målene fagbevegelsen har, som faglige rettigheter, arbeid, velferd og internasjonal solidaritet.»

Så har jeg lyst til å ta fatt i en del av de tingene som Yngve var inne på. Det er ikke tvil om at de grunnleggende arbeidsoppgavene vi i alle år har slitt med, vil forsvinne om vi blir medlemmer eller stående utenfor den Europeiske unionen.

Det vi er uenige om, er spørsmål om et medlemskap i den Europeiske unionen vil svekke eller styrke våre muligheter for å løse dette. Og på samme måte som Yngve sa, tror jeg at den debattformen vi til dags dato har hatt, både internt i LO og i partiet, må videreføres gjennom den kvaliteten den har hatt, den sakligheten den har hatt, fordi vi mer enn noensinne ikke har råd til å miste det samholdet vi har bygget vår styrke på.

Den andre delen er at når Yngve har en beskrivelse av situasjonen ute i Europa, så har heller ikke vi benektet at det finnes 18-20 mill arbeidsledige. At det finnes flere titals millioner under fattigdomsgrensen. Men dette er heller ikke resultatet av hverken det

skjebnefellesskap eller en skjebnebestemt utvikling, men et resultat av en politisk utvikling som noen har ønsket.

Og akkurat idet ligger også at det er forskjellige politiske vurderinger. Det er vel ingen som påstår at EU-saken er en enkel sak. Det finnes gode argumenter for begge syn, også med utgangspunkt i Arbeiderbevegelsen sine ideer. Men for meg blir det selvfølgelig spørsmål om å vurdere fordelene mot ulempene, og så til syvende og sist finne ut hva som veier tyngst.

Og det er klart at det beste Ja-argumentet etter min oppfatning, er at vi som medlem i den Europeiske unionen vil få stemmerett. For det er klart at der vil det bli fattet beslutninger som har betydning for oss, og jeg har ingen problemer med å si at det er et godt ja-argument. Men da må også ja-siden innrømme at denne medbestemmelsen har i høyeste grad sin pris. I form av at viktige beslutninger blir tatt andre steder enn det vi idag har valgt folk til å foreta i organer her i landet. Det innebærer at vi er nødt til å slutte oss til de målsettinger og virkemidler som allerede ligger i EU-systemet og at utviklingen mot en stadig tettere union kommer til å fortsette. Det vil også innebære at vi må slutte oss til både målsettinger og politikk som er annerledes enn det arbeiderbevegelsen til dags dato har villet føre. Og for meg blir dette på mange måter den dyreste prisen å betale, en *for* dyr pris å betale for stemmeretten i EU.

De sier flere ganger i unionstraktaten at politikken som medlemsstatene kan føre skal bygge på fri konkurranse og markedsøkonomi. Jeg tror det blir svært vanskelig å bygge videre på et velferdssamfunn slik vi kjenner det idag, innenfor disse rammene, når EU-kommisjonen skal overvåke at vi retter oss etter dem. Det kan ikke være helt uten grunn at Høyres leder slår fast at EU fører god høyrepolitikk. At Carl Bildt vil inn i EU fordi at det skal være umulig å videreføre den svenske velferdsmodellen. Og at man i Sverige, Spania og andre EU-land bruker EU-tilpasning som grunnlag for nye angrep på velferdsstaten.

Jeg har all respekt for de som sier at de vil inn i EU for å forandre EU innenfra. Men det er viktig å huske på at Unionstraktaten blir enstemmig vedtatt, og for å endre den i mer sosialdemokratisk retning må det nye, enstemmige vedtak til. Det betyr at vi først og fremst må overbevise våre sosialdemokratiske søstre og brødre om at det de var for i Maastricht skal de nå være imot. At det ikke er sosialdemokratisk politikk å forby styring av pengepolitikken og kapitalstrømmen. Så må man overbevise Major og Kohl om det samme, og til slutt også den italienske regjeringen, som har i seg elementer av enda mer høyreorientert karakter. Da må det være

lov å tvile på realismen i et slikt prosjekt. Som Einar Førde sa i EF-debatten i 1972 at «Optimisme er en fin ting, men må ikke forveksles med sosialisme».

Dessverre går EU i feil retning på mange områder for oss. Det skjer også uten nevneverdig uenighet eller politisk kamp. For eksempel er det vedtatt at det skal nedsettes et utvalg for å se på hvilke EU-direktiver og nasjonale lover om minstelønn og ansettelsesforhold som skal svekkes, fordi at man mener at dette vil kunne føre til at man får flere arbeidsplasser. Og dette argumentet kjenner vi fra våre egne politiske motstandere her hjemme. NHO har sammen med andre arbeidsgiverorganisasjoner i den Europeiske arbeidsgiversammenslutningen UNICE, skrevet en rapport om hvordan de ser for seg EU framover. De ønsker å svekke fagbevegelsen og rettighetene for arbeidsfolk generelt for å styrke konkurransevnen.

Og Norge er ikke noen Kardemmebeby. Vi er ikke ukjent med, noen av oss som står bak dette forslaget, at vi til idag er utsatt for angrep på faglige og sosiale rettigheter. Vi er ikke blinde for det som skjedde under de siste tariffoppgjørene, men vi tror at vår mulighet innenfor et EU-system vil være mindre til å stå mot dette.

Gjennom EØS-avtaler, er norsk næringsliv sikret både markedsadgang og innflytelse i arbeidet med de nye produktstandarder. Det er derfor rent politiske årsaker til at man stadig vekk pøser inn nye millioner i de forskjellige ja-kampanjene, både fra NHO og fra Høyre.

Jeg tror ikke høyresidens løsninger er de rette til å løse ledighetsproblemene, hverken i Norge eller noen andre steder.

Det er noen som sier at fagbevegelsen i Norge må inn i EU for å delta i den politiske kampen som foregår der. Vi må delta, vi skal være på banen. Og da spør jeg, – hvilken kamp er det da vi snakker om.

Maastricht-avtalen ble enstemmig vedtatt, retningslinjene for medlemsstatenes økonomiske politikk ble enstemmig vedtatt. Når man skal velge en ny president i EU-kommisjonen, så er ikke det en spennende kamp mellom radikal og reaksjonær. Den franske sosialistiske presidenten ville helst ha en belgisk høyremann, og Helmut Kohl ville ha sosialisten Felipe Gonzales. Hvor ligger da den politiske kampen i utviklingen i Europa.

Gjennom de siste 20 årene har man ført en politikk i EU som har gjort at man har fått en stadig større arbeidsløshet, og større forskjeller på folk, som resultat. Jeg må for min del si at jeg har veldig vanskelig for å tro at samme politikken i Norge skal få stikk motsatt resultat.

Skal vi bekjempe arbeidsløsheten i Norge må det første bud være at vi setter denne saken øverst. At arbeid til alle er jobb nr. 1. Som EU-medlem må vi avfinne oss med andre mål som er viktigere. Å stå utenfor EU er vel ingen garanti for full sysselsetting. Det viser erfaringene våre hjemme og særlig fra Sverige. Men vi har en mulighet til å velge egne løsninger, egne prioriteringer, og vi kan ta skritt i riktig retning uten at det først skal godkjennes av konservative regjeringer eller EU-kommisjonen.

Det fremste argumentet fra ja-siden i denne debatten kommer til å være EØS-avtalens framtid. Det rare er jo at mens det fra EU hold hele tiden fremheves og forsikres om at EØS-avtalen står ved lag, ja til og med hvis Norge sier ja, og det kun blir Island og Lichtenstein igjen, så sier EU at EØS-avtalen står trygt. Og da blir det forunderlig at norske politikere går rundt og sier at EU bør reforhandle avtalen, fordi den blir for dårlig. Dette skjer i en situasjon hvor det fortsatt er et klart flertall blant den norske befolkningen mot medlemskap, og at det er gjennom det skulle være stor sannsynlighet for at EØS-avtalen kan bli vår tilknytningsform i lange tider fremover.

I 1972 dreide også mye av debatten om EF seg om vi fortsatt ville kunne handle med EF-landene, dersom vi valgte å stå utenfor. Fra ja-siden ble det påstått at det ville bli veldig vanskelig å få til en god handelsavtale med EF. Daværende statssekretær i Utenriksdepartementet Thorvald Stoltenberg, kunne fortelle to dager før folkeavstemmingen, at vi ikke ville få noen frihandelsavtale. I dag vet vi at dette ikke er riktig, og at Norge fikk en avtale som har økt vår handel med de landene som idag er EU-medlemmer.

I dagens debatt er situasjonen annerledes. Vi har allerede en EØS-avtale som sikrer norske bedrifter markedsadgang til alle EU-landene og EFTA-landene, med få unntak. Statssekretær Marianne Andreassen i Finansdepartementet gikk i Dagens Næringsliv 13.01.94 hardt ut mot de som hevder at Norge må inn i EU for ikke å bli stengt ute fra EUs marked. Hun avviser at dette er et argument for medlemskapet slik: «Det går ikke an å true det norske folk inn i et EU-medlemskap. Det at det foreligger en slik fare for proteksjonisme er dessuten i strid med den kurs EU selv legger til grunn for sin fremtidige økonomiske utvikling. GATT-avtalen forplikter EU til et åpent handelsregime, og EØS-avtalen forplikter EU i forhold til Europa.»

Avtaler er inngått både fordi EU og EFTA-landene er tjent med slike felles regler. Og dette vil ikke endre seg om Sverige og Finland blir medlem av EU. Tvert imot har EU gjentatte ganger for sikret at EØS-avtalen står ved lag uansett om utfallet av folkeav-

stemming i de nordiske land blir forskjellig.

EØS-avtalen sikrer norske myndigheter og næringsliv rettigheter og innflytelse i forhold til det indre markedet uten medlemskap i unionen. Det aller meste av det felles regelverk er politisk ukontroversielt. I enkelte spørsmål vil landene kunne ha næringsmessige eller andre interesser. Men det er ingen grunn til å tro at finsk og svensk næringsliv får helt andre interesser i forhold til regelverket for det indre markedet, om de blir med i EU. Det er ikke helt lett å se hvordan det skulle bli slik. Det kunne være interessant om ja-siden kunne gi eksempler på de mange hundre direktivene som har kommet til etter at EØS-avtalen trådte i kraft, der man mener Sverige og Finland ville hatt et helt annet syn på regelverket dersom de var med i EU.

EØS-området vil bestå av nøyaktig de samme landene med sine forskjellige interesser helt uavhengig av om enkeltland velger å bli med. Men den viktigste garantien som ligger i at vi kan si nei hvis vi mener at helt vitale interesser står på spill, blir borte gjennom EU-medlemskap.

Det siste argumentet som brukes for å vise at EØS-avtalen svekkes er knyttet til det som kalles ESA, og som skal overvåke at EØS-avtalen følges opp i EFTA-landene. Dette organet kan ikke fungere dersom Sverige, Finland og Østerrike går inn i EU fordi Norge ikke kan overvåke seg selv sies det. Men EØS skal tross alt i praksis overvåke det som omfatter EFTA-landene, i andre tilfeller blir det EU-kommisjonen som skal gjøre dette.

Det er derfor ingen fare for at vi skulle bli møtt med krav om reforhandling eller med å lage nye løsninger for domstoler og overvåking med noe som er dårligere enn det vi har idag.

Det er mange som sier at de ville legge avgjørende vekt på hva Sverige og Finland gjør, og i flertallets forslag er dette til og med gjort til en premiss. Jeg skjønner godt at ja-folk kan bli enda mer JA av et svensk medlemskap. Men hvis man i utgangspunktet er enige i mange av de argumentene som vi fra Nei-siden i fagbevegelsen bruker, så kan jeg ikke se at svensk og finsk medlemskap skulle endre på det. Jeg kan ikke se at noen av argumentene mot EU blir svekket selv om et flertall av svenskene skulle velge å gå inn for i EU.

For meg blir det fortsatt like viktig å kjempe mot arbeidsløsheten, kjempe for å bevare velferdsstaten og at vi skal ha et levende demokrati der folk har mulighet til å bestemme over sin egen hverdag. Og blir det et JA i Sverige, så blir det kanskje enda viktigere at noen forsøker å bygge videre på et alternativ til markedsliberalismen.

For fagbevegelsen har muligheten for deltakelse og innflytelse

vært helt avgjørende for den sterke posisjonen som vi har i samfunnslivet idag. Det er viktig både for den politiske delen og ikke minst for vanlige folk hva vi mener. Selv om vi skulle bli medlem av EU, så vil vi fortsatt ha stor innflytelse i det norske Stortinget. Problemet er at mye av makta som vi har fra de organene, blir flyttet over fra der hvor vi har innsyn og innflytelse til lukkede steder med hemmeligstemplede dokumenter og informasjon, og der fagbevegelsen har mye mindre innflytelse.

For at vi skal få folkestyret til å fungere kreves det at det både er nærhet og kontakt mellom de som styrer og de som det blir styrt over. At de som bestemmer over oss er de vi har valgt til å gjøre det, og hvor vi har mulighet til å trekke tilbake den fullmakten vi har gitt dem, hvis det viser seg at det er ting vi ikke liker.

Hvis vi får en Regjering i Norge som fører en politikk som truer interessene til store grupper av norske fagorganiserte, bevisst bruker arbeidsledigheten som et virkemiddel i den økonomiske politikken, så vil det nok reise seg en storm av protester fra hele landet. Og da vil jo Regjeringen ha to muligheter, enten å endre på politikken eller risikere å bli kastet ved neste valg. Men hvis vi skulle få et vedtak i den Europeiske unionen som truer våre interesser, så vil vi sikkert få både streiker og demonstrasjoner, og vi kan presse vår egen Regjering til å stemme mot denne politikken. Men hvis de så skulle bli nedstemt, hvem skal vi da kaste? EU-kommisjonen, John Major eller Helmut Kohl?

I EU-systemet står ikke de som bestemmer over oss direkte til ansvar for oss. Og det er på en måte en ny situasjon. Selv om vi i dag blir påvirket av det som skjer i mange andre land, enten det er den tyske sentralbanken eller oljeministrene i OPEC, så er det stor forskjell på EØS som vi har idag og et EU-medlemskap. Gjennom EØS blir vi påvirket, gjennom EU vil vi bli bestemt over.

FAFO-rapporten legger den grunnleggende problemstillingen både for norsk og europeisk fagbevegelse åpent fram:

«Åpningen av et Vest-Europeisk marked med fri bevegelse for varer, tjenester, arbeid og kapital i hele EØS-området, endrer rammene for faglig arbeid og nasjonalt arbeidsliv. Skjerpet konkurranse og større muligheter for internasjonal kapital til å flytte produksjonen dit den finner det gunstigst, kan øke presset på nasjonale arbeidsvilkår, lønnskostnader og forhandlingsystem. I kampen om investeringene og arbeidsplassene kan arbeidstakerne i ulike land og regioner bli spilt ut mot hverandre i en ødeleggende alles kamp mot alle.»

Den høye og vedvarende arbeidsløsheten betyr at arbeidstakere rundt om i Europa står ekstra forsvarsløse i forhold til disse

truslene. Derfor blir det helt avgjørende at vi klarer å få gjennomslag for en politikk som reduserer og fjerner arbeidsløsheten.

Men all erfaring tilsier at får arbeidsløsheten først feste, så er det nesten umulig å bli kvitt den. Og fagbevegelsen svekkes også når folk blir gående arbeidsløse over tid. Den andre delen er at medlemstallet vårt svikter samtidig som viktige forhandlinger blir borte. Hvis millioner går uten arbeid, så kan det bety at solidariteten både på tvers av landegrenser, yrker og bransjer blir undergravet. Det vet vi alle, at solidariteten er en skjør plante som skal behandles godt.

EU-landene har levd med stor og stigende arbeidsløshet i 20 år, med få unntak. De har levd med massearbeidsløshet og de har vendt seg til å leve med det. EU satte sitt håp til at når det indre markedet var etablert så skulle man skaffe arbeid til millioner av arbeidsløse. I stedet ser vi at det har gått motsatt.

Det er ingen ting som tyder på at EU-systemet gir vilkår for effektiv kamp mot arbeidsløsheten. Alt tyder på at en pengeunion styrt av en uavhengig sentralbank vil gjøre vondt verre. Og mye taler for at Norge er det land i Vest-Europa som passer dårligst inn i en penge- og økonomiunion. I krisesituasjoner ville det, på grunn av vår næringsstruktur, stadig være bruk for å kunne føre en motsatt politikk enn det resten av EU ville ha bruk for. At dette bidrar til at arbeidsløsheten i Norge kan komme helt ut av kontroll skulde være åpenbart.

Men jeg har aldri lagt skjul på at vi også her i landet har store utfordringer for fagbevegelsen. Men hovedpoenget mitt har vært at vi står bedre rustet hvis ikke vi gir fra oss makt og innflytelse til EU-systemet. Og at vi i Norden har en sterk fagbevegelse, også sammenlignet med andre land, det er vel udiskutabelt. Det kan vi bevise gjennom at den velferdsmodell vi har i nordiske land i stor grad skyldes den politiske makten fagbevegelsen har og har hatt.

Og dette har tross alt først skjedd gjennom tariffavtalesystemet, gjennom trepartssamarbeidet og det faglig-politiske samarbeidet. Dette er hjørnesteiner i fagbevegelsens virksomhet.

I Norden har vi

- en sterk fagbevegelse og høy organisasjonsprosent
- et utviklet tariffavtalesystem som gir fagbevegelsen grunnlag for en effektiv håndheving og gjennomføring av tariffestede rettigheter,
- en tradisjon for at lønns- og arbeidsvilkår i alt vesentlig fastsettes gjennom tariffavtalesystemet, og vi har

- en sterk påvirkningskraft gjennom de politiske myndighetene ved det faglig-politiske samarbeidet.

Det er ikke grunn til å vente seg at tariffsystemet vil falle bort ved et EU-medlemskap eller at de rettighetene som er nedfelt i tariffavtalene blir valset ned. Men et EU-medlemskap kan sette det arbeidsrettslige systemet vårt under press, både fordi det avviker fra det vanlige i EU og fordi varig arbeidsløshet svekker fagbevegelsens evne til å opprettholde systemet.

SVEKKELSE AV TARIFFSYSTEMET

Rettigheter og plikter som fastsettes i et EU-direktiv, må gis virkning for alle. Tariffavtalene omfatter som kjent ikke alle arbeidstakere. Derfor kan ikke tariffavtaler benyttes som gjennomføringsprinsipp uten ulike former for allmenngjøring, med alle de svakheter dette har. EU-retten gir individuelle rettigheter uten tilknytning til tariffavtaler. Rettighetene kan ikke håndheves selvstendig av de faglige organisasjonene.

Når rettigheter blir individuelle istedet for kollektive, innebærer det at fagbevegelsens oppgaver blir innsnevret og at fagbevegelsen får mindre innflytelse. Dette svekker også arbeidstakernes muligheter til å få gjennomført de rettigheter de har på papiret. Og det har vi også sett i Norge de siste årene. Yngve var inne på det siste oppgjøret. Men vi har sett det i en årrekke at, kravet om fleksibilitet, krav om individuell behandling, ikke er noe nytt for oss. Men som sagt, problemet er, vil dette forsterke seg eller vil det bli lettere for oss å motvirke det gjennom at vi lager et system som har dette i seg som en drivkraft.

Fagbevegelsen har i mange EU-land blitt kraftig svekket i løpet av 1980-tallet. I land som Frankrike og Spania er medlemstallet så lavt nede som bare 10-11 prosent fagorganiserte. Og mange, også gjennom høringen fra FAFO, har dratt sammenligninger over til Norge hvor man peker på Landsorganisasjonens medlemsopplutning. Men da skal vi også huske på at mens vi her snakker om den totale organisasjonsprosenten, så lever vi i Norge i den situasjonen at 2 andre sammenslutninger øker på bekostning av oss.

Det er mange som hevder at det ikke er så avgjørende hvor mange medlemmer fagbevegelsen klarer å rekruttere hvis bare tariffavtalene de oppnår har stor nok dekningsgrad, slik at de bare omfatter arbeidstakere innenfor de aktuelle tariffområdene. Men hva slags tariffavtaler har våre franske kamerater mulighet til å oppnå med en organisasjonsprosent på 10? Hva slags tillitsvalgsapparat kan de bygge opp? Hva slags økonomi? Hva slags skole-

ring av tillitsvalgte, hvilket tillitsvalgtsapparat kan de ha på arbeidsplassene til å hjelpe medlemmene?

Det er nok slike forhold som ligger bak når franske myndigheter må allmenngjøre tariffavtaler slik at 92 prosent av alle franske lønntakere dekkes av tariffavtaler som de 10 prosent fagorganiserte har kjempet seg til. Likevel var det slik at 70 av de 164 tariffområdene som var med tariffbestemt minstelønn, var lavere enn den offentlig fastlagte minstelønnen. Den offentlige minstelønnen er lav nok den.

På 70 av de 164 tariffområdene var altså den tariffbestemte minstelønnen lavere enn den offentlige fastlagte minstelønnen, og sånn går det vel når man kun har 10 prosent fagorganiserte. Rettighetene kan ikke håndheves selvstendig av de faglige organisasjonene.

Den økonomiske politikken som rår innen EU, trekker i samme retningen. I Kommisjonens Hvitbok om vekst og sysselsetting, som ble lagt fram i fjor, heter det for eksempel: «Det må bli økt fleksibilitet i arbeidsmarkedet i form av større lønnsforskjeller, fjerning av minstelønninger, mer fleksible arbeidstider og økt geografisk mobilitet.»

Hvis dette skulle lykkes, skjer det bare fordi fagbevegelsen er svekket – samtidig som større lønnsforskjeller og fjerning av minstelønninger undergraver den solidaritet som fagbevegelsen bygger på og er helt avhengig av. Og det er klart at dette igjen vil kunne svekke fagbevegelsen og de faglige rettighetene ytterligere.

Ministerrådet ga i desember i fjor – og på ny sist juni – sin tilslutning til disse ideene ved Hvitboka. For å trekke fram bare ett forhold av betydning for oss:

«Opplegg for å fremme nye former for arbeidsorganisasjon på et sunt økonomisk grunnlag kan innføres ved desentraliserte forhandlinger for bransje eller bedriftsnivå.»

Arbeidsgiverne presser på over hele Europa for å få de strategiske avgjørelsene flyttet lengst mulig ned i forhandlingssystemet. Det er der arbeidstakere på ulike arbeidsplasser lettest kan spilles ut mot hverandre når arbeidsløsheten er stor nok. Det er der de etablerte standarder og faglige rettigheter lettest kan undergraves og brytes ned. Og da er det mest sannsynlig at den skandinaviske modellen må vike for de tradisjoner som dominerer innad i EU.

Den viktigste grunnen til at jeg er imot et norsk medlemskap i EU, er at det tross alt er mange land utenfor Europa. Vi har sett at et lite land som Norge kan spille en viktig rolle som brobygger. Og skal vi se det i forhold til EU sitt mål om internasjonale konferanser, skal EU satse på å tale med en stemme.

I dag er vi med i ca. 260 internasjonale organisasjoner. I praksis skal vi måtte velge mellom tale- og stemmerett i EU og tale- og stemmerett i de andre organisasjonene. Jeg tror at Norge kan være med å spille en viktig rolle både i GATT, Verdensbanken og FN. Og Norge kan også spille en viktig rolle som megler i internasjonale konflikter. Men det krever politisk *vilje og mot* for å stå på de fattige og undertrykte sin side, og det skal vi i arbeiderbevegelsen kjempe for.

Men det kreves også en del uavhengighet i forhold til stormaktenes interesser, og det vil vi kanskje ha utenfor EU.

Utenfor EUs tollmurer kan vi også drive mer solidarisk handelspolitikk. Som Nelson Mandela skrev i fagbladet: «Framveksten av handelsblokker som EU og EFTA på den nordlige halvkule, har svekket u-landene og særlig land, som i likhet med Sør-Afrika, ikke er tilknyttet noen handelsblokk.»

Som sosialister har vi alltid vært internasjonale. Vi har alltid vært opptatt av å drive solidaritetsarbeid, drive arbeid som kan styrke våre faglige kamerater ute i verden, og det skal vi også videreføre.

Vi er nå inne i det siste ti-året i dette århundret. Et århundre som begynte med store klasseforskjeller og store motsetninger i den norske befolkningen. Et stykke inn i århundret var arbeiderbevegelsen blitt en sterk og avgjørende maktfaktor. Fra 1935 bygget vi landet, og fra 1945 gjenreiste vi det og skapte velferdssamfunnet. Kanskje et av de mest vellykkede politiske, sosiale og økonomiske prosjekter som verden har sett.

Dette samfunnet bygde på den enkle ideen om at vi løfter mer når vi løfter i flokk. Det bygde på det enkle idealet at ytelser og tiltak skal være for alle. En enkel tanke med en kraftfull virkning. Ingen fattigkasse. Ingen forsorg. Ingen bidrag til verdig trengende. I stedet, like rettigheter og muligheter for alle. «Universalprinsippet» har det blitt kalt. Helse- og sosialtilbud skulle være rettigheter for alle innbyggere. Ingen skulle være tvunget til å stå med «lua i hånda» sa de. Derfor er det blitt slik at disse rettighetene er rettigheter som enhver har fått, uavhengig av yrke, kjønn og lommebok.

Idag møter vi stadig større krav om private løsninger. Om markedet, om konkurransen, som om dette var noe nytt. Det var jo slik det var da dette århundre begynte. Da var det ikke noen offentlig sektor å snakke om. Ingen offentlige tjenester og tiltak. De gode som var, ble produsert privat, og fordelt gjennom markedet.

Men det ble ikke noe velferd av det. Det var først når vi brøt med de private markedsprinsipper at vi kunne løfte samfunnet slik at

alminnelige mennesker kunne være med opp og fram. Velferdsstaten skulle være en buffer for markedet, fordi markedet overlatt til seg selv skaper en fordeling og en prioritering som ikke stemmer med arbeiderbevegelsens mål.

Vi skal videreutvikle velferdssamfunnet. Vi skal arbeide for arbeid til alle. Vi må gå videre og sette oss nye mål. Og det er klart at i den situasjonen som også Yngve beskrev, krever dette både fantasi, vilje og evne til å prøve noe nytt. Og ikke minst, satse mer ressurser på miljøarbeid enn det som er gjort til idag. Det krever mot og selvstendighet og en fri, åpen diskusjon å ta på alvor de oppgavene som frikonkurransemarkedet tar opp i seg. Det krever mot å ta på alvor alle de oppgavene frikonkurransemarkedet aldri vil fange opp og ta vare på.

Når EU-kommisjonen i den nye Hviteboken om sosialpolitikk snakker om å gjennomføre en felles europeisk sosialpolitikk, tror jeg dessverre ikke at den skandinaviske velferdsmodellen vil føre frem. Sannsynligheten for at den modellen som er mest brukt i EU vil få gjennomslag er dessverre større. Men Hviteboken har mange fine formuleringer. Hvis vi tenker tilbake på hva som skjedde etter at danskene sa nei i den første folkeavstemmingen i 1992, så ble det avholdt et toppmøte i Edinburgh der danskene ble lovet unntak, mer nærhet og åpenhet i EU. Også avisa The Guardian i England gikk til rettssak for å få dette prinsippet gjennomført. Det ble sagt fra EU-kommisjonen at disse vedtakene var å betrakte som innlegg i den politiske debatten og ikke forplikter EU. Rapporten om sosialpolitikken, som også er fra kommisjonen, er heller ikke vedtatt som EUs politikk. Og jeg blir ekstra skeptisk når man også sier åpent ut at dette er gjort for lettere å få de nordiske landene med.

Noen sier at verden har forandret seg så mye siden 1972 at vi må bli med i EU. Kapitalen har blitt internasjonal sies det. Det høres logisk ut. Men ser vi på fakta, ser vi at Norge alltid har hatt en åpen økonomi. Det er ikke noe nytt at vi handler mye med utlandet. Faktisk har ikke andelen av vårt bruttonasjonalprodukt, som er eksport/import, endret seg de siste 100 år. Vi handlet mer med utlandet i 1950 enn det vi gjør i dag, selv før vi fikk olje- og gass-eksporten. Likevel, selv om vi var avhengig av, og ble påvirket av det som skjedde rundt oss, valgte vi løsninger for folket her i landet som de var tilfreds med. Og det har vist seg at disse løsningene har vært gode løsninger. Det har ikke skjedd noenting de siste årene som skulle tilsi at vi ikke lenger har frihet og muligheter til å velge gode løsninger, hverken i velferdspolitikken eller den økonomiske politikken.

Vi som er motstandere får ofte høre at vi er så deffensive at vi må gripe mulighetene som ligger i EU, og jeg har før sagt at argumentet om å få stemmerett er et godt JA-argument. Men jeg mener at prisen blir for høy i forhold til det som ligger nedfelt om økonomisk politikk og som skal være førende for det også vi her i landet skal drive med.

Og ikke minst; prisen for et EU-medlemskap kan bli økt arbeidsledighet, og blir altså noe som primært skal betales av våre medlemmer.

EU-saken er vanskelig. Unionstraktaten er komplisert og omfattende og det er mange som er i tvil. Men uansett tror jeg at en så stor og omfattende sak krever størst mulig enighet i folket.

Vi som gikk inn for EØS-avtalen i sin tid, og fortsatt tror at den er et godt varig alternativ, håper at også flertallet i denne salen vil være med å anbefale den løsningen. Og med dette gir jeg støtte til og tar opp forslag nr. 3, og anbefaler at LO-kongressen sier nei til norsk medlemskap i EU.

Dirigenten takket Jan Davidsen og opplyste om den videre framdrift således: Vi har til hensikt å la de to neste innlederne også få gjennomføre sine innledninger før vi tar pause. Men hverken Kjell Bjørndalen eller Jan Werner Hansen skal bruke mer enn 10 min. hver. Når vi da tar en pause, så vil det bli rikelig anledning til å tegne seg til debatten, og jeg sier det nå for jeg legger merke til at det er ganske stor bevegelse i salen. Da vil jeg gi ordet til Kjell Bjørndalen, vær så god!

Kjell Bjørndalen, innledning til forslag 2:

Dirigent.

Når jeg er tilhenger av norsk medlemskap i EU har det først og fremst sammenheng med at jeg tror Norge ut fra en totalvurdering vil være best tjent med det. Jeg tror våre muligheter til å øve innflytelse i vår egen hverdag vil økes ved et EU-medlemskap, og jeg tror fagbevegelsens muligheter til å påvirke utviklingen blir større.

Bak dette standpunktet ligger det jeg vil kalle nasjonalstatens utilstrekkelighet i vår tid. Nasjonalstatene er for små til at de alene kan løse de problemene vi idag står foran. Landenes økonomi er blitt stadig sterkere integrert. Dette har pågått helt siden den andre verdenskrig, men har særlig skutt fart de siste årene. Avgjørelser tatt i ett land, får innflytelse i andre. Med en åpen og utad-

vendt økonomi som den norske, er det helt åpenbart at Norge ikke kan føre en økonomisk politikk uavhengig av det som skjer utenfor våre egne grenser, eller uavhengig av det som skjer i de land vi handler mest med. Det samme gjelder for miljøspørsmål. Og det vil gjelde for eksempel når det utarbeides regler i EU for hvilke krav man skal stille til produkters kvalitet. Vi kan ikke, i Norge, late som om de beslutninger som tas innenfor EU ikke vil ha betydning for oss.

I likhet med de fleste andre ser jeg klart EUs utilstrekkelighet på flere områder, og jeg er langt fra fornøyd med alle de beslutninger kommisjonen, ministerrådet – eller for den sakens skyld, EU-parlamentet tar. Men så er det sånn at beslutningene tas, og i mange tilfeller vil de være bestemmende for hva vi må foreta oss i Norge.

Ut fra mitt ståsted er det naturlig å si at vi må være med i EU, slik at vi på den måten kan være med å påvirke de beslutningene som har betydning for oss. Jeg sier dette vel vitende om at Norge er et lite land, men også vel vitende om at også små land, både alene og sammen med andre, kan øve innflytelse. Og jeg tror at vi i Norge sammen med de øvrige nordiske land – med fagbevegelsen som pådriver – kan klare å utvikle EU til et egnet verktøy for en politikk som er til beste for folk flest, ikke bare i Norge, men i resten av EU. Jeg sier dette fordi jeg vet at nordisk fagbevegelse sammen har innflytelse også i de europeiske samarbeidsorganisasjonene både i EURO-LO og i yrkesinternasjonale. Som medlemmer i EU vil vi kunne styrke disse samarbeidsorganisasjonene slik at de kan øve større innflytelse enn i dag.

Mitt standpunkt har også en næringspolitisk forankring. I Fellesforbundet har vi foretatt en vurdering av EU-spørsmålet i lys av hvilken betydning det har for de bransjer vi organiserer medlemmer i. Selv om verken vår egen analyse eller FAFO-rapporten gir helt entydige signaler, så er jeg kommet fram til at det også ut fra hensynet til disse bransjene er en fordel om Norge blir EU-medlem. I stor grad har dette sammenheng med en vurdering av hvilken betydning EØS-avtalen vil få dersom Sverige og Finland blir med i EU og Norge blir stående utenfor. Da vil EFTA-partneren i EØS-avtalen, som forutsetter to likeverdige parter, bli redusert til Norge, Island og sannsynligvis Liechtenstein. Det sier seg selv at hele balanseforholdet mellom partene vil være endret, noe som gjør at den sannsynligvis vil tillegges mindre vekt av EU-landene. Ut fra dette er jeg kommet til at et medlemskap er det som best sikrer mulighetene for vekst og økt sysselsetting i våre bransjer, og det er bransjer som er svært viktige for verdiskapningen i det norske samfunnet.

Jeg har i Sekretariatet fremmet et eget forslag som skiller seg fra Sekretariatets flertallsforslag ved at det sier et ja til norsk medlemskap i EU, uavhengig av hva våre naboer i Sverige og Finland gjør. Det bygger på de vedtak vi har gjort i Fellesforbundet. For oss har det aldri vært på tale at Fellesforbundet eller LO ikke skulle ta standpunkt i EU-spørsmålet. I norsk fagbevegelse har vi tradisjon for å kunne ta standpunkt til vanskelige spørsmål – og vi har tradisjon for å kunne behandle vanskelige debatter. Så langt synes jeg vi har håndtert det bra, og jeg håper vi vil kunne klare det også i tida fram til folkeavstemmingen.

I tida etter at Sekretariatet behandlet innstillingene til Kongressen, har jeg konstatert at det ikke fra noen andre forbundsområder er kommet støtte til det forslaget jeg har fremmet. Jeg har også konstatert at det i tiden som er gått er spekulert mye i hvordan avstemmingsprosedyren vil bli lagt opp, fordi man har ment at det vil kunne avgjøre resultatet. Det ville vært svært uheldig. Etter grundige diskusjoner med meg selv og i eget forbund, så er jeg derfor kommet til at jeg bør trekke mitt eget forslag, og anbefale støtte til Sekretariatets flertallsinnstilling som Yngve fremmet tidligere idag. Jeg gjør dette for å kunne samle de, som på ulike premisser vil si ja til norsk medlemskap i EU, om ett forslag.

Jeg vil understreke at Fellesforbundet som forbund står ved de vedtak som er gjort og at vi i tiden framover vil rette oss etter det. I vurderingen av flertallsforslaget har jeg merket meg at hovedkonklusjonen er at man sier ja til medlemskap i EU, og at det ikke sier noe om hvilket standpunkt som anbefales dersom Sverige og Finland skulle si nei til medlemskap i EU. For min del har jeg ment – noe som også går fram av de vedtak vi har gjort i Fellesforbundet – at et ja fra Sverige og Finland styrker begrunnelsen for et ja til norsk EU-medlemskap. Dette gjør at jeg kan støtte forslaget fra Sekretariatets flertall, og jeg anbefaler Kongressen å gjøre det samme.

Dirigenten takket Kjell Bjørndalen og konstaterte at forslag 2 i Sekretariatets innstillinger er trukket. Deretter ga dirigenten ordet til Jan Werner Hansen.

Jan Werner Hansen, innledning til forslag 4:

Dirigent, delegater.

På dette tidspunktet skulle Kongressen ha fått på bordet de forslag som Kongressen skal ta standpunkt til i forholdet til realitetene i Europa-spørsmålet.

HVIS – Kongressen skal fatte et vedtak om å gi LO-medlemmene en anbefaling om å stemme et JA eller et NEI til et medlemskap i EU.

Av saksdokumentene som er utsendt til denne ekstraordinære Kongressen og i tidligere omtale av Kongressen så fremgår det at ett av de forslagene som ble fremmet i LO-sekretariatet, foreslår for Kongressen at man *ikke* fatter vedtak om å anbefale hverken JA eller NEI til EU-medlemskap som et råd til LOs medlemmer.

Forslaget fikk 3 stemmer i Sekretariatet.

Hvorfor er så dette forslaget fremsatt. Et forslag som jeg innrømmer er utradisjonelt i våre kretser, nettopp fordi Landsorganisasjonen har tradisjon for å ta standpunkt i enhver sak som er oppe til behandling og kanskje spesielt på en ekstraordinær Kongress. – Dessuten vet jeg at vi på LO-kongressen i 1993 vedtok å innkalle en ekstraordinær Kongress som skulle behandle Europaspørsmålet etter at forhandlingsresultatet forelå.

Jeg vet også at flere i denne forsamling vil spørre - hvorfor ble denne Kongressen innkalt hvis den ikke skulle ha noen oppfatning i dette spørsmålet.

La meg minne om et par ting i denne forbindelse.

De som har tatt seg tid til å lese mitt forslag vil se at jeg støtter Sekretariatets flertallsinnstilling til uttalelse. En uttalelse som er basert på den analysen som Forskningsstiftelsen FAFO har utarbeidet for fagbevegelsen som en informasjon om de vilkår som ligger i en EØS-avtale og et EU-medlemskap og hvilken betydning dette har for fagbevegelsen og den enkelte arbeidstaker.

La meg samtidig innskyte at jeg også tilhører de som synes at FAFO-analysen er en nøktern og balansert utredning, som gir en god informasjon om spørsmålet på godt og vondt.

Men la meg fortsette med konklusjonen i Sekretariatets flertallsinnstilling, som jeg altså ikke er enig i. Jeg er av den oppfatning at FAFO-analysen og uttalelsen, som er et sammendrag av analysen, vil kunne gi det enkelte LO-medlem et godt grunnlag for å danne seg en mening om hvilket svar som skal stå på den stemmeseddelen som hver enkelt av oss skal slippe i stemmeurnen den 28. november i år.

Det betyr, gode venner, at jeg også anbefaler en behandling av saken på Kongressen. – En behandling kan som kjent også være at man gir en uttalelse uten å oppfordre LO-medlemmene til å stemme det ene eller det andre syn.

Jeg har tillit til at LO-medlemmene vil være i stand til å vurdere helheten i et EU-medlemskap, hvor det også er andre viktige sider av medlemskapet som av naturlige grunner *ikke* er med i

utredningen i FAFO-analysen. Jeg tenker på viktige sider som forsvars- og sikkerhetspolitikk og miljøpolitikk som eksempler.

Men jeg har tillit til at LOs medlemmer vil finne ut av hvilket standpunkt de skal ta, uten at LO-kongressen skal påtvinge dem en anbefaling i en slik sak.

La meg også få stille et spørsmål til Kongressen, som jeg ber dere tenke godt igjennom. Hva er hensikten ved å fatte et vedtak om en anbefaling på denne Kongressen?

Skal vi tro avisene som gjennom måneder før Kogressen har gjennomført utspøringer av kongressdelegatene både 2 og 3 ganger hva de vil stemme, så er man etter avisene å dømme tydeligvis kommet frem til at dette blir et «close race».

Nå har vi vel lært oss at man ikke skal ta for «god fisk» alt det som er opplest og nærmest vedtatt i pressen. Men denne gangen er jeg faktisk enig med pressen. Jeg tror at denne Kongressen, dersom den velger å ta et standpunkt til en anbefaling om Ja/Nei-spørsmålet, blir resultatet meget tett.

Ja så tett tror jeg at det kanskje blir 49.9–50.1% for den ene eller den andre siden i spørsmålet.

Det er da jeg stiller spørsmålet – hvilket signal er det vi da eventuelt gir våre medlemmer?

Selvfølgelig vil noen si «At et vedtak er et vedtak» – Det behøver ingen å fortelle meg. Men tro om ikke et slikt utsagn kan tolkes som en nokså arrogant holdning i en så følelsesmessig sak som spørsmålet om et EU-medlemskap er for LOs medlemmer, og for den sakens skyld også for det norske folk forøvrig.

La meg avslutte med å opprettholde forslaget for Kongressen, og håpe på å få med meg nok stemmer til å forhindre at Kongressen fatter et vedtak om en anbefaling av JA eller NEI overfor LO-medlemmene.

Takk for oppmerksomheten.

Dirigenten takket Jan Werner Hansen og opplyste om at det til nå har tegnet seg nok innlegg til fire timers debatt.

Kongressen tok pause til kl. 12.00.

EU-debatten starter

Dirigenten refererte de 10 første inntegnede på talerlisten: Sture Arntzen, Steinar Karlsen, Walter Kolstad, Mari Sanden, Roger Andersen, Heidi Larsen, Roy Andersen, Esther Kostøl, Per Østvold og Tore Tømmerdal, og ga ordet til første taler.

309 – Sture Arntzen, Sekretariatet:

La meg først komme med en bemerkning til Yngve. Fordi om en var imot EØS-avtalen før den ble undertegnet, er det ikke nødvendigvis slik at EØS-avtalen fremstilles som fortreffelig idag. Men med respekt for den behandling EØS-avtalen var gjenstand for, og de vedtak Stortinget fattet i den forbindelse, må en ha lov til å argumentere ut fra at EØS-avtalen er en realitet.

Som en av de fire i Sekretariatet som anbefaler medlemmene å stemme NEI ved folkeavstemmingen 28. november, er mitt standpunkt basert på en vurdering av fordeler og ulemper ved et medlemskap i EU, men ikke minst på behandlingen av EU-saken i vårt eget forbunds representantskap.

HKs representantskap behandlet spørsmålet om norsk EU-medlemskap på sitt møte i juni i år. Resultatet ble at representantskapet med 27 mot 11 stemmer vedtok å gå imot norsk EU-medlemskap.

Men samtidig vedtok også representantskapet vårt å stille våre delegater fritt i sin stemmegivning på denne Kongressen.

Vår delegasjon var samlet til formøte i går ettermiddag, og en ting er i alle fall klart:

En enstemmig HK-delegasjon vil oppfordre Kongressen til å avvise forslaget om at Kongressen ikke skal gi medlemmene noe råd om hvordan de bør stemme ved folkeavstemmingen. Fagbevegelsen ble bygd opp for å påvirke samfunnsutviklingen – for å være en pådriver mot en mer rettferdig samfunnsorden. Da kan vi ikke konkludere denne Kongressen med at fagbevegelsen ikke har noen mening om et spørsmål, som så sterkt vil prege det norske samfunnet i fremtiden, som et eventuelt EU-medlemskap medfører. Forslaget fra Jan Werner Hansen får med andre ord ingen støtte fra Handel og Kontor.

Det er heller ingen grunn til å legge skjul på at gårsdagens formøte i vår delegasjon viste at en klar majoritet av Handel og Kontors delegater vil stemme NEI på denne Kongressen.

Men en bør jo også merke seg at et enstemmig LO-sekretariat krever at resultatet av folkeavstemningen blir respektert av Stortinget. FrPs forslag om lovendring for å gjøre folkeavstemningen bindende er uinteressant. Men spør en folket om råd, så får en følge det rådet en får.

En stemme er en stemme, uansett hvor i landet den gis. Og et flertall er et flertall, uansett hvordan stemmene er fordelt geografisk.

De politiske partiene som ikke viser nødvendig respekt for folkets råd, bør minnes om at det er lettere for folket å bytte ut politikerne enn det er for politikerne å bytte ut folket.

Jeg vil også nå allerede varsle om at vi vil vurdere å komme tilbake med forslag om at den avgjørende voteringen skjer ved navneopprop. Ikke fordi noen skal henges ut for sitt standpunkt. Jeg er overbevist om at vi skal greie å gjennomføre denne debatten og voteringen på en måte som viser at saklig uenighet kan forenes med respekt for hverandres standpunkter. Men all forhåndsomtale tyder på at det kan bli en jevn avstemming. Og det er en avstemming som kommer til å bli diskutert i ettertid. Det bør ikke være det minste grunnlag for tvil om at avstemningen har gått korrekt for seg, og det bør ikke bli noen diskusjon om det var et knepent flertall eller et klart flertall i den ene eller annen retning. Derfor ber jeg Kongressen tenke gjennom om ikke den avgjørende voteringen bør skje med navneopprop.

49 – Steinar Karlsen, Fellesforbundet:

Det er en stor ære å komme så tidlig på talemisten her, og etter sånne størrelser.

Jeg vet ikke om det er noen som lot seg overbevise av hva som ble sagt her oppe, og jeg tviler vel egentlig på om debatten som følger vil komme med noen særlig nye argumenter som ikke vi har hørt før. Jeg tillater meg å tvile på det.

Jeg har registrert at de mest ytterliggående i denne saken er villig til å ta i bruk de mest ytterliggående argumentene. Og det som ser ut til å være mest på moten for øyeblikket, er at LO er udemokratisk blir det påstått.

Fremtredende tillitsvalgte innenfor vår organisasjon står for det synet og det bekymrer meg. Det er et angrep på LO og hvis det er noen som har vært forkjempere for demokrati i dette kongreri-

ket så er det ihvertfall LO. LO-ledelsen har fulgt opp det vedtak som Kongressen har fattet. Om man er enig eller uenig i LO-lederens standpunkt, det er en helt annen sak.

Overtrampene i debatten og via pressen kan vi fordele likt både til Nei og Ja siden. Når man går tom for argumenter så tar man ibruk «grøvere skyts» og forskansingen ser ut til å være i full gang.

Lundteigen og Turid Birkeland er så ivrige etter å fortelle oss som er her hvordan vi skal turnere denne saken. Det er nesten merkelig at de ikke har fått muligheten til å komme inn her en form for utjevningsmandat, slik bekymring de viser for oss her. Og det kan vi nok også si om andre grupperinger i samfunnet.

På siste Kongress, når vi voterte over behandlingsmåten i forhold til EU-saken, kom det fra denne talerstolen ytringer om at Kongressen var feig som ikke ville ta standpunkt til EU-saken der og da.

Jeg har brukt tiden fram til denne Kongressen og tenke meg godt om, med argumenter for og imot, og falt ned på det standpunktet at jeg skal stemme Nei til den europeiske unionen. Jeg føler meg ikke noe feig av den grunn og ikke noe spesielt modig heller for den sakens skyld. Men det er det valget jeg har valgt.

Jeg vil selvfølgelig respektere andres syn også. Og ikke kalle de hverken for det ene eller det andre ut fra det. For det er medlemmene våre vi snakker om her, og hvis vi skal skjelle ut noen så skjeller vi ut halvparten av medlemmene. Ihvertfall om en skal dele ut ifra den nøkkelen det ser ut til å bli på denne Kongressen.

Det er sterke krefter i samfunnet som gjerne ser at denne Kongressen fører til at fagbevegelsen kollapser, at man nå åpner dørene for vilt slagsmål i fremtiden. Det er krefter som vi vanligvis slåss mot hver eneste dag som nå plutselig trykker oss til brystet. Krefter som vi har slåss imot tidligere og kommer til å slåss imot også i fremtiden. Både før og etter den 28. november er det situasjonen.

Det er en ting som jeg synes vi bør kunne bli enige om, og det er at det vil være helt urimelig at et Storting skal overprøve et råd fra folket. Det synes jeg denne Kongressen bør enes om. Utover det skal jeg ikke love noe annet, dirigent, enn at jeg skal prøve å være på plass når voteringen skal skje.

322 – Walter Kolstad, Sekretariatet:

For vel 16 måneder siden sto jeg på denne talerstolen og fremmet konkret forslag om Nei til medlemskap i den europeiske unionen.

Sluttbehandling av saken ble utsatt til idag, fordi flertallet ønsket flere opplysninger om betingelsene bl.a. at vi hadde Norges medlemskapsforhandlinger bak oss. Nå vet vi mer. Nå kjenner vi prisen vi må betale, nå vet vi med sikkerhet at et medlemskap vil flytte makt fra Norge til Brussel. Nå vet vi at EU ikke bare har et demokratisk underskudd, men at dette underskuddet er blitt enda større etter vedtaket i Maastricht ifjor om politisk og økonomisk union.

Vi vet nå at vi vil bli underlagt udemokratiske styringssystemer som svekker folkelige påvirkningsmuligheter. Og enda viktigere, makt flyttes fra folkevalgte politiske organer til markedet, markedskreftenes frie spill.

Holt, sosialdemokratisk og tidligere leder i EF-kommisjonen sa det slik: «som sosialist måtte jeg gi opp, EF-roret ligger i storkapitalens hender». Det er nå engang slik at Romatraktaten, Enhetspakten og Maastricht-traktaten ikke er nøytrale lovebestemmelser, men politisk bindende dokumenter, som fastsetter målsettinger og virkemidler, som bare kan forandres gjennom enstemmighet. Alle i denne sal er sikkert klar over at Norges innflytelse vil bli minimal.

Ja, selv om Sverige og Finland kan regnes med, må man ikke tro at innflytelsen noen gang blir slik at markedspolitikken kan erstattes med styring, – hvor høyrepolitikk kan erstattes med sosialdemokrati. De som tror det, vil oppleve en blåmandag av det store.

Kamerater, i disse dager sprer NHO et 60-talls millioner til grupper som arbeider for et Ja-flertall 28. november. Samtidig offentliggjør de mer eller mindre seriøse undersøkelser utfylt av en rekke store bedriftsledere. Konklusjonen er klar, minst 100 000 færre arbeidsplasser og utflytting av bedrifter dersom flertallet skulle si Nei.

Er det noen i denne sal som tror at slik aktivitet og slike store investeringer blir gjort av hensyn til den vanlige arbeidstaker, av hensyn til opprettholdelse av vårt velferdssystem.

Nei kamerater, det er skremsel og høyrepolitikk hvor hvert trekk kjennes igjen fra 1972. Hvem er det i denne sal som tror økende eksport av varer og tjenester er basert på blåkorsvirksomhet av kjøperne. Nei, det er kvalitetsvarer til akseptabel pris som blir vurdert, nå som før. Det er, og det vil bli , kapitalkreftenes ledetråd uansett fellesskap.

La oss heller se litt på NHOs egentlige målsettinger. Du finner dem i Hvitboka og i målsettingen til den europeiske arbeidsgiver-sammenslutning, hvor rapporten kalles et mer konkurransedyktig Europa. Større lønnsvariasjoner, fjerning av minstelønninger, mer

fleksible arbeidstidsordninger og økt mobilitet, innføringer av mer differensiert lønn basert på lokale forhandlinger, økt differensiering av lønn etter skatt, reduserte kostnader forbundet med oppsigelser og redusert adgang til trygd.

Dette er altså det vårt hjemmelige NHO har sluttet seg til, samtidig som de sprer kvalmende propaganda på arbeidsplassene om at vi må inn i EU nettopp for å sikre de faglige rettigheter. NHOs disponering i denne sak er kampen for et mer fleksibelt samfunn med en vingeklippet fagbevegelse.

Et 5 minutters innlegg er kort, derfor bare noen få presiseringer til slutt.

Arbeid for alle er jobb nr. 1 heter det så smukt, samtidig som vi vet at mål nr. 1 i EU, er lav prisstigning. Og det merkes på arbeidsløshetstallene i de fleste EU-land, hvor gjennomsnittet ligger langt over den høye arbeidsløshet vi har idag. 11,3% arbeidsløshet i EU, med andre ord nærmere 19 millioner, omtrent det dobbelte av det vi har.

Dere skjønner vel av mitt innlegg at jeg anbefaler samtlige å stemme NEI.

136 – Mari Sanden, Norsk Kommuneforbund:

Kongressen er invitert til å ha en mening om en sak som er av en slik karakter at det ville være utenkelig, sett fra mitt ståsted ihvertfall, at vi ikke skulle mene noe. Slik er det også for meg, at jeg mener noe og jeg kommer til å stemme Nei til folkeavstemningen 28. november.

Og for meg er det et Nei som også er et Ja til velferdsstaten. Når det er sagt, er jeg ikke i tvil om at de som har andre vurderinger som fører til andre konklusjoner, har gjort disse overveielsene etter nøye gjennomtenkning for hva som er best, eller på hvilken måte fagbevegelsen best kan nå sine mål.

Det er en side ved det som ligger som innstillinger idag, jeg har lyst til å ta tak i. Det går på innstillingen i forslag nr. 1 fra Sekretariatets flertall, der det sies at «det vil være opp til våre nasjonale politiske beslutninger hvorvidt vi kan beholde velferdsstaten.»

Og slik vi kjenner EU idag, er det selvfølgelig rett, at det ikke finnes et EU-direktiv, ikke en EU-forordning som tvinger oss til å avvike velferdssamfunnet. Vi kan selv bestemme hvilke velferdsordninger vi ønsker å ha. EU legger seg ikke borti det.

Så langt strekker selvråderetten. Men kamerater, det er tross alt EU som legger de økonomiske rammene for våre velferdsordninger gjennom bestemmelser om hvor stort underskuddet på stats-

budsjettet kan være. Hvor høy gjeld landet kan ha. Og det er EU som har bestemmelser for valutapolitikken. Og i realiteten er det vel også slik at det er EU som bestemmer skattenivået.

Problemet er altså ikke hva vi formelt får lov til å bestemme selv, men hva vi reelt har mulighet til når det gjelder å beholde og videreutvikle velferdsstaten.

Slik jeg ser det, er det konsekvensene av EUs økonomiske politikk som vil føre til en så kraftig svekkelse av offentlig sektors inntekter at det vil bli umulig å finansiere velferdsordninger slik vi har dem hos oss, og slik vi ønsker å videreutvikle dem.

Nettopp dette vil jo gi næring til at man blir nødt til å ta i bruk mer private løsninger, enn det vi har stått for. For meg er dette ensbetydende med en politikk som forfektes av Høyre. En politikk som hittil ikke har fått gjennomslag her i landet, en politikk som omskaper samfunnet i en retning jeg er livredd for.

For det er akkurat denne politikken som utarmer de offentlige fellesskapsløsningene, og som gjør rikfolk rikere og arbeidsfolk fattigere og fattigere. Ikke minst er det denne politikken som skaper en økt arbeidsløshet og en samfunnsutvikling som jeg ikke ønsker.

Det er ikke sikkert vi ser det imorgen og kanskje heller ikke i overmorgen, men i det lange løp vil vi bli nødt til å se de konsekvensene.

Jeg skjønner at det ikke er helt uten betydning for oss hva våre naboer i Norden gjør. Vi forstår at en ønsker å ta det med i vurderingen. Men det får være måte på hvor mye vi skal overlate sven-skeskjebnen. Med andre ord betyr det at jeg ikke tillegger Sveriges plass i eller utenfor EU så stor vekt, at det veier tyngre enn det jeg oppfatter som de alvorlige konsekvensene av et EU-medlemskap for Norge.

Og spørsmålet om Norsk medlemskap i EU, er ikke et spørsmål om samarbeid eller isolasjon, solidaritet eller egoisme. Det er mer et spørsmål om hvilke krefter vi skal samarbeide med og på hvilke grunnlag samarbeidet skal skje. Europa er mer enn EU, og verden er mer enn Europa. Hvem som til syvende og sist blir stående utenfor, kan faktisk sees på flere måter.

Jeg sier at mitt Nei er Ja til velferdsstaten, til LOs og Norsk Kommuneforbunds handlingsprogram. Jeg tror at vi har større mulighet til å virkeliggjøre våre mål utenfor EU, enn innenfor. Jeg kommer til å støtte forslag nr. 3, som anbefaler LOs medlemmer å stemme nei til folkeavstemmingen. Jeg håper at det er et flertall i salen som vil gjøre det samme. Vi skal selvsagt etter denne dagen og etter folkeavstemmingen arbeide for å nå våre felles mål, selv om vi i EU-saken velger ulik vei.

80 – Roger Andersen, Norsk Grafisk Forbund

La meg først få si en ting som jeg leste i avisen idag. Det er noen som reiser kritikk til LOs behandling av denne saken. Det har jeg ikke forståelse for. Jeg synes LOs behandling, LO-sekretariatets behandling har vært meget god, og kan stå som eksempel på hvordan man bør behandle vanskelige spørsmål, bare så det er sagt.

Jeg er her på vegne av Norsk Grafisk Forbund. Vårt Landsstyremøte har behandlet Norges tilknytning til EU både før og etter at forhandlingsresultatet forelå. Begge ganger ble det nei med overveldende flertall. Vi anbefaler våre medlemmer, denne forsamling og det norske folk, om å stemme nei 28. november.

Begrunnelsen for dette er at EØS-avtalen ivaretar Norges forhold til EU på en god nok måte. Vi er også av den oppfatning at fagbevegelsens makt og innflytelse vil bli undergravet med et EU-medlemskap.

EU's lovgivning og direktiver vil, ikke fra dag en, men over tid undergrave betydningen av de kollektive tariffavtaler og den arbeidsrettsmodell vi kjenner her i Norge og Norden.

Vi er av den oppfatning at EU-medlemskap på sikt vil føre til en deregulering av vår arbeidsrett og avtaler, og svekkelse av kollektive avtalesystemer, setter fagbevegelsen på tribunen. Det vi da vil stå overfor er et avtalesystem som vi ser nede i Europa, basert på individuelle avtaler. Den sterkes rett vil bli avgjørende. Og det er ikke det vi har stått for, vi har stått for fellesskap, og at vi skal ivareta de svakes rettigheter i dette samfunnet.

EU-medlemskap er ikke svaret på de utfordringene vi mener fagbevegelsen står overfor, både nasjonalt og internasjonalt. Vi kan se EUs industripolitikk, den går ut på å skape store og konkurransedyktige bedrifter og selskaper. EUs indre marked handler om større effektivitet og konsentrasjon, og hvorfor det? Jo det er fordi man skal ha en motvekt mot de andre store selskapene i Japan og USA.

De multinasjonale selskapene vil øke sin makt og innflytelse og det blir på bekostning av vanlige arbeidsfolk. Hvis man ser Europa som en egen blokk, og noen har sagt vi må vise solidaritet med våre kamerater i Europa, så blir spørsmålet, hva med alle de som ikke bor i Europa? Vi har ansvar der også for å vise solidaritet.

Forurensning, miljøbelastninger, massearbeidsledighet, og sosiale skiller kan ikke løses innenfor EU-systemet slik vi ser det. Når det gjelder miljøspørsmål og internasjonal solidaritet, har jeg nevnt dette med storkapitalen og de multinasjonale selskapers særinteresser. De vil kort og godt danne en blokk mot den fattige del av verden. Som den som var før meg her sa, de rike vil bli rike-

re, de fattige vil bli fattigere. Og for meg er det det motsatte av hva solidaritet egentlig står for.

Det er nå viktig at LO og fagforbundene utarbeider en strategi og styrker kontakten og samarbeidet i faglig fora på internasjonalt plan, og da mener vi internasjonale plan. Ikke bare Europa, men det virkelige internasjonale plan.

Når det gjelder folkeavstemmingen vil jeg si, at den som spør oss om råd, bør følge det rådet. Jeg har ikke sans for at man finner noen matematiske formler som gjør at man først spør, og etterpå så bryr vi oss ikke noe om det. Det bør de notere seg de som har hevdet slike synspunkter.

Og så til forslaget fra Jan Werner Hansen. Ja, Jan, jeg har altså ikke noen sans for forslaget ditt og det overrasker deg vel kanskje ikke. Det er etter min oppfatning komplett umulig for denne forsamlingen. For en LO-kongress å gå ut av dette lokalet her, en eller annen gang i kveld, uten å ha tatt noen avgjørelser eller beslutninger om hva vi skal anbefale våre medlemmer, er komplett umulig. Vi har i alle år vært kjent for å ta beslutninger, også vanskelige beslutninger, og la oss fortsette med det.

Jeg må si at hvis vi vedtar forslaget til Jan Werner Hansen, og vi ikke uttaler oss eller ikke gir en anbefaling, så vitner det kjære venner, om mangel på mot.

99 – Heidi Larsen, Handel og Kontor i Norge:

Handel og Kontor anbefaler å si Nei til norsk medlemskap i EU. Jeg støtter mitt forbund og har arbeidet aktivt for å få til et slikt vedtak. Derfor ble jeg litt *forbanna* når jeg hørte Yngve Hågensen kalle de 4 i Sekretariatet, som går imot norsk EU-medlemskap for *uhederlige*. Ved å gjøre det, kaller han også oss som har fremkjempet nei-vedtak lokalt og sentralt for uhederlige, og en slik tone er vi ikke tjent med. Vi skal samarbeide videre etter denne debatten også, uansett hvilket vedtak som får flertall. Jeg vil derfor anbefale deg å beklage denne uttalelsen Yngve.

Mitt utgangspunkt for å si Nei til norsk medlemskap i EU er mitt ståsted i fagbevegelsen. Mitt arbeid for bedre lønns- og arbeidsvilkår, mitt arbeid for folkestyre og demokrati.

Når jeg *vet* at det langt ifra er de deltidsansatte kassadamer på butikker i Roma, Paris, Lisboa, heller ikke enslige mødre, minstepensjonister eller arbeidsledige industriarbeidere ellers i Europa, som har arbeidet for å danne EU. Da er valget enkelt. For de som

har kjempet fram Romatraktaten og Maastricht-avtalen er de som har makt og myndighet til å flytte arbeidsplasser dit det er lettest å få størst mulig utbytte. Det vil si at de arbeiderne som bidrar med arbeidskraften sin for å gi utbytte til de som eier arbeidsplassene, vil være prisgitt markedsøkonomien. Prisgitt de som *har* penger, for å *få* arbeid eller å *beholde* arbeidsplassen sin. Det ville ikke være mulig for Norge å iverksette varige tiltak for å opprettholde arbeidsplasser i de deler av Norge hvor vi ønsker de skal være. Mulighetene for differensiering av arbeidsgiveravgifter og moms-fritak for elektrisk kraft i Nord-Norge, vil falle bort.

Ved et norsk EU-medlemskap vil vi komme litt «fjernt ut» i forhold til beslutningssystemet. Vi blir representert – ja, men vil vi bli hørt – nei, det har ikke jeg noen tro på. Et viktig eksempel for meg er bl.a. matsamvirkedirektivet. Det viser bl.a. at Danmark og England vil måtte tillate stoffer de inntil nå har forbudt.

Danmark blir nødt til å tillate bruk av medisin i mat p.g.a beslutninger fattet utenfor vedtaksføre organ i eget land. EU-direktiv vil tillate bruk av antibiotika som i Norge og Danmark tidligere har vært brukt til å kurere underlivsbetennelser og fot-sopp. Disse kan nå, med bakgrunn i EU-direktiv, bli brukt til å forhindre utviklingen av muggsopp på mat. Og hvordan skal forbrukere få rede på hva som er *rene* næringsmidler og hvilke som har tilsetningsstoffer som kan gi allergier?

Eneste måten å beskytte seg mot slikt er å la norske myndigheter ha selvbestemmelsesrett overfor egne vedtak og *det* oppnår vi best ved å si Nei til EU. – Slik Handel og Kontor har anbefalt.

Danske småunger kan få i seg 91 tilsetningsstoffer når EUs «matminkedirektiv» trår i kraft. I dag er kun 17 stoffer tillatt. Til tross for at EUs vitenskapelige komite for levningssmidler anbefaler at flere av disse stoffene *ikke* bør brukes i næringsmidler som er spesielt beregnet til spebarn og småbarn.

Men abefalingene blir ikke fulgt av de som fatter beslutningene! De følger anbefalinger fra produsentnivå, hvor utgangspunktet er lave kostnader/høy fortjeneste/fri konkurranse. Ønsker vi kvinner en framtid for småunger i Norge hvor vi ikke kan være trygg på hva de får i seg av tilsetningsstoffer som kan skape allergier?

Og helt til slutt. Tror dere at fagbevegelsen i Norge blir styrket ved medlemskap i EU? Tror du at det blir lettere å vinne fram med lønnskrav og andre krav dersom Norge blir medlem? Tror du at de fagorganiserte får større kjøpekraft og bedre sosiale ordninger ved medlemskap? Hvorfor tror dere at *Karl Glad* og de fleste andre ledere innen næringslivet som går inn for EU, har de samme motiv

som LO-ledelsen? Har LO-ledelsen samme motiv som Carl Bildt, som har sagt at han vil inn i EU for å unngå fagforeningstyranni.

Derfor, det er min og Handel og Kontors anbefaling at vi støtter forslaget som anbefaler NEI til norsk medlemskap i EU.

60 – Roy Andersen, Fellesforbundet:

I forordet til FAFO-rapporten står det: «at spørsmål om norsk medlemskap i EU må avgjøres ut i fra prinsipielle politiske vurderinger». Det finnes ikke noen forskningsbaserte svar på hva et EU-medlemskap kan bety for fagbevegelsen. Jeg er enig i det.

Jeg skal heller ikke gå inn på utredningene i rapporten og vurdere noen av dem, for det er det andre som har gjort før meg. Jeg vil istedet se på et par prinsipielle politiske sider ved et EU-medlemskaps spørsmål.

Fagbevegelsen i vårt land har nådd sin styrke gjennom et møysommelig organisasjonsarbeid og ved samtidig å kjempe fram et svært avtaleverk. Dette arbeidet har vært drevet fram i vekselvirkning med den politiske arbeiderbevegelse.

Fagbevegelsen har vært en viktig faktor i utviklingen av demokratiet i vårt land. Uten dette demokratiet hadde vi ikke nådd de resultater som vi må kjempe hardt for å forsvare. Det er dette demokratiet som er viktig for en fortsatt framgang. Dersom det parlamentariske demokratiet svekkes, så svekkes også fagbevegelsens muligheter for å fremme sine målsetninger.

Dersom politiske avgjørelser tas i organer vi ikke når frem i, svekkes vår innflytelse og makt vesentlig. Og derfor må ikke LO godta en utvikling som flytter avgjørelsene fra det norske Storting og den norske Regjering til ministerrådet og kommisjonen i Brussel.

Avstanden til vårt Storting kan mange ganger virke lang, men avstanden til Brussel er langt større enn den som er målt i km. For å finne en erstatning for vårt demokrati, må virksomheten rettes mot lobbyvirksomheten. Det har vært hevdet at den europeiske arbeidsgiverorganisasjonen UNICE har 3 til 4 000 lobbyister. Det har også vært hevdet at LO ved å gå med ville få 1% av dette.

Dette indikerer noe av innflytelsen og forholdet mellom de som påvirker beslutningene. Hvilke målsetninger har så denne overmakten? Walter Kolstad var inne på en rekke av de punktene som jeg ikke skal gjenta, men i tillegg så rettes det også krav til at styremaktene må redusere omfanget av den offentlige sektor.

Størrelser på de offentlige budsjett-underskudd og skattenivå.

Det er dette som skal redusere antall statlige og kommunalt ansatte med 800 000 i Europa.

Det er disse og mange andre mål som kapitalkreftene setter alle kluter til for å oppnå et maktapparat som ikke er underlagt demokratisk styring og kontroll. Demokratiet har blitt for brysomt, og da må de skape et nytt system som toner ned den folkelige demokratiske makt og erstatte den med et maktapparat som de kan kontrollere.

Det er dette vi må forhindre. Det er fagbevegelsen som har bygget ut vekselvirkningen mellom faglig og parlamentarisk politisk kamp. LO må aldri bli dratt med i kapitalens frie spill. Derfor kamerater, er det viktig at vi idag gir våre medlemmer og det norske folk et godt råd, stem NEI til unionen.

302 – Esther Kostøl, Sekretariatet

Det virker forduddende å fremmstille EU-debatten i svart/hvitt bilde. For det første har de fleste saker fordeler og ulemper, og for det andre snakker vi om politikk. Og politikk er en prosess, ikke et stillbilde.

Politikk er alltid i bevegelse. Vi kan være uenig i hvor prosessen går, hastigheten og om den er negativ eller positiv, men alle i denne salen er enig om at det er viktig å påvirke prosessen. Det er jo derfor vi er medlemmer av fagbevegelsen.

Sammen med likesinnede påvirke prosessen innen fagbevegelsen og deretter som en stor bevegelse. Påvirke samfunnsbeslutningene og forhandlingsresultater.

Hvis vi tror at beslutninger som tas i EU har innflytelse på vår hverdag, skulle vi bare i kraft av grunnleggende holdning til å påvirke, søke medlemskap i EU. Det strider mot alt jeg tror på, om vi skulle vike unna i kampen for å påvirke. Hvor er vissheten om egen styrke og påvirkningens mulighet? Hvor er entusiasmen? Vi er med rette stolte av den norske velferden. Men vi må ikke bli så blinde at vi ikke ser hvilke utfordringer vi har i å skape full selsesetting. I å rette opp viktige, synlige sosiale og velferdssynets skjevheter i vårt eget samfunn.

Fortsatt er det lang vei før kvinner kan sies å ha samme trygghet og utviklingsmuligheter i arbeidslivet og samfunnet som mannen. Det er et faktum at EUs direktiver om likelønn er en stor seier for kvinnelige arbeidstakere i EU-landene. Eksempelvis vil 5000 kvinner i det britiske forsvaret få over 200 000 kr. hver etter dommer for ulovlig forskjellsbehandling. Kvinnelige ansatte i

Danmark, på bedriften Damfors har fått 4,7 mill kr. etterbetalt. Jeg nevner ikke dette for å si at EU løser våre likelønnsutfordringer, men EU er ihvertfall ingen hindring i å nå nye skanser i dette viktige arbeidet.

Det er her hjemme vi kan og vi skal videreføre vår nasjonale likestillingspolitikk. Ingen vil kunne hindre oss i det. Og det er, gode venner, en skremmelspropaganda det de kvinnelige delgatene til denne Kongressen har fått av Tove Strand Gerhardsen og andre. Jeg har tillit til, og jeg vet at kvinner på denne Kongressen kan tenke selv og har evnen til å vurdere «gehalten» i slike innspill.

Velferdssamfunnet oppleves kanskje viktigere for kvinner enn for menn. Men jeg tror vi alle er avhengig av den trygghet og forsikring som er grunnideen bak den sosialdemokratiske velferdsstaten. Men da er det viktig at vi legger forholdene til rette for at velferdsstaten skal få stor nok inntjening til å betjene våre viktige velferdsordninger. Det er næringslivet som må skape inntektene, direkte og indirekte.

Det norske bidraget til EUs fellesbudsjett oppveies langt på vei av de fordeler som norske distrikter og norsk næringsliv kan oppnå ved et medlemskap. Det betyr at Stortinget kan sikre inntektsgrunnlaget for velferdsstaten gjennom å tilpasse skatte- og avgiftssystemet, slik at balansen mellom offentlig og privat sektor ikke blir særlig forandret i forhold til dagens situasjon.

Altså er det vår egen inntjening og politiske prioriteringer som avgjør velferdsstatens størrelse og innhold i og utenfor EU. Og Mari Sanden, jeg må få gjøre en liten visitt og bruke mine dyrebare minutter. Du snakket om 3. fase og snakket om skattenivået. Da minner jeg forsamlingen om, – det er bunn i skattenivået EU kan bestemme ikke topp. Og jeg spør denne Kongress; skulle vi være uenig i at det skulle ligge et minimum på skattenivå i forhold til alle de land som vi solidariserer oss med, og som idag ikke har velferd å skryte av, jeg bare spør?

Uansett hvor ubehagelig det er, så er det en vesentlig oppgave for oss i fagbevegelsen å delta i en politisk prosess som sikrer investeringer i norsk næringsliv, for der igjennom å skape nye arbeidsplasser. Vi kan ikke drøfte arbeidsledighet uten å ta inn våre 130 000 tapte industriarbeidsplasser fra 1973. Og hva med alle de tapte kvinnearbeidsplasser i distriktene? Skal vi bli en støtte i Senterpartiets enkjønnede distriktspolitikk med hensyn til EU-motstand, eller skal vi i fellesskap drøfte nye muligheter for kvinnelige industriarbeidsplasser i utkant-Norge som EU-samarbeidet gir.

Jeg anbefaler Sekretariatets flertallsinnstilling.

253 – Per Østvold, Norsk Transportarbeiderforbund:

Vi som er motstandere av norsk medlemskap i EU hevder at den høye og vedvarende arbeidsløsheten i EU både truer velferdsstaten og fagbevegelsens posisjon.

Vi har høy arbeidsløshet i Norge også, uakseptabel høy. Forskjellen er den at i EU har en hatt en høy arbeidsløshet i 20 år. Hos oss er høy arbeidsløshet ikke akseptert, og den har ennå ikke vart så lenge at den har forandret samfunnet og samfunnsstrukturen.

Vi har ikke som Danmark 150 000 voksne mennesker som aldri har vært i arbeid, og som ikke har grunn til å tro at de noen gang kommer i arbeid. Norge har dessuten god utenriksøkonomi og vi har økonomisk handlefrihet. Vi har fremdeles muligheter til å gjøre noe med arbeidsløsheten.

I EU derimot er høy arbeidsløshet akseptert. Uavhengig av hva som måtte stå i Maastricht-traktaten og i kommisjonens Hvit- og Blåbøker, så er det all grunn til å mistro EU-systemets evne og vilje til å gjøre noe med arbeidsløsheten. Fordi 20 års erfaringer viser oss noe annet.

EU har nå 18–19 mill. arbeidsløse. Selv om tallet varierer fra land til land så har EU-prosjektet som sådant vist sin maktesløshet. EUs målsetninger om, og muligheter til å redusere arbeidsløsheten er overhodet ikke troverdige. Ganske enkelt fordi lav arbeidsløshet ikke er noe mål for EU. Både traktaten og Hvitboka er klinkende klare på dette spørsmålet. Det overordnede målet for den økonomiske politikken er å sikre prisstabilitet og markedsliberalisme. Det må nødvendigvis bli motsetning til, kamerater, å slutte opp om en union som av enkelte har blitt betegnet som verdenshistoriens største kapitalistiske eksperiment. Samtidig går budskap ut i denne sal om at nettopp dette eksperimentet skal evne å redusere arbeidsløsheten.

Vi har sluttet oss til det indre marked gjennom EØS-avtalen. Og dette vil uansett påvirke norsk samfunnsutvikling og rammene for fagbevegelsens handlefrihet. Men forskjellen er at utenfor EU kan vi beholde en økonomisk handlefrihet som vi ikke vil kunne ha innenfor.

Forskjellen er tusenvis av arbeidsplasser innen jordbruk, fiske- og næringsmiddelindustrien og mye mer. Den vedvarende høye arbeidsløsheten endrer styrkeforholdene mellom arbeidsgiver og arbeidstakere, det vet vi. Alle her har fått føle NHOs arroganse og deres offensive opptreden.

EUs arbeidsrettslige modell, som ennå er lite utviklet, kan bidra ytterligere til å endre styrkeforholdet til fagbevegelsen. Når minstestandarder i større grad vil måtte innpasses i lovverket, vil det

bli et press på tariffavtalene i de tilfeller hvor tariffavtalene gis bedre rettigheter enn de minstestandarder som følger av rådets direktiver.

Tariffsystemet vil svekkes ved at rettigheter blir individualisert. EU-retten vil på denne måte virke som en deregulering av de rettigheter som flyttes fra tariffavtale til lovgivning.

Når vi skal ta standpunkt til EU-spørsmålet, må vi stille oss selv spørsmålet om hva slags rammevilkår vi ønsker å jobbe innenfor. Et EU-medlemskap vil frata oss økonomisk handlefrihet. Det fratrar oss den vetoretten vi har gjennom EØS-avtalen. De vil rasere deler av norsk næringsmiddelindustri og de vil i uoverskuelig framtid binde oss til et udemokratisk beslutningssystem som i 20 år har vist at det setter markedsliberalismen høyre enn arbeid til alle.

Valget burde være lett, vi stemmer NEI.

72 – Tore Tømmerdal, Fellesforbundet:

Jeg representerer de personene som sto på nei-siden i 1972. Vi ble da fortalt at Norge kom til å gå til grunne hvis vi stemte JA. Og jeg trodde dem og jeg stemte Nei, for da var vi sikret en framtid.

Jeg har sett litt på utviklinga siden, og dermed står jeg på Ja-siden idag. Hvorfor gjør jeg det? De sa at 30 000 arbeidsplasser i jordbruket forsvinner, handelsavtalen var så god, at vi fikk den så skulle være, 70 000 forsvant. 100 000 arbeidsplasser forsvant med handelsavtalen. Arbeidsledigheten kom til oss. Den skulle heller ikke komme, for vi var sikret mot det ved å si Nei.

Virkeligheten var ikke det Nei-siden sa. Virkeligheten er heller ikke det Nei-siden sier idag. Jeg tror ikke på dere. I fagbevegelsen har vi hatt en tradisjon med at vi ønsker å være med å styre utviklingen. Det er derfor fagbevegelsen ble dannet, de sto på isen i Trøndelag og dannet fagforeningene. De hadde ikke et hus å være i, de sa at situasjonen er sånn og sånn idag, det er virkeligheten vi ønsker å være med på å styre. Vi skal ha noe som er bedre, og vi er nødt til å stå sammen flere for å nå de resultatene vi ønsker.

Det blir også hevdet i debatten at vi ikke kjenner fremtiden. Vi kjenner ikke fremtiden, nei selvfølgelig gjør vi ikke det. Hvem i denne sal, spesielt på nei-siden og også på ja-siden, kan si at vi kjenner den. Det vi ønsker, er å være med på å styre fremtiden, og da må vi være på banen. Vi må opprettholde de tradisjonene vi nå har med oss i fagbevegelsen.

Mulighetene og samfunnet har endret seg. Fra -72 til idag har nasjonalstaten utviklet seg til fortsatt å være nasjonalstat, men nå

har samarbeidet over grensene endret seg. Avstandene har kommet bort.

Fagbevegelsen, hvis de ønsker å gå på banen, hvis vi ønsker å få et tilbud til våre medlemmer, så er vi også nødt til å ta konsekvensen av det som har skjedd. Jeg synes det er uhørt at vi nå stenger oss ute med å si at vi har det så bra, og vi sier at det er galt i EU. Hvilken holdning er det da? Hvilken holdning er det at vi skal stå alene oppe i landet vårt, dere som virkelig har det bra? Er det ikke målet vårt at vi skal bidra til at andre skal ha det like bra? Og det er faktisk slik at hvis vi ser på EU, så er situasjonen den at vi er jo ikke best i alt.

Jeg tenker på folket som bor i Europa, de som skal være forpettet av allslags verdens stygge sykdommer som er på tur hit. Jeg tenker på de jeg. De må jo ha det forferdelig. Men jeg tenker også på en annen situasjon. Svartmaling er det også, det er det som er rette ordet på det. Det arbeidsfolk i Europa er opptatt av, er jo det samme som oss, de er likedan som oss. De ønsker en lønn å leve av, de ønsker gode arbeidsforhold og de ønsker ikke minst fred og frihet. Freden, EU er jo et svar på det å få fred i Europa.

Utgangspunktet, starten for EU, var bl.a. norske frontkjempere med på, eller frihetskjempere i konsentrasjonsleire. De satt innesperret i sin ytterste nød i konsentrasjonsleire i Tyskland. De sa nok er nok, vi skal ha en ny fremtid. De var så storsinnet at selv om de satt innesperret av en stormakt, så sa de til og med at Tyskland skulle ha vært med. Det så de som en nødvendighet.

Det snakkes om at det er så mye rart med statene våre. EU består av selvstendige stater. Det er det ingen tvil om, og det kommer det til å gjøre i lang tid framover.

Vi blir fortalt at vi er så gode på alle de områdene. Vi er så mye bedre enn andre. Miljøstandardene våre skal være så gode. Maten vår skal være så god. Vannet vårt skal være så godt. Situasjonen er ikke sånn, vi er jo nødt til å tilpasse oss. Hvor mange arbeidsplasser er sikret ved at vi har vist at vi er gode nok? Vi har klart å tilpasse oss de høye kravene i EU, og vi har kommet inn på det europeiske marked.

Stem JA.

137 – Kleiv Fiskvik, Norsk Kommuneforbund:

Av Sekretariatets forslag om EU-saken på den ordinære Kongressen ifjor framgikk det at det er, jeg siterer: «massearbeidsløshet, økonomiske tilbakeslag, sosial uro, nasjonalisme og fremmedhat som preger dagens Europa».

På Kongressen ifjor sa jeg at, for de av oss som husker vel 20 år

tilbake i tiden, så var det nettopp dette LO-ledelsen den gang fortalte oss kom til å prege dette landet hvis vi *ikke* sa ja til medlemskap i EF.

Det som skjedde i årene etterpå viste at det nettopp var i EF vi fikk massearbeidsløsheten, økonomiske tilbakeslag, sosial uro og nasjonalisme, noe LO-ledelsen selv forteller.

At både Norge og det øvrige EFTA-området taklet disse avgjørende sakene bedre enn EF, har selvfølgelig tilknytning til at deregulering og forbud mot kapitalstyring som er grunnleggende prinsipper i EF, klart har bidratt til å svekke de midlene som skal til for å sikre en økonomisk politikk for høy sysselsetting.

At vi også her etter hvert har fått høy arbeidsløshet har selvfølgelig sammenheng med at det i de siste 10–12 årene, av ulike regjeringer, er ført en deregulerings- og liberaliseringslinje både i den økonomiske politikken og i utviklingen av samfunnet forøvrig.

Det er vel klart for de fleste at mesteparten av deregulering og privatisering som har vært gjennomført her i landet i 80 og 90 åra har vært EU-tilpasningstiltak.

Selv om EØS-avtalen forplikter dette landet langt i retning av nettopp et liberalisert og avregulert samfunn, så er det for meg fremdeles et viktig mål å holde Norge utenfor EU. For at vi selv i størst mulig grad skal ha muligheter til å styre den økonomiske politikken.

Det er dessverre slik at det er ulike reguleringer som har gjennomført liberaliserings- og deregulerings-politikken her i landet. Det betyr at det innenfor det nåværende regjeringspartiet er en sterk fløy som ikke har særlige motforestillinger mot denne dereguleringen og markedsliberaliseringen.

Den fløyen er ennå sterkere i Brussel – og jeg tror at det er lettere å påvirke politikerne her i landet mot liberalist- og dereguleringssyken. I Brussel er den traktatfestet gjennom Romatraktaten og Maastricht-avtalen.

Jeg har forstått at det er mange her som deler disse oppfatningene av EU og som er EU-motstandere, men som blir tvilende til spørsmålet, eller kanskje til og med synes at de må gå med på et Ja, hvis Sverige og Finland sier Ja.

Argumentet som blir brukt på Ja-siden om at vi blir isolert, at vi får store økonomiske vanskeligheter, at vi får handelslekkasjer til Sverige osv., blir tatt alvorlig og trodd på.

For det første skal vi vite at det ikke vil komme noen ny tollmur mellom Norge og Sverige. Dessverre er det slik, som en undersøkelse nylig viste, at mange tror det vil bli toll på industrivarer mellom Norge og Sverige hvis Sverige går inn og ikke vi.

Det er selvfølgelig også viktig å understreke at hvis Norge fortsetter som før, uten EU-tilslutning, vil vi selv kunne bestemme vårt eget nivå på skatter og avgifter. At det nivået vi legger oss på vil være avgjørende for prisforholdet mellom Norge og Sverige – akkurat som før.

Jeg vil imidlertid også legge til at et Norge utenfor EU står fritt til å inngå handelsavtaler med land utenfor EU – noe vi ikke vil kunne gjøre som en del av Europa-unionen. Det betyr at en rekke vareslag fra disse landene blir billigere i Norge enn i EU-området. Og det betyr at det også blir billigere her enn i Sverige, hvis Sverige skulle velge EU-medlemskap. Så hvilken vei handelslekasjonen vil gå – det bestemmer vi i stor grad selv hvis vi ikke velger EU-medlemskap.

I dette ligger at det er i arbeidsfolks, og dermed i denne Kongressens interesse, at LO tar et annet standpunkt nå enn i 1972 – at vi nå tar et aktivt NEI-standpunkt.

14 – Anders Rodal, Norsk Arbeidsmandsforbund:

For to år siden hadde vi en debatt i norsk fagbevegelse om EØS-avtalen. Vi er mange som husker den debatten. Særlig husker vi alle advarslene om at avtalen ville føre til rasering av norske arbeidsplasser, dårligere lønns- og arbeidsvilkår for norske fagorganiserte og at styringen av økonomien ble svekket. Arbeiderpartiet og LO ble beskyldt for å drive «EU-tilpasning». Det var mange som snakket om et «råkjør» den gangen.

Vi har nå hatt EØS-avtalen siden nyttår, med de fire friheter, forbud mot konkurransevridende tiltak og krav om tilpasning til felles standarder. Vi har sagt ja til det EØS-motstanderne advarte mot.

Det er langt mellom de som snakker stygt om EØS-avtalen idag! Nå er det EU-samarbeidet som svartmales. Nå trekker man fram unionsspøkelser og angrep på faglige rettigheter. Enda en gang får vi høre hvordan velferden trues og hvor dårlig det kommer til å gå med norsk økonomi. De samme kreftene som for to år siden kjempet innbitt mot EØS-avtalen, har idag blitt avtalens fremste forsvarende.

Etter 1992 har Sveits sagt nei til EØS-avtalen, mens Østerrike har sagt ja til EU-medlemskap. Det betyr at dersom Sverige og Finland skulle gå inn i EU, vil EFTA være redusert til de tre minste landene: Norge, Island og Liechtenstein. Da vil det være nesten 100 ganger så mange innbyggere i EU som i EFTA-landene. Da vil EØS-handelen i EFTA ikke være mer enn 1% av hele ekspor-

ten vår. Da har EU 15 medlemsland, og i neste omgang vil de forhandle med Øst-Europa om medlemskap.

Hvor står norsk fagbevegelse da? Jo, da vil vi være utenfor det politiske og faglige samarbeidet med våre aller viktigste handelspartnere. Da vil innflytelsen vår over nye regler og ordninger i EØS-området bli enda mindre. Og da vil våre politikere stå på gangen, mens andre land finner ut hvordan de vil ha det.

Og hvordan står EØS-avtalen da? Er det noen som virkelig tror at norske interesser blir best ivaretatt ved at vi får beskjed om hva de andre har blitt enige om? Og kan vi håpe på at EU-landene vil bruke tid og krefter på et komplisert EØS-system bare for å tekkes de gjenstående 3 land i EFTA.

Enkelte interessegrupper snakker høyt om demokrati, men har ikke selv tenkt å bøye seg for et demokratisk flertall ved folkeavstemmingen. De har alltid vært flinke til å tjene egne interesser. Men bare bygg- og anleggsnæringen i Norge er større enn norsk jordbruk, skogbruk og fiske til sammen. Det er i norsk industri at vi skaper verdien som vi senere skal fordele. Uten verdiskapning svekker vi velferden vår. Stiller vi oss slik at vår egen industri får problemer i sine viktigste markeder, har vi gjort en dårlig jobb når det gjelder å forsvare velferden.

Kamerater, det er ikke LO-kongressen som styrer utviklingen i Europa. Men vi har et ansvar for å følge med i timen og se hva som skjer. Går Sverige og Finland med i EU blir EØS-avtalen svekket, samtidig som alle våre viktigste samarbeidsland er med i EU. I så fall er det vanskelig å begripe hvilke faglige interesser vi ivaretar ved å stille oss på gangen. Og at vi gjør det helt frivillig.

Jeg anbefaler Sekretariatets flertallsinnstilling.

Kongressen tok en kort pause.

Dirigenten, *Finn-Erik Thoresen*, foreslo at Kongressen stemmer over forslaget framsatt av Jan Werner Hansen, forslag nr. 4. Dirigenten mente det ville være greit for den videre debatt at de som eventuelt støtter det forslaget, hvis det ikke skulle få flertall, får anledning til å delta i den øvrige debatten med et subsidiert standpunkt.

Kongressen var enig i at det kunne stemmes over forslag 4.

Forslag 4 fra Jan Werner Hansen, falt mot 47 stemmer.

Dirigenten opplyste om at Kongressen er i den situasjon at det til nå er inntegnede talere som tilsvarende en debattid på ca. 6 timer, og

fortsatte; Dirigentene er innstilt på å holde den oppsatte planen til kl. 20.30 og vi vil derfor foreslå at vi setter strek på talerlisten med anledning for å tegne seg under Oddrun Remviks innlegg.

Kongressen var enige i å sette strek og debatten fortsatte:

328 – Oddrun Remvik, Sekretariatet:

Jeg representerer, og er leder for, et forbund som er fylt av velferdsstatens barn, det betyr også at det forbundet har ca. 75% kvinner. Derfor så vil jeg gjerne snakke litt om kvinnene sin situasjon.

Rita Westvik sa for en tid siden at hvis ikke EU hadde vært oppfunnet så måtte vi damene ha funnet det opp. Da vil jeg stille spørsmålet; ville EU ha vært det EU er idag om det var vi damene som hadde funnet det opp? Og jeg vil svare et klart og entydig Nei på det spørsmålet.

Nå skal ikke jeg begynne å drømme om hvordan EU kunne ha vært, eller hvordan Europa kunne ha sett ut, hvis damene kunne ha bestemt hvordan det internasjonale samarbeidet skal være, og hvordan vi skal utvikle den internasjonale solidariteten. Det er det ikke tid til å gjøre her, for nå skal vi først hindre at vi går inn i det EU som vi damer *ikke* har funnet opp.

Det gjelder også her i salen at motstanden blant kvinner er større enn motstanden blant menn. Sånn sett gjenspeiler salen her seg det norske samfunnet. Vi tror alle at det blir en ganske jevn avstemming når vi skal stemme her idag. Og da spør jeg; hvordan ville avstemmingen ha blitt om salen hadde gjenspeilet det reelle forholdet mellom menn og kvinner som er i LO?

Vi vet at her er det færre kvinner, det er vel en 5–6% forskjell, hvordan ville da avstemmingen ha blitt?

Hvorfor er det da sånn at det er flere kvinner enn menn som er mot EU? Er det fordi vi kvinner ikke har fått nok informasjon, og fordi vi er redd for det ukjente? Selv om Ja-folket reiser tvil om det, så er det ikke slik. Vi kvinner vet hva vi vil, og når vi skal ta standpunkt, gjør vi det etter grundig overveielser og basert på kunnskap.

Vi vil ikke inn i EU fordi vi ser at EU ikke tjener vår sak. Både Handelsministeren og Barne- og familieministeren går ut og sier at EU som helhet tjener kvinner sin sak. Og en av de sakene som er blitt trukket fram er likelønnsdirektivet.

Nå ga Esther en utmerket redegjørelse for det. Og jeg er helt enig med Esther at likelønnsdirektivet har fungert bra, for kvinnene i Europa. Men likelønnsdirektivet er ikke nok for oss kvinner her i Norge. Det er vel ingen ting i veien for at vi skal kunne vedta de

samme lovene og reglene her i Norge som det likelønnsdirektivet representerer.

Vi er stolte av Regjeringen vår, stort sett. Og vi er stolte av at det er mange kvinner. Regjeringen vår kan gå fram og vise vei i like-lønnsspørsmålet og vise at vi i Norge kan være et eksempel på hvordan en løser likelønnskampen.

For EU kan nemlig ikke gi hjelp til å løse de virkelige like-lønnsproblemer vi har, nemlig problemet når det gjelder likelønn og at det ofte er likhetstegn mellom kvinnelønn og lavtlønn.

Den rådende politikken i EU er ikke til for å løse lavtlønnsproblemer. Tvert imot. Det er et konkurranseproblem at lønningene blir for høye i EU, og jeg siterer: «Enhetskostnadene for arbeidskraft har økt raskere i Europa enn i andre deler av verden. Dette er et problem for EU sine konkurransemuligheter.»

Og ingen tror vel at det er de høytlønnede i EU som skal gå ned i lønn. Nei, de lavtlønte skal enda mer ned. Derfor tror ikke vi at EU er noen bra hjelp i den likelønnskampen vi skal føre.

Det var snakk om at Nei-folket skulle komme inn i virkelighetens verden. Kjære Yngve; virkelighetens verden er faktisk slik at det er et Nei-flertall i folket, og det er et nei-flertall blant LO medlemmene uansett hva Finland eller Sverige sier.

Derfor må vi ha tro på at Kongressen kan hjelpe folkeavstemmingen ved å si NEI.

Dirigenten opplyste om at strek er satt og at det er kommet inn et forslag som går på avstemmingsmåten. Dette forslaget vil bli tatt opp når Kongressen kommer til avstemmingen. Ellers er det ikke kommet inn noen forslag. Dirigenten fortsatte med å referere de inntegnede talere som ikke var kommet med på den utkjørte talerlisten. Det var i alt inntegnet 82 talere.

Debatten fortsatte slik:

83 – Sven Hugo Johansson, Norsk Grafisk Forbund:

Jeg har registrert at LO har vært klar når det gjelder folkeavstemmingen; at stortingsrepresentantene skal følge det rådet de får. Jeg skulle ønske at LO-ledelsen var like klar når det gjelder medlemsmassen i LO.

Nå er ikke det en folkeavstemming. Vi vet tross alt at meningsmålingene ligger stort sett sånn som resultatet. Dvs. at 60% av LOS medlemmer sier nei. Jeg er også klar over at det er lettere for meg å følge det rådet enn det er for Yngve.

Jeg synes det er skremmende når Ja-siden står her og uttaler at de har vurdert EU-medlemskap fra alle kanter, og overhodet ikke legger noe vekt på at 60% av medlemmene er motstandere av EU.

Meningsmålingene er også ganske interessante. Vi ser at hvis du blir spurt om Sverige og Finland sier ja, så er det en del av befolkningen som går fra Nei til Ja. Det betyr at de grunnleggende er mot EU, men føler seg på mange måter presset.

Ut fra dette kan det trekkes den konklusjon at en god del av den norske befolkningen også stemmer Ja av andre grunner. Derfor er det kanskje fornuftig å gå igjennom en del av de påstander som har kommet fra Ja-siden, – det er en god del påstander fra Neisiden også for den saks skyld – men jeg skal tillate meg å se på noen av Ja-punktene.

Jeg er litt overrasket over at ingen har spurt det norske folk; hva med miljøet, fordeling, sysselsetting, velferd, kløften mellom fattig og rik? Mener du at EU er det organet som kan løse de problemene? Jeg er overbevist om at det hadde blitt et brummende nei fra det norske folk.

Derfor tenkte jeg å se litt på Ja-standpunktene som medfører at en del blir nervøse og stemmer ja. Den ene, og den siste som uttalte seg om det, var faktisk statsministeren. «Renten vil stige hvis det blir Nei.» Jeg vil våge påstanden, og jeg skal begrunne at det ikke finnes en eneste begrunnelse for å komme med en slik uttalelse.

Sannheten er faktisk talt at Regjeringen, etter min oppfatning når det gjelder den økonomiske politikken, de siste 6 år har gjort en meget utmerket jobb. De har greid å få en lav prisstigning i Norge. Vi har greid å få en kjernesunn økonomi, en økonomi som hele Europa misunner Norge, og da komme med påstander om at på det grunnlaget skal renten stige. Hadde statsministeren vært statsminister i Sverige, kunne hun antageligvis ha sagt at uansett om det blir medlemskap eller ikke, så vil renten stige p.g.a. økonomien, men det er noe helt annet.

Så en annen påstand som gjør at mange blir nervøse. Både Regjering og NHO sier at hvis vi sier nei til EU, så vil en del bedrifter flagge ut. Nå var det den samme argumentasjonen som kom i 1972, og den slo ikke til.

Så kan en for en gang skyld forholde seg litt til Bankforeningen og Finansdepartementet. Begge slår fast at i 1995 vil bruttonasjonalproduktet øke med 3–4%, d.v.s. at i 1995 vil det gå bedre i Norge. Og da er det ingen som har unntak for Ja eller Nei.

Og med den økonomien Norge har, skulle det ikke være noe grunnlag. Så er det noen som sier at det krever stabilitet og at det må være forutsigbart. Ja er det noen her som kan si at den norske

Regjeringen ikke er stabil og forutsigbar? Er det noen Regjeringer som er det, så er det vel den norske? Og det altså i positivt fortegn.

Så det med å påvirke. Jeg synes vi skal ha pågangsmot jeg, det er fornuftig det, men det får være grenser. Å tro at lille Norge, skal kunne påvirke så mye.

Stem NEI!

313 – Torbjørn Dahl, Sekretariatet:

Samfunnsdebatten i Norge om EU er litt merkelig etter mitt syn. Tilhengerne snakker gjerne om fred i Europa, og fred i verden, og det er visstnok helt avgjørende for verdensfreden at Norge blir medlem av EU.

Og motstanderne, der finner man også meg, – snakker helst om de nære ting, sysselsetting, velferd, bosetning, demokrati. Ja nå er det faktisk slik at Ja-siden snakker om demokrati og påvirkning, og de sier at vi må inn for å påvirke utviklingen. Og her er det gjerne kommisjonen som helst må påvirkes.

NNN i Europa heter EAL og har ca. 2 mill. medlemmer, med 1 kontormedarbeider og 1 1/2 saksbehandler. Denne organisasjonen skal organisere ca. 50 bransjemøter i året, og samtidig skal man påvirke kommisjonen. På den andre siden har vi den europeiske «surkålorganisasjonen», 3 fast ansatte lobbyister i Brussel.

Det er bred enighet om at det er den industrien jeg representerer, næringsmiddelindustrien, som hører til de største problemene ved et EU-medlemskap. Derfor har Regjeringen foreslått store overføringer til denne industrien, overføringer vi støtter positivt. Regjeringen og Ja-siden har spesielt lagt vekt på et område når det gjelder bosetting og industri, og det er fisk.

De har pekt på at det blir full markedsadgang til EU for bearbeiding av fiskeprodukter dersom en blir medlem. Det vil vi se først om 4 år. Og FAFO har i tillegg påvist at det er ca. 17 000 sysselsatte i EU som arbeider med å foredle norsk fisk, i Norge er ca. 6–7 000 som gjør det samme.

Og med full markedsadgang vil vi kunne øke sysselsettingen betydelig. Dette er et relevant argument. Men hvorfor sier da NNNs medlemmer og tillitsvalgte i denne industrien et klart Nei til norsk EU-medlemskap? Kjenner de ikke sin egen industri? Eller vet de ikke sitt eget beste?

Grunnen er at vi har blitt bekymret for ressurs situasjonen. For Norge har også ført en håpløs ressurspolitikk tidligere. De fisket havet tomt for lodde og sild, og kjente lite til økologiske sammenhenger, ettersom lodde og sild var maten til torsken så forsvant også denne når matfatet ble tomt.

Det ble gjennomført en beinhard regulering av norsk fiske, noe som førte til at medlemmene i NNN gikk permitterte i årevis. Nå er ressursene bygd opp igjen, og nå går bedriftene for fullt. EU har ikke greid å regulere sitt fiske, EU-havet er nesten tomt. Spanjoler og franske fiskere renner hverandre i senk. Franske fiskere tømmer fisk ut på gatene. I Canada og USA er det full fiskekrig, og Norge fører for tiden en fiskekrig med Island.

Og i denne situasjonen er det at Regjeringen sier vi har sikret fullt herredømme og full kontroll med våre ressurser i evig tid nord for 62 breddegrad. Der er jeg helt enig med Esther Kostøl, ingen ting i EU er til for evig tid. EU er en prosess, og nå er det faktisk også bestemt at EUs fiskeripolitikk skal ha en helt ny gjennomgang i år 2002.

Da er hovedproblemet at Norge er det eneste landet i EU som har overskudd på fisk. Alle andre lands fiskere har interesser i å ta del i våre ressurser og fiske i våre områder. Jeg vet ikke hvilke allierte vi vil kunne få i fremtiden, som vil være med på å sikre full norsk råderett i vår økonomiske sone.

Det foregår en detaljdebatt om hva fiskeriatvaten inneholder eller ikke inneholder, den skal ikke jeg delta i. Jeg må bare slå fast at her, som i alle andre avtaler, hefter en viss usikkerhet om detaljer i avtalen. Det er sikkert at avtalen øker markedsadgang for fiskeprodukter, mens EØS-avtalen ikke er like bra på dette området, men EØS-avtalen inneholder også en utviklingsklausul som gjør at det er fullt mulig å få bedre adgang til å bearbeide fiskeprodukter i EØS-avtalen.

Muligheten til å sikre norske ressurser i havet er usikre og sannsynligvis ikke mulig. De aller fleste i denne næringen, det gjelder fiskeren og våre fiskeindustriarbeidere sier derfor som jeg, et klart NEI til EU-medlemskap.

133 – Tone Hansen, Norsk Kommuneforbund:

Jeg har i flere år synes at EU-saken var ganske grei. EU-liberalismen var ikke noe for oss i fagbevegelsen, og fagbevegelsens stilling ville bli svakere om Norge skulle bindes opp i et fullt medlemskap i unionen.

Ja, jeg har argumentert ganske kraftig for dette synet. Jeg har skolert meg i interessante kurs og konferanser, og jeg har ikke hatt et snev av tvil om at Nei var det eneste riktige. Men så har jeg det siste året likevel blitt mer og mer i tvil. Jeg kan ikke si helt bestemt hva som har ført til dette, for det er mange grunner.

Jeg har jo sett at EØS-avtalen, som mange av oss i Kommune- forbundet var negative til, har blitt veldig bra. Vi var ikke særlig begeistret over at Norge skulle søke om fullt medlemskap i EU heller, men så ble det slik, og Regjeringen forhandlet fram en avtale.

Jeg har satt meg inn i avtalen, så saklig og nøkternt som mulig. Det handler jo, når alt kommer til alt, om hva som er best for landet. Da er det vanskelig å komme til en annen konklusjon enn at avtalen ble god. Jeg hadde aldri trodd at vi skulle kunne få så gode vilkår på de vanskeligste områdene som olje, gass, fisk, landbruk og for distriktene.

Det er vel derfor det ikke er så mye diskusjon om forhandlings- resultat lenger. De fleste forstår at den ble bra for Norge. Nettopp derfor har jeg blitt mer og mer betenkt over de negative overdri- velsene fra enkelte Nei-folk. Jeg tenker særlig på landbruksorga- nisasjonene og Senterpartiet, som bare svartmaler og sprer unød- vendig pessimisme.

De har da aldri vært fagbevegelsen og arbeiderbevegelsens bes- te venner tidligere. Nå er de plutselig så radikale og skal liksom bygge allianser til oss. Hvorfor kan de ikke gjøre det i normale tider uten EU-sak? Hvorfor kan de ikke være litt mer realistiske og bare litt mindre navlebeskuende? Det handler ikke bare om bøndenes interesser dette.

Akkurat som professor Fuggli sa; «det går da ikke an å si at vi kommer til å bli så mye sykere og drikke så mye mer, og få så mye mere angst å bli så mange flere selvmordskandidater innenfor EU enn utenfor EU.»

Jeg synes ihvertfall at slike standpunkt er helt på jordet. Det provoserer meg bort fra standpunktet.

Viktige spørsmål som likestilling, helse og velferd er vår egen sak. Dette har ikke noe med EU-medlemskap å gjøre. Det viktige er om vi har politisk vilje og økonomi som gir oss råd til skikkelig nasjonal velferdspolitik.

Da forstår jeg mye bedre at mange her har vært bekymret for spørsmålet om faglige rettigheter og fagbevegelsens stilling. Jeg har selv vært veldig skeptisk til medlemskap p.g.a. dette. Men jeg har kommet frem til at jeg har tatt feil i en god del her. For det har kommet mye informasjon, FAFO-rapporten som forrige LO- kongress ba om, er etter mitt skjønn veldig balansert og med gode perspektiver på faglig samarbeid på tvers av landegrensene.

Og det er mye av det som skjer i EU som allerede betyr forbedring for norske arbeidstakere. Det nye direktivet om konsernfaglig sam- arbeid over grensene kan sikkert bli bedre etter hvert, men det er nå EU som endelig har skapt gjennombruddet for en slik lovgivning.

I Norden har vi prøvd i mange år, uten å ha hatt noe særlig hell. Jeg må ærlig si at slike eksempler har hatt mye å si for meg. For når kapitalen blir mer og mer internasjonal trenger fagbevegelsen mer av samarbeid og rettigheter på tvers av nasjonalstatens grenser, ikke mindre.

Noen sier at det er viktigere at vi er solidariske med fagforeningsfeller i andre deler av verden enn med de europeiske. Dette er en helt kunstig motsetning. Vi må da klare å holde fast ved det faglige samarbeidet i Europa uten at det skal gå på bekostning av solidariteten med folk i den tredje verden.

Nå har vi EØS-avtalen, den er bra for Norge. Det sier også mange EØS-motstandere som nå heller vil ha den enn medlemskap. Men på mange måter er det et tankekors at mange av oss har villet nøye oss med EØS, som er den mest liberalistiske biten med de fire friheter, og så har vi ønsket å slippe medlemskap som er biten på politisk styring og medbestemmelse.

Hvis Finland og Sverige går med i EU, må vi allikevel ta stilling på et annet grunnlag. Jeg tror at det mest realistiske er at Finland og Sverige går inn, da er jo EØS-avtalen nesten ingen ting igjen.

Norge, Island og Lichtenstein er ikke akkurat det samme som idag, når Østerrike, Finland og Sverige er sammen med oss på EFTA-siden. Jeg synes dette er ganske opplagt.

Min konklusjon har altså blitt et Ja til norsk EU-medlemskap, dersom Sverige og Finland går inn. Jeg vil derfor stemme på flertallsforslaget fra LO-sekretariatet.

78 – Arne Kvalvik, Fellesforbundet:

EU-valget 28. november er en historisk avgjørelse. Derfor må vi ta historien til hjelp. Spesielt for Arbeiderpartiets folk, burde dette være viktig og interessant. Tranmel, Torp og Gerhardsen bygde en velferdsstat som var basert på solidaritet.

De bygde et samfunn med kontroll og styring over de fire markedskreftene. Nettopp for å ta vare på mennesker. Arbeidsfolk som var blitt herjet med av privatkapitalismen. Nå vil Arbeiderpartiet inn i EU, et system som er skapt for å fremme kapitale krefter.

Velferdsstaten og EU er uforenlige størrelser, man kan nesten si at et Ja eller Nei til EU skulle være et Ja eller Nei til velferdsstaten.

Solidaritet har vært det styrende prinsipp i utviklingen av det norske samfunnet. Ordet solidaritet gikk nok av moten kanskje

tidlig i 70 åra. Solidaritet er ikke noe søndagsord. Det er heller ikke noen drømmeverden. Det er realistisk politikk.

Vi er iferd med å få et egoistisk samfunn der den tilfredse majoritet blir mer og mer egoistisk, villig til å gi blanke i oss andre. Og de andre er jo blant annet, de arbeidsledige, ungdom uten muligheter til skolegang eller arbeid, de funksjonshemmede, psykisk utviklingshemmede, alenemødre og mange, mange flere.

Den sosiale utklassering som vil akselerere innenfor EU, ja den blir jo fullstendig kamuffert av vårt Arbeiderparti. Idealister og humanister fra hele verden ser til Skandinavia, til velferdsmodellen vår. Velferdsstaten er iferd med å slå sprekker. Vi må bevare og bygge videre på det vi har.

I Italia, Tyskland, England og Frankrike er klasseforskjellene større enn hos oss. Vi snakker om totalt ulike styringssystemer. I en vinnerkultur der enhver er sin egen lykkes smed, kommer vi bort fra samhold og solidaritet.

Samfunnet vårt vil, innenfor EU, belønne de som viser arbeidsstyrke, og kun de. I Europa har arbeidsledigheten økt fra 2-3% for 20 år siden, til over 11% idag. Og økende klasseforskjeller og arbeidsledighet fører til dårligere samfunn.

Konkurransen og de økonomiske føringer ligger allerede i EØS-avtalen. Mange med meg mener at EØS-avtalen var en riktig beslutning av Regjeringen. Det var til og med et genialt grep. Her har vi nemlig like konkurransevilkår for næringslivet, utenom kanskje sjøfartsindustrien, men det har vi råd til å betale for.

For meg synes det å være helt avgjørende å ha kontroll med ressursgrunnet, over hovedtyngden av norske industriarbeidsplasser, hjørnesteinsbedrifter og råvaregrunnet.

I min motstand mot EU-medlemskap har jeg endel viktige momenter. Bl.a. det at erkjennelsen av Romatraktaten og Maastricht-avtalen er instrumenter for å bevare den vestlige verdens grep om jordens ressurser. At 15% av verdens befolkning forbruker 85% av jordens ressurser. Det er en tilstand vi ikke kan leve med. Vi trenger selvsagt internasjonalt samarbeid, men jeg tror og mener at europaunionen ikke er det rette redskapet.

Det har vært vist til de forhandlingene og de overgangsordningene Regjeringen har fått til med EU. Men jeg kommer fra en landsdel hvor vi er veldig avhengig av de ressursene fra havet og hvor vi kan ikke leve med slik hokus pokuserier som f.eks. på fiskerisiden hvor man har klart å omskape 0 fisk til 3 tonn. Selv om man kan si dette er et mye større mirakel enn da Jesus klarte å roe ned sjøen for i underkant av 2000 år siden, så må vi sikre oss imot flere slike mirakel.

Jeg nevner dette kort og godt for å gjøre Kongressen oppmerksom på at det kommer en hverdag etter disse overgangsordningene. Jeg oppfordrer Kongressen til å stemme over forslag nr. 3.

212 – Sigrid Werner, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund:

Jeg heter Sigrid Werner og jeg er klubbleder i personalforeningen i Elf Petroleum Norge. Elf har bedrifter i 11 land i Europa, og har sitt hovedsete i Paris.

Elf var et av de første selskapene som satte EUs intensjoner om konsernutvalg over landegrensene ut i livet. Det skjedde i 1991 etter krav fra EFCEGU, den europeiske kjemi- og energifabrikkarbeiderføderasjon. Og jeg har vært representant i konsernutvalget fra starten av.

Gjennom støtte fra våre fagforeningskamerater innenfor EU og mitt forbund NOPEF, lykkes vi å få fulle rettigheter, til tross for at vi ikke var medlemmer i fellesmarkedet, som det da het. Min erfaring med arbeidet sammen med de faglige kameratene i EU-landene stemmer ikke med den beskrivelse som er gitt i premissene i forslaget fra Jan Davidsen med flere.

Styrken til de fagorganiserte i EU-landene varierer sterkt fra land til land, og fra bedrift til bedrift. Men vi kan jo ikke, som fagorganiserte, mene at det er solidarisk å hevde at vi ikke skal være med for fullt i en felles kamp for den europeiske fagbevegelsen, fordi fagbevegelsen i noen av EU-landene ikke er like sterk som her hjemme.

For meg er denne typen argumenter ikke solidaritet, men det motsatte. Mitt forbund har landsmøtevedtak om Nei, mens jeg hører til mindretallet som vil stemme Ja til medlemskap.

Jeg stemmer ikke slik fordi alt er såre vel i EU, det er det heller ikke i Norge. Men fordi min erfaring tilsier at vi sammen med våre europeiske søstre og brødre kan styrke fagbevegelsen i Europa, og styrke vår innflytelse.

Jeg velger å se på utfordringene og mulighetene vi har, og disse løser vi best i et forpliktende fellesskap. Mine kolleger i konsernutvalget ser på en nordisk inngang som en vesentlig styrking av den solidariske fagbevegelsen i Europa.

Jeg har etter hvert blitt overbevist om at det også må være vårt synspunkt. De siste ti årene har vi fått en stadig større enheter på arbeidsgiversiden. Enheter som har aktiviteter i flere land og som prøver å styrke internasjonalt arbeid i fagbevegelsen.

Jeg har fått erfare dette som tillitsvalgt i et slik selskap. Min konklusjon er at det krever en helhjertethet. En EØS-avtale gir

visse muligheter, men er halvhjertet og gir dårlige signaler til våre fagforeningskamerater i Europa.

Blir vi, sammen med Island, det eneste landet som står utenfor EU, har vi, med de premissene som ligger i forslaget til Jan Davidsen m.fl., klart gitt beskjed om at vi bare ønsker faglig samarbeid når vi selv kan tjene på det.

Et forpliktende samarbeid betyr også at vi må gi noe. Jeg er villig til å arbeide for et fellesskap som går ut over våre grenser, og da må vi iallefall kunne stå sammen med de vi har størst kulturelt og politisk felleskap med. Det forhindrer oss ikke i å arbeide for solidaritet utover EUs grenser. Tvert imot gir det store muligheter for at en sterkere fagbevegelse i EU også vil være vårt største aktivum i vår felles kamp for søstre og brødre i den tredje verden.

Jeg vil stemme Ja, og beklage at Bjørndalen trakk sitt forslag. Istedet vil jeg støtte flertallsforslaget, i og med at det var nest best.

323 – Magnus Midtbø, Sekretariatet:

Som Yngve var inne på i debatten om Norges forhold til den europeiske unionen, kan det ofte virke som et medlemskap enten representerer selvvalgt og varig forhold i helvete eller på den annen side i himmelen.

Jeg har vanskelig for å forstå at EU som system, eller at de selvstendige demokratier som har sluttet seg til EU, fortjener å bli fremstilt som noe i nærheten av dette. Det kan ikke være tvil, og bør ikke være særlig omstridt, at heller ikke EU er noe fullkomment system.

Både tilhengere og motstandere bør kunne enes om at nåværende og fremtidige medlemmer i EU bør ha større ambisjoner om å komme noe nærmere det fullkomne enn det som er tilfelle idag. Personlig mener jeg at svært mytaler for at mange i EU mener det samme, og at EU på flere områder beveger seg i riktig retning. Vi må ha tro på at det er viktig og riktig at Norge og norsk fagbevegelse, sammen med andre fagorganiserte i det europeiske demokratiet, er med på å bevege utviklingen i Europa i riktig retning.

Det koster for mye, hevder noen. Vi mister selvråderetten, – selvfølgelig mister vi selvråderett. Enhver avtale og ethvert medlemskap i en organisasjon fører med seg forpliktelser og begrenser selvråderetten på enkelte områder. Det burde vi som fagorganiserte vite.

Slik er det også i Norges forhold til EU. Ved medlemskap både taper og vinner vi selvråderett, vi får forpliktelser og vinner rettigheter. Gjennom EØS-avtalen har vi fått rettigheter og vi har

fått forpliktelser, det samme med selvråderetten. Er det mulig å delta i forpliktende internasjonalt samarbeid uten å gi fra seg nasjonal selvråderett? Svaret er nei. Fagbevegelsen har fremdeles sin berettigelse, fordi den alltid har hatt og fremdeles har tro på at det er riktig, nødvendig og ikke minst mulig å påvirke utviklingen. Ikke bare nasjonalt men også internasjonalt.

Jeg har aldri hatt tro på at utviklingen nasjonalt eller internasjonalt er skjebnebestemt. Selvfølgelig må vi være forberedt på å bekjempe tanker og ideer vi ikke er enig i, også som medlem av EU. På samme måte som vi fortsatt, uansett medlemskap eller ikke, må være forberedt på dette i Norge.

Etter min mening har norsk fagbevegelse med sitt ideologiske ståsted, alltid stått for internasjonalt forpliktende samarbeid og løsninger. EØS-avtalen er en videreføring av etterkrigstidens vesteuropeiske samarbeidsmønster. Jeg har forstått av medlemskaps-motstandernes forslag at det bygger sitt standpunkt på Norges fortsatte tilslutning til EØS-avtalen. Jeg har vanskelig for å forstå at det kan være mulig slik EU er beskrevet i deres forslag, å ha tillit til at EU har evne og vilje til, på egenhånd, å fatte beslutninger som er tilfredsstillende for Norge.

I innstillingen fra medlemsskapsmotstanderne står det på side 5: «Målet med faglig internasjonalt samarbeid må være å styrke fagbevegelsen i hvert enkelt land». Her bør vi utnytte de positive og negative erfaringer hver enkelt fagorganisasjon har gjort i sitt faglige og politiske arbeid. Ved å lære av hverandres feil og suksesser bør vi satse alle krefter på en felles kampanje både faglig og politisk for å få tilbake rettighetene og respekten for våre verdier.»

Ja, dette har jeg overhodet ingen problemer med å slutte meg til. Kanskje bortsett fra at det trolig ikke kan begrense seg til kampanje og at målsetningene godt kunne strukket seg lenger enn å få tilbake det vi har mistet. Hadde jeg ikke visst at dette var skrevet av en av motstanderne til medlemskap, ville jeg forsverget at det måtte være et argument fra tilhengere for medlemskap.

Uten medlemskap kan vi bare i begrenset grad delta i en felles kamp mot Europa. Mange skal slåss en felles kamp i Europa, og vi skal slåss for oss selv i Norge.

Utsagnet tyder på at man er enig i at også vi har mistet ting vi har behov for å få tilbake. Manges avgjørende argument for norsk medlemskap er at unionen består av for få land, rike land, kolonimakter og at kun når det beveger seg mot en alleuropeisk union kan andre slutte seg til. Da er det litt tvilsomt, etter min oppfatning, at vi beveger oss mot det. Dagens EU er ikke noe endelig mål i den faglig/politiske arbeiderbevegelse.

118 – Birger Blomkvist, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

La meg starte med å gi to komplimenter. Først til Yngves innledning som ga en meget god oversikt over den virkelighetens verden vi til tross alt lever i. Og for det andre, til Kjell Bjørndalen for at han trakk sitt forslag med den begrunnelse han ga for dette. Dette har gjort det mye enklere i fortsetningen.

Med et svekket EFTA er ikke EØS-avtalen god nok for oss. For viktige avgjørelser er det viktig at man er med på å legge premisene. Ja, som forhandlingstillitsvalgt ønsker jeg å sitte i et fora som tar avgjørelser og ikke sitte på gangen å vente på resultatene.

Jeg har tillit til at fagbevegelsen klarer å hanskens med de problemer de møter, både innenfor og utenfor EU. Om vi står utenfor har vi virkelig behov for lobbykorps for å få fremmet våre synspunkter. Det har jo vært fremmet bekymring også for den biten.

På vårt landsmøte i oktober 1992 fattet Kjemisk Forbund følgende vedtak, sitat:

«Kjemisk forbund ønsker ikke å ta et klart standpunkt til EU-medlemskap nå, dette p.g.a. at vi ikke vet hva et medlemskap vil innebære. NKIF ser allikevel viktigheten med en tilknytning til Europa gjennom EØS. NKIF mener at det er folket som skal avgjøre EU-medlemskap og vil derfor vente med å ta standpunkt inntil et forhandlingsresultat foreligger».

Dette vedtaket har forbundet forholdt seg til hele tiden. Etter vedtaket i Stortinget om søknad om EU-medlemskap, var vårt standpunkt at vi først ville vurdere forhandlingsresultatet før vi tok standpunkt til EU-medlemskap.

EU-spørsmålet har vært behandlet i tre møter i vårt forbundsstyre. Første gangen 27. april d.å. hvor vi da vedtok å følge LOs informasjonsmaterieell og informasjonsopplegg fremfor å lage vårt eget. Dette fordi vårt eget forbunds organisasjonsområde er så sammensatt at det også kan gi uttrykk for et tverrsnitt av norsk industri.

Den 17. august hadde vi en informasjon i forbundsstyret hvor Arild Steen fra FAFO redegjorde for den analysen som var utarbeidet for LO. Til dette møtet inviterte vi også våre representanter til LO-kongressen, slik at de fikk den samme informasjon som forbundsstyremedlemmene.

Endelig, den 21. september, altså dagen før Kongressen, har vårt forbundsstyre behandlet de 4 innstillinger som foreligger. Forbundsstyret anbefalte overfor forbundets kongressdeltakere å stemme for Sekretariatets flertallsforslag, altså et betinget Ja til EU-medlemskap. Vedtaket her ble gjort mot 1 stemme.

Forbundsstyrets vedtak ble presentert for våre valgte kongress-

deltakere igår kveld, og det ble reist kun 1 motforestilling til forbundsstyrets vedtak. Vi ser Sekretariatets flertallsinnstilling som en logisk konsekvens av det standpunkt vi har hatt tidligere til EØS-avtalen, og vi anbefaler forslaget.

159 – Kjell Jamne, Norsk Kommuneforbund:

Jeg konstaterer fra denne debatten at motivene hos de som ønsker medlemskap stort sett er de samme som hos oss som *ikke er for* medlemskap. En saklig debatt som holder seg til saken og som ikke mistenkeliggjør moralen til de som mener noe annet. Jeg kan garantere at blir det et Ja-flertall, så skal jeg furte i 14 dager, etter det skal ingen merke noe på meg.

En bemerkning til det at de som var og er motstandere av EØS-avtalen nå spiller på det dårlige minnet. Det er noen andre som også spiller på et dårlig minne. Det var de som tok imot EØS-avtalen med åpen buksesmekk og med sterke brunstbrøl, og som hyllet den som om dette var løsningen og som nå gjør den til nesten null.

Jeg registrerer at det er en annen kritikk av funksjonen til EØS-avtalen idag, og det er de som mener at dersom Sverige og Finland blir medlemmer så vil den ikke fungere. Jeg kategoriserer ikke det som brunstbrøl.

Så får en spørre seg; er det grunn til å tro at det er en rent handelspolitisk følge av EØS-avtalen, som begge parter har nytte av, og har hatt nytte av, også før EØS-avtalen ble inngått? Nytt gjennom handelsavtalen. Er det grunn til å tro at EU har en slik funksjon over sine nærmeste naboland, at de dermed skulle begynne med tollmurer og begrensninger på eksport og import? Jeg tror det ikke.

Paradoksalt nok så er det meg som motstander som på dette punktet svartmaler EU minst. Jeg tror at der vi skiller veier i denne diskusjonen, er i spørsmålet om EU har et politisk system eller er en politisk organisasjon som gjør at den kan påvirke i den retning som en selv får makt, myndighet og tilslutning til. Eller om EU som system legger begrensninger på påvirkning og langt på vei bestemmer retningen.

Dette er etter min oppfatning kjernepunktet ved EU-medlemskapet. En knytter seg til en union som i hele sitt grunnlag, i hele sin utvikling, hele sin prosess frem til nå drar i en bestemt retning, – og det er ikke i vår.

Jeg reagerer også en del på retorikken omkring EU der en trekker frem selvfølgeligheter som samarbeid, internasjonale hold-

ninger og solidaritet. Også det å påta seg forpliktelser og eventuelt gi fra seg en del av selvråderetten. Ja, men dette er ikke avhengig av et medlemskap i unionen. Like lite som andre fenomener som også blir omtalt som EU-spesifikke.

Det er de som sier at man både skal «dansa och sjunga i Europa», og det høres ut som unionen er et vilkår for det. Det er sågar de som påstår at de vil «elske i Europa», og det høres ut som det kan man ikke uten medlemskap.

Jeg vil iallefall legge til at mine personlige utøvelser av de fenomenene har foregått på et begrenset område i Rogaland fylke, og det har aldri ramlet meg inn at jeg ikke var i Europa.

Jeg vil gjerne også understreke at kommisjonen sin Hvitbok av 1993 viser en «trend», for å si det på moderne dialekt, som drar i en ganske bestemt retning når det gjelder den politiske tro på hva som kan gjøres. Hva som må gjøres, og hva en er villig til å gjøre. Og det er aldri de hjelpemidlene og den retning som denne berømmelige faren vår slåss for den gang han «løftet fanen i tro og tross».

314 – Terje Moe Gustavsen, Sekretariatet:

Kongressen har nå kommet i den situasjonen at vi nå har to forslag – som også de av oss som støttet Jan Werner Hansens forslag, må forholde oss til.

Debatten omkring de faglige rettigheter har jeg, ærlig talt, litt vanskeligheter med å få tak i. Både her – og i andre sammenhenger hevder Nei-sida med stor styrke at EU er en trussel mot faglige rettigheter. At regjeringer i flere EU-land gjør hva de kan for å svekke fagbevegelsen, er dessverre en realitet. Men spørsmålet i denne sammenheng er jo om dette er påført eller blir påført av et EU- og medlemskap?

Faglige rettigheter er selvsagt både et viktig og følsomt område for oss. Men det er også et spørsmål som må behandles litt varsomt og med krav om å kunne belegge og dokumentere argumentasjonen – det er her jeg har litt trøbbel.

Fordi fundamentet for de kollektive faglige rettigheter finner vi så vidt jeg vet i ILO-konvensjoner. Disse konvensjonene gjelder i Norge såvel som i EU-land – selvsagt uavhengig av EU-tilknytning. Derfor vil det også i framtida være klare begrensninger for hva EU kan gjøre på denne arenaen.

Vi, som mange EU-land, har tradisjon for å regulere rettigheter via nasjonale tiltak. Jeg minner om at, når man omtaler lovverk som noe negativt i denne sammenheng, så er det veldig mange sosiale rettigheter vi har regulert lovveien.

Jeg vil også nevne at, i våre internasjonale kontakter, har jeg ofte tatt opp temaet «EU og faglige rettigheter». Kan hende jeg ikke har truffet de rette folkene, men jeg har til gode å treffe til-litsvalgte fra EU-land som gir uttrykk for at det er EU som er den store trusselen mot faglige rettigheter.

Det er nettopp dette synspunktet som søttes i FAFO-rapporten – og som jeg da – til tross for den breisida man får fra Nei-sida – legger til grunn i min helhetsvurdering.

Velferdsstatens framtid er et viktig område for oss alle. Og da er det selvsagt slik Oddrun har vært inne på, at det økonomiske fun-damentet er avgjørende. EU-medlemskap kan gi konsekvenser på grunn av skatteharmonisering – EUs såkalte konvergenskrav kan – og vil også, gi overordnede rammebetingelser for den økonomis-ke politikken.

Jeg innrømmer gjerne at dette har vært et av de områdene som har brakt meg i tvil. Det er åpenbart at dette vil gi føringer. Like-vel kommer man tilbake til den konklusjon at hovedansvaret for den økonomiske politikken og velferdspolitikken vil ligge nasjo-nalt. Fordi dette er så viktig for oss, har FAFO på dette området gjort en jobb for Kærtellet og Norsk Kommuneforbund, der vi stil-te spørsmålet om hvilke virkninger skatteharmonisering vil få for arbeidsplasser i offentlig sektor og for vårt velferdstilbud.

Rapporten konkluderer i og for seg usikkerhet. Spissformulert sier FAFO det på følgende måte:

«– Dersom de offentlig tilsatte er bekymret for sine arbeidsplasser på grunn av skatteharmoniseringen, burde de bekymre seg mer for oljeprisens svingninger.»

Dette er selvsagt ingen presis konklusjon, men den forteller meg at den voldsomme skråsikkerheten på dette området er det, ialle-fall ifølge FAFO, særdeles dårlig dekning for.

De tingene jeg nå har nevnt og andre viktige områder må bli med i en totalvurdering. En totalvurdering som for meg er en avveiiing mellom de belastninger og forpliktelser et medlemskap gir, og de rettigheter og muligheter som medlemskapet medfører. I den avveiiingen er selvsagt EØS som selvstendig alternativ viktig.

Våre muligheter i EØS, hvor størsteparten fortsatt vil bestå av Norden, er annerledes enn hvis vi blir alene sammen med vår gode allierte Island.

Jeg er av den oppfatning at et EØS der vi blir alene igjen sam-men med Island, er et for dårlig grunnlag for et framtidig nordisk og europeisk samarbeid. På det grunnlaget støtter jeg flertallsinn-stillingen fra Sekretariatet.

325 – Finn-Erik Thoresen, Sekretariatet:

Vi blir ofte beskyldt, og ikke minst nå idag, for at vi setter oss på vår høye hest og tror vi lever i Kardemommeby. Da tror jeg Yngve kjenner en del av forbundsrepresentantene meget dårlig. Og det overrasker meg.

Er det noen som ikke tror at vi lever i Kardemommeby, så er det oss som møter arbeidsledigheten hver eneste dag. Vi vet hva den fører med seg og hvem vi skal slåss med for å prøve å få bukt med ledigheten. Vi har elendighetsproblemer i forbundene hver eneste dag. Det overrasker meg at LO-lederen tror vi lever i en Kardemommeby i dette landet her.

Jeg er heller ikke med på at vi setter oss på vår høye hest. Den som egentlig slo an tonen for det var Thorbjørn Jagland på Arbeiderpartiets landsmøte, hvor han sa at vi hadde verdens beste fagbevegelse. Da var det ingen fra Ja-siden som gikk ut og kritiserte ham for det.

Når vi ser på hvordan vi skal stille oss til EU-systemet, synes jeg det er interessant å se på FAFO-rapporten. Se på alle andre rapporter og se på hvordan den såkalte ekspertisen ter seg.

Hadde det vært så enkelt at vi bare kunne forsket oss fram til et riktig standpunkt, ja da hadde ikke noen av oss hatt noe problem. Jeg føler at det kan vi ikke. Og hvorfor føler jeg det? Jo fordi, uansett hvilket område du tar, det kan være fagbevegelse, økonomi, sosialpolitikk, miljøvern, landbruk, fiske, så vil du få såkalte eksperter som står mot hverandre med helt motsatte synspunkter. Det får meg til å tro at det vi foretar oss nå er et verdivalg og det er en politisk avgjørelse. Det kan vi ikke forske oss fram til.

Jeg tror at arbeidslivserfaring, som veldig mange av oss har, også betyr noe. Jeg tror at internasjonal erfaring betyr noe. Jeg er medlem av et forbund som har vært medlem av en internasjonal organisasjon i 100 år, så ingen skal si at vi ikke er internasjonalt orientert.

Når det gjelder tariffavtalen i det kollektive systemet, tror jeg fortsatt at det er et av de beste virkemidlene vi har, for å stå imot arbeidsgivernes råkjør mot tariffavtalen.

Jeg tror man kan forske seg fram til at selve avtalesystemet ikke blir endret ved et EU-medlemskap. Men innholdet, som vi skal fylle opp avtalesystemet med, er ikke bare en statisk vurdering av et system, men hvilken måte og hva det blir fyllt opp med. Det er politiske beslutninger, det er arbeidsgivernes holdning, det er i hvilket klima man skal overleve og ha denne avtalen som et arbeidsredskap i framtiden.

Jeg leste med interesse, at Erland Olauson, LOs juridiske kon-

tor i Sverige, medga i et referat i Arbeiderbladet idag at svenskerne kan komme til å tilpasse seg i EUs system, hvor arbeidsavtaler er mer individuelt rettet og mindre kollektive. Og han sier at dette i verste fall kan svekke fagforeningenes innflytelse. Men dette er løsevne sitater. Jeg er ikke så veldig opptatt av dette, fordi jeg tror at man kan få eksperter til å si det stikk motsatte, og det har vi sett. Men hvordan vi fyller opp avtalesystemet, hva som påvirker det, det burde interessere oss enormt.

De politiske avgjørelsene, vet vi, kommer til å bli fattet på andre områder og i andre fora enn idag. Når vi jobber med arbeidsledighet kan vi ha direkte kontakt med politikere. Kan vi øve innflytelse når avgjørelsene flyttes, når våre påvirkningsmuligheter flyttes? Når de flyttes inn i fora hvor fagbevegelsen vanligvis har veldig dårlig innflytelse?

Er det noe vi i norsk fagbevegelse er veldig opptatt av, det viser også meningsmålingene, er det forskjellsbehandling av folk og avstand til beslutninger som betyr mye.

Den hemmeligholdelse som man ser EU-systemet holder på med, er alvorlig for folkedemokratiet. Når man ikke kan følge med der hvor beslutningene fattes, og ikke har innsyn, ja da får vi problemer.

Man kan tale på vegne av forskjellige, og idag taler jeg på vegne av de som *ikke* har stemmerett. Jeg er en av de som ikke har stemmerett og dere skal gi meg råd. Det gleder jeg meg til. Men husk at en del av oss er litt anarkistiske, så det hjelper ikke hvor mange høytstående personer dere greier å stable på bena mot oss, vi stemmer allikevel NEI.

318 – Per Gunnar Olsen, Sekretariatet:

Jeg er den eneste av LOs tillitsvalgte som ikke har kunnet slutte meg til *konklusjonen* i et forslag fra Sekretariatet *hvor LOs ledelse* står som forslagsstiller, og som Yngve har redegjort for i innledningen idag.

Jeg deler imidlertid den *virkelighetsbeskrivelse* som framkommer av forslaget. Etter mitt syn har vi her en beskrivelse, som er nøktern og balansert, og som *kunne vært* det som kunne *samle* denne Kongressen.

Nå har vi imidlertid ikke et slikt samlende element – noe som jeg beklager. Det eneste samlende måtte være at *alle* fraksjoner er enig om at våre medlemmer *bør stemme* 28. november, og at Stortinget må *respekttere* folkets dom.

Etter mitt syn er det da noe, men jeg hadde sett for meg at vi med den langdryge prosessen vi har vært gjennom burde funnet fram til mer som forener oss. Dette er et skår i gleden for meg i forhold

til den ryddige prosessen vi har vært gjennom i denne saken så langt.

I motsetning til mine meningsfeller på Nei-siden i Sekretariatet som i sitt forslag til uttalelse ikke har funnet et eneste argument for EU, hvilket i seg selv er en prestasjon, – så ser jeg *fordeler* med et EU-medlemskap.

Den viktigste fordelene er alt sikret gjennom EØS-avtalen. Jeg tenker på næringslivets rammevilkår og som sikrer oss adgangen til det indre marked. Fiskerisektoren vil åpenbart få fordeler. Fri markedsadgang fra dag nr. 1 for bearbejdede fiskeprodukter, vil bety mange nye arbeidsplasser i distrikts-Norge. På forvaltningssiden er prinsippet om relativ stabilitet slått fast, og nord for 62 breddegrad skal norsk forvaltningsregime bli EUs politikk.

Faktisk det eneste område hvor EU skal tilpasse seg Norge – og ikke omvendt.

Som medlem av EU er det udiskutabelt at vi vil få større innflytelse på utformingen av EUs politikk, men dette må veies opp mot den retten til å si nei til å gjennomføre EUs politikk som vi har innenfor EØS-avtalens system i dag.

Min hovedinnvending mot EU går imidlertid på den økonomiske politikken som organisasjonen står for. Kapitalen er for lengst internasjonalisert og behovet for overnasjonal styring er åpenbart. EUs svar er krav til medlemslandene om å *avvikle* nasjonale styringsinstrumenter *uten* å etablere overnasjonale styringssystemer under politisk kontroll.

Skulle EU bli et instrument for styring av kapitalen måtte organisasjonen gjøre 180 graders vending, fra fri konkurranse til solidaritet og samarbeid. Dette vil kreve et brudd mot organisasjonens bærende ide. Jeg kan vanskelig se at en slik endring i EU er forestående i overskuelig framtid.

Jeg er også redd for at *medlemsavgiften* som vi skal betale til EU, vil kunne gå ut over våre velferdsgoder. Vi sliter allerede nå med å få ned underskuddet på statsbudsjettet.

Å finne plass til noen ekstra milliarder i EU-kontingent vil bli en vanskelig jobb med mindre man mener at det er mer OK med underskudd i statsfinansene i EU enn *utenfor*. Det tror jeg ikke at Finansdepartementet mener, og da må pengene hentes noen steder fra, og de offentlige utgiftene vil da stå lett for hugg, det vil jo i hovedsak si kutt i våre velferdsgoder.

Jeg konkluderer altså med at EØS-avtalen bør holde for oss. Det var bred oppslutning om avtalen da den ble inngått, og LO har tidligere uttalt at den kan være en varig tilknytningsform for Norge til Europa.

Vil så EØS-avtalen holde om Sverige og Finland velger å gå inn i EU? Etter mitt syn innholdsmessig *ja*, men institusjonelt kanskje tvisomt.

Det må nok gjøres endringer i EØS-apparatet om en slik situasjon skulle oppstå, men intet tyder på at EU vil kreve endringer i EØS-avtalens materielle innhold i vår disfavør.

Det største prolemet får vi nok på det følelsesmessige plan. Mange vil ha problemer med å forholde seg til en framtid hvor grensa vår til EU ikke lenger går i Skagerak, men følger grensa fra Svinesund til Pasvik. Her vil nok Nei-sidas største utfordring stå om «Svenskesuget» skulle oppstå.

Til slutt, – jeg har en del motforestillinger mot Nei-forslagets begrunnelse, men jeg deler fullt ut konklusjonen i Nei-forslaget og anbefaler derfor Kongressen å stemme for det.

283 – Svein Fjellheim, Rogaland:

Det er sagt tidligere i dagens debatt at EU synes å ha akseptert sin arbeidsledighet som noe en må leve med. Og spørsmålet er da, hva med oss selv?

For ca. 10 år siden raste LO, og forsåvidt de politiske kreftene, hvis det var en ledighet over 30 – 40 000. I dag er det altså 120 000 flere, og nå snakker vi nesten ikke om det.

Vel, jeg ser den plakaten som står her, men vi er ikke like opptatt av det som før. Og er det da slik at vi også er i ferd med å begynne å leve med det? Jeg tar selvsagt selvkritikk på det, men det gjelder altså oss alle og det synes jeg er et tankekors for oss.

I LOs handlingsprogram, som ble vedtatt på siste Kongress, så slås det ettertrykkelig fast at for LO er det som står på plakaten her jobb nr. 1 for oss. Og i tråd med dette slås det også fast at i all økonomisk politikk skal dette være det overordnede mål.

Nå må det kunne forventes at Ja-siden i alle fall, mobiliserer forståelse for at man kan hevde at Maastricht-traktaten ikke har de samme prioriteringer på disse områdene som LO har.

Selv om det kan være uenighet om hvor klar sammenhengen er mellom økt sysselsetting og lav prisstigning. Ja så er det allikevel slik at man i Maastricht-traktaten prioriterer lav inflasjon foran absolutt *alt* annet.

Det er derfor min overbevisning at, med å slutte oss til EU med den traktaten, foretar vi en tildels sterk oppmykning og omprioritering av vårt eget handlingsprogram.

Og når den brede debatten ute blant våre lokale organisasjonsledd i forbindelse med LO-prosjekt -93, ja det er faktisk den bre-

deste debatten LO noen gang har hatt, så var det bred enighet om hvilke oppgaver som i fremtiden skal være de viktigste for LO å jobbe for.

De 4 strekpunktene var:

- arbeid for alle
- lønns- og arbeidsvilkår
- vern om velferdsstaten
- rettferdig fordeling

Det er min overbevisning at disse oppgavene best ivaretas utenfor dette EU-system. Nå får jeg erkjenne at det i EU-kampen er ulike motiver når det gjelder målene både for Ja- og Nei-siden. Det tror jeg vi skal være store nok til å si.

Jeg vil i den anledning trekke fram NHOs motiver. Og deres europeiske paraplyorganisasjon UNICE, som nylig la fram en rapport med overskriften: «Et mer konkurransedyktig Europa – mot resultater i verdensklasse». Der heter det bl.a.:

- «- man bør redusere trygdeutbetalinger til lavtlønnede og ungdom,
- man bør godkjenne nye arbeidskontrakter inkludert mindre restriksjoner på arbeidstidens lengde,
- man bør sikre at lønnsavtaler gir mer for differensiert lønn i samsvar med lokale forhold,
- man bør øke differensieringen i lønn etter skatt ved å redusere minstelønn og senke marginalskatten,
- man bør øke gapet mellom arbeidsløshetsstrygd og inntekter ved arbeid,
- man bør privatisere statseide selskaper for å sikre effektiv konkurranse og
- man bør redusere skatter og trygd.»

Det meste av dette går i fundamental annen retning enn det norsk fagbevegelse ønsker. Nå mistenker jeg slett ikke LOs Ja-side for å dele disse målsetningene, – men det må være et tankekors når det gjelder muligheten til å påvirke, slik man på Ja-siden hevder at man kan. Når det ifølge en nylig avlagt dansk rapport heter om maktstrukturen i EU, «at det er de utenomparlamentariske kreftene med de multinasjonale selskapene i spissen som nå øker sin innflytelse på bekostning av politiske organer».

Og nettopp denne erkjennelsen gjør at UNICEs handlingsplan kan få større gjennomslag i EU, enn noen av oss her i salen setter særlig stor pris på.

Rentespørsmålet er omtalt av andre, jeg skal derfor ikke si så mye om det. Men jeg synes jo likevel det er et poeng, hvis de har rett de som påstår at renten går opp fordi en sier nei til EU i Norge. Jeg kan forøvrig nevne at Reinertsen i Bankforeningen, som også har litt peiling på den slags, sa i et møte i Bergen nylig, at prisutviklingen i Tyskland er langt viktigere for renteutviklingen i Norge, enn et eventuelt Nei ved folkeavstemmingen den 28. november. Dette er i seg selv et tankekors.

Jeg hadde tenkt til å si litt om det forslaget som nå er trukket, men det skal jeg selvsagt ikke gjøre. Men jeg registrerer jo at debatten ikke fulgte opp den «hoderystelsen» som pressen hadde til disse 4 forslagene. Kongressen er vant med å rydde opp, det har de gjort også nå og står igjen med to forslag, og jeg anbefaler NEI-forslaget.

306 – Gunnar Grimnes, Sekretariatet:

Gjennom hele vår historie både som nasjon og fagbevegelse har vi tatt beslutninger som påvirker folks hverdag og fremtid. Igjen står vi i et slikt historisk veikryss, hvor det er vanskelig å enes om det beste veivalget.

Det som vi i alle fall kan være enige om, er at det vedtaket vi gjør vil påvirke vår fremtid, uansett i hvilken retning det måtte gå.

Arbeid for alle er jobb nr. 1 står det på plakaten bak meg. Jeg tror ikke at den jobben blir lettere ved å stille landet utenfor de beslutningsfora hvor Europas fremtid og utvikling bestemmes. Jeg tror heller ikke at det nordiske samarbeid, faglig og handelsmessig, vil utvikle seg positivt i en fremtid hvor Sverige og Finland vender seg mot Europa, mens Norge står tilbake.

Vår velstand og vårt gode samfunn er bygget på et fundament hvor våre eksportindustrier og den frie handel er viktige elementer. Hovedmarkedet er EU og EFTA-landene.

Jeg gikk i sin tid sterkt inn for EØS-avtalen og mente, som mange andre, at denne kunne stå som et selvstendig og godt alternativ til EU-medlemskap. Jeg har ikke lenger denne troen. Et EØS bestående av Norge og Island, vil etter min vurdering ikke ha nødvendig tyngde og status til å sikre nasjonenes interesser i en fremtid hvor kampen om marked og investeringer blir hardere.

Norsk industri og våre eksportnæringer kan ikke bygges og utvikles uten å ha rimelig trygg oppfatning av hvilke spilleregler som gjelder for de viktigste markedene.

Jeg tror heller ikke på den helsvarte beskrivelsen av EU som enkelte bedriver. Europa består av frie demokratiske nasjoner,

hvor det er plass til både nasjonal styring og fri faglig virksomhet.

Roma-traktat og Maastricht til tross, overstyringen er i alle fall ikke verre enn at engelskmennene fremdeles kjører på venstre siden av veien. Mange synes å glemme at moderne kommunikasjon og teknologi i økende grad bryter nasjonalstatens grenser. Dette er en utvikling vi ikke kan stoppe.

Et annet viktig poeng vi bør minne hverandre om, er det skjebnefellesskap landene befinner seg i på områder som f.eks. vårt ytre miljø og i de sikkerhetspolitiske spørsmål.

Dette er utfordringer som bare kan løses ved overnasjonale beslutninger. «Stem Nei», kan umulig være svaret på de oppgaver vårt land står overfor. Et enslig og isolert Norge permanent plassert i Europas nordlige hjørne vil nok overleve også utenfor fellesskapet og hvor vi kan treffe våre selvstendige beslutninger. Men spørsmålet blir; hvem vil bry seg om disse beslutningene og hva blir vår økonomiske framtid?

Jeg støtter flertallsinntillingen.

237 – Geir Andresen, Tele- og Dataforbundet:

Noen hevder at det er når paradiset skal innføres på jord at helvete virkelig tar form.

Nå vil ikke jeg påstå at EU er et helvete, men jeg vil våge den påstand at for svært mange føles det sånn. EU bruker arbeidsledighet som et ledd i den økonomiske politikken. Den liberalistiske politikken som føres i EU-området fører til stadig økende ledighet.

Deregulering og økt konkurranse viser seg også å føre til forverring av lønns- og arbeidsvilkår, og til økt bruk av korttidsansettelser. Konkurransmomentet i EU tvinger selskaper enten de er offentlige eller private til å konsentrere seg om de mest lønnsomme og raskest voksende markedene. Og det er de som har minst fra før, som kanskje trenger hjelp mest, som blir rammet hardest.

I et markedssystem hvor lønns- og arbeidsforhold bare bestemmes av tilbud og etterspørsel, finnes ingen mulighet til å oppnå en politikk med arbeid til alle, eller rettferdig fordeling som rettesnor. Dette har vært og er grunnleggende prinsipper for LO, og bør derfor være en tankevekker for flere enn meg.

Det har blitt hevdet at det er opp til hvert enkelt land å opprettholde sine velferdsordninger. Spørsmålet er bare om vi får så mye å rutte med i statskassen dersom vi går inn i EU. Den økonomiske handlefrihet blir begrenset i og med at Maastricht-traktaten slår fast at EU skal overta pengepolitikken. Traktaten slår

også fast at lav inflasjon skal være overordnet alle andre mål i sentralbankens pengepolitikk.

I og med at Norge har godtatt Maastricht-traktaten, har vi heller ingen mulighet til å reservere oss for EUs pengepolitiske union. EU-landene er kjennetegnet ved en kraftig reduksjon av en offentlig sektor de siste årene. Og det har blitt forsterket gjennom Maastricht-traktatens krav til unionsmedlemskap der underskudd på statsbudsjettet ikke skal overstige 3%.

I tillegg har EU målsetting om å harmonisere nivået på avgifter og direkte skatter mellom EU-landene. Skal staten oppfylle alle krav som blir stilt, må enkelte sektorer på statsbudsjettet beskjæres og det vil si en reduksjon av offentlig sektor.

Den norske velferdsstaten omfatter alle borgere og er basert på rettferdighet og lik adgang til ytelser. Velferdsordningene som dominerer EU-land som Tyskland, England og Frankrike er knyttet til arbeidsforhold og det fører til at mange faller utenfor.

EUs sosiale charter, som skal sikre minimumsstandarder på de nasjonale velferdsordningene omfatter både det de kaller arbeidervern og likestillingspolitikk på et veldig lavt nivå. Det indre marked representerer en ideologi, der individets verdi avhenger av arbeidsmarkedet. I den senere tid har også NHO tatt til ordet for at det skal legges opp til større lønnsforskjeller. EUs indre marked skulle derfor passe som hånd i hanske for NHO. Ikke så unaturlig da kanskje at nettopp NHO i disse dager forestår et pengedryss på 45 mill. kr. til forskjellige Ja-organisasjoner.

Dette mener jeg står i klar motsetning til de likhetsprinsipper som LO bygger sin grunnleggende ideologi på.

Til slutt vil jeg minne om Camilio Joshe Chelaz ord, «Det brenner i en fordommens låge i det inste medvetet hos en slave. Han kan tvinge oss til å lyde, men han kan ikke tvinge oss til å elske.»

Stem NEI kamerater.

317 – Liv Undheim, Sekretariatet:

En av de største utfordringene vi idag har, er å løse miljøproblemene. Klarer vi ikke det, har vi sviktet våre etterkommere.

Dette er det ingen uenighet om, og det er ut fra denne anerkjennelsen vi har fått laget en egen handlingsplan og satt miljø høyt på dagsorden i fagbevegelsen. Vi har et enstemmig representantskap bak oss for LOs miljøhandlingsplan for 1994.

I vår egen handlingsplan skisserer vi hvordan vi vil jobbe for å bedre miljøet gjennom lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt engasjement.

I både Ja- og Nei-sidens innstillinger til denne ekstraordinære Kongressen er miljøutfordringen nevnt og det er bra. Når jeg nå griper fatt i Nei-innstillingen, så er det fordi de sier i sin innstilling på side 10 at, sitat: «Vi skal stå for mer radikale standpunkt når det gjelder miljø og fordeling» sitat slutt.

Nå vet ikke jeg hva som legges i «radikale standpunkt». Det ble f.eks. aldri tatt opp noe ved behandling av LOs miljøhandlingsplan som var mer «radikalt» enn det som ble vedtatt. Og det som ble vedtatt i LOs handlingsplan er ikke i konflikt med det miljøarbeidet som drives frem innenfor EU, blant annet av fagbevegelsen. Og det er heller ikke i konflikt med det globale miljösam arbeidet vi driver. Hvis det med dette menes at Norge skal være mer radikal enn EU når det gjelder miljøpolitikk, så synes jeg det ville være fint å vite på hvilket område, og hvordan, og sammen med hvem?

Nei-sidas konklusjon som fremgår i deres innstilling på side 13 er at sitat: «utenfor EU kan vi lettest være brobygger i ulike konflikter» i dette tilfellet miljøkonflikter. Dette mener jeg det ikke er noen dekning for å hevde. Det er ingen motstrid mellom det å være med i et forpliktende miljösam arbeid i EU og det å være brobygger i ulike miljøkonflikter.

SME sier i sin rapport, og den rapporten kjenner alle delegatene som har fått den tilsendt, at miljøproblemene må løses gjennom avtaler på globalt nivå. De finner «ved nærmere analyse at internasjonalt miljösam arbeid foregår innen helt andre rammer enn EU».

Da spør jeg; hvilke rammer tenker man på da? Problemet med de avtaler er at hverken miljøavtaler eller erklæringer er bindende. Disse avtalene er slik at ikke engang Norge har infridd alle disse.

Det må være lov å nevne hva SME i sin rapport faktisk bruker som eksempel at EU i seg selv forårsaker økte miljøproblemer. Det sies at EU betyr økt konkurranse, som betyr økt handel, som betyr økt transport, som igjen betyr økt forurensning. Ja, det kan ikke være vanskelig å være enig i at økt transport gir økt forurensning. Dette er jo i seg selv en utfordring for oss. Og EU har faktisk allerede vedtatt sine planer for å bedre på utslipp fra transport.

Men poenget mitt er at dette ikke er noe nytt. Vi har hatt frihandelsavtalen, vi har EØS-avtalen, GATT-avtalen. Alle er avtaler for å øke handelen mellom land og da går det ikke an å gi EU skylda for dette. Dette problemet er like stort med EØS-avtalen. Forskjellen for oss som «ikke er EU-medlem» er at vi er deltaker til dette, men uten muligheten til å påvirke miljøpolitikken innenfra.

Det vi trenger for å klare miljøutfordringene er forpliktende samarbeid. Og det mest forpliktende organ vi idag har er EU. Dette er et faktum.

Jeg er overbevist om at Norge, sammen med Finland og Sverige, vil være en ekstra styrke for utformingen av miljøpolitikken i Europa. Og klarer vi ikke å løse miljøproblemene i vår egen verdensdel, blir det enda vanskeligere å løse de globale problemene.

Jeg anbefaler Sekretariatets innstilling om å si et betinget JA.

270 – Roy Pedersen, Oslo:

Jeg tror vi kan være enige om at det vi har til felles med fagforeningskamerater i Vest-Europa er den høye arbeidsløsheten som svekker våre muligheter og våre rettigheter. Det er hovedårsaken til fagbevegelsens tilbakegang i de fleste EU-landene og ikke at de er noe dårligere fagforeningsfolk enn det vi er.

Det indre marked alene har økt ledigheten med 4 nye millioner, tilsvarende vår egen befolkning. Så kan vi stille spørsmålet; hvordan tenkes det i EU-systemet og blant regjeringene der forøvrig også sosialister og sosialdemokrater deltar? Så langt er det tenkt et forslag om å halvere ledigheten fram til år 2000. Det ble avvist av EUs finansminister. EU-landene preges mer og mer av en politikk der alle tvinges til å sette lav prisstigning opp som mål nr. 1. Ikke fordi man vil ha en balanse i økonomien, men for at arbeidsløsheten skal være virkemiddel i den politikken som blir ført.

Og så et nytt spørsmål. Finnes det noe i de strukturene som nå skal bygges opp som kommer til å endre på det? Unionsplanene, med sterke krav til lav utenlandsgjeld, inflasjon og budsjettunderskudd tvinger, ifølge Dagens Næringsliv, 10 av 12 EU land til å gjennomføre en drastisk innstrammingspolitikk og ett av resultatene må nødvendigvis bli økt ledighet.

Mange aksjoner og protester mot denne politikken er gjennomført i en rekke EU-land. Aksjoner og protester som burde få en langt mere helhjertet støtte fra de norske fagorganiserte.

Skal vi gå inn for å påvirke og for å forandre? Spørsmålet er like fullt, vil det skje? Vi kunne kanskje svare med et nytt spørsmål; hvor er forslagene til styring av kapitalen av Maastricht-traktaten? I de ulike regjeringenes forslag i EU-prosessen, jeg snakker om regjeringer og ikke partier, har jeg så langt ikke sett noen konkrete forslag om å «gjerde inn» storkapitalen og liberalismen, selv om jeg likte Yngves ord på akkurat det punktet.

Tvert imot, unionstraktaten, som hverken vi, Sverige eller Finland har tatt noe forbehold i, slår fast i artikkel 73, at styring av kapitalen er uforenlig i traktaten.

Vi er kanskje også enige om at fagbevegelsens styrke internasjonalt avhenger av hva man får til nasjonalt? Vi kjenner godt til NHOs og UNICEs planer om mer fleksible ansettelsesforhold, arbeidstider og økte lønnsforskjeller.

Interessant nok har norsk fagbevegelse tatt til ordet for å skjerpe lovreglene for å anvende korttidsansettelser framfor forslag til endringer i arbeidsmiljøloven. Og vinner vi fram, oppfatter jeg det som et viktig håndslag til de som slåss mot f.eks. korttidsansettelse rundt omkring i Vest-Europa og andre deler av verden. Blir det vedtatt, er det samtidig i strid med de anbefalingene som er nedfelt i EUs Hvitbok. Det er derfor hold i det vi sier om at faglige rettigheter kommer under press ved et EU-medlemskap.

Ved å svekke våre muligheter til politisk påvirkning og muligheter til å stå imot arbeidsgiverpress, er ikke internasjonal solidaritet tuftet på arbeiderbevegelsens idegrunnlag, men gavner bare NHO og høyresiden i politikken.

Vår solidaritet har aldri vært abstrakt. Det har bestandig vært å velge side. Når det blåser litt hardt fra høyresiden kan det være lurt å stå stille, i stedet for å kaste seg inn i det som heter forandringer hvis uthuling går i feil retning.

Så til den som er usikker på om hva han skal stemme til slutt, – ja det finnes to muligheter, – det ene er å si NEI til ja og det andre er å si JA til nei.

Dirigenten forelso å ta pause, og opplyste videre om at dirigentene, på grunn av antall gjenstående talere, vil foreslå å redusere taletiden til 3 minutter på førstegangsinnlegg og 1 minutt for 2. gangsinnlegg.

Ingen stemte imot dette forslaget.

Dirigenten hevet møtet til kl. 15.45.

Kjellaug Kristiansen Jota overtok som dirigent og debatten fortsatte slik:

122 – Kjell Larsen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Det er fra flere talere gitt uttrykk for at det vil være behov for å fortsette kampen for en skikkelig fagbevegelse i Norge, uansett hva slags resultat som kommer 28. november.

Jeg er enig i det. Men jeg tror at behovet for å styrke norsk fagbevegelse vil vise seg mye større hvis det blir et Ja-flertall den 28. november.

For hensikten med EU er ikke å skape fred eller styrke kontrollen med kapitalen. EUs indre marked og EU-unionen dannes for å styrke kapitalen i EU-landene i konkurranse med USA og Japan.

Drivkraften i dette arbeidet har hele tiden vært EFTA, det europeiske råd av industriherrer som selv har lagt planen for det indre markedet.

Hensikten med dette var å sette markedet i ledelsen for utviklingen, og for å tvinge frem en nedbygging av nasjonale lover og utvikle dette raskere enn det til nå har vært politisk mulig.

Resultatet har vi sett blant annet i den eksplosive utviklingen av midlertidige kontrakter og innleid arbeidskraft, en sosial dumping. Det er de dårligste avtalene å sette standard.

Et fritt indre marked krever styrke og nasjonal kontroll. Ikke med kapitalen, men tvert imot kontroll med at nasjonale regjeringer ikke legger hindringer i veien for den frie flyten av kapital, varer, tjenester og arbeidskraft.

Derfor trengs en sentralbank som har traktatfestet forbud mot politisk kontroll. Felles økonomisk politikk med straffetiltak mot regjeringen som ikke raskt nok reduserer offentlige utgifter, dvs. skjærer ned på helse- og sosialutgifter.

Nasjonal selvråderett, både råderett over våre egne naturressurser og egen økonomisk politikk. Det å bestemme egne lover er idag et viktig vern mot internasjonal og norsk storkapital som selger alt for høyest mulig profitt, og som presser igjennom en markedsøkonomisk modell for all virksomhet inkludert helse- og sosiale rettigheter.

Når kapitalen styrker seg er det noen som betaler. EUs vekst er bygd på stordriftsfordeler. 26 lokomotivfabrikker skal bli til 3, den skjerpede konkurransen skaper økt arbeidsløshet, undergraving av faglige rettigheter og økende fattigdom.

260 – Hanne Luthen, Norsk Vernepleierforbund:

Et spørsmål som er viktig for oss alle er om velferden blir svekket eller styrket gjennom et EU-medlemskap. Selv om sosialpolitikken i snever forstand ikke har vært en del av forhandlingene, er det grunn til å være bekymret for de indirekte virkningene.

Alle er enig i at EU-meldemskapet vil koste oss penger. Regjeringen opererer med nettobidrag til EU på 6,5 milliarder kr. I tillegg vil skatte- og avgiftsharmoniseringen føre til at staten taper inntekter. Det ser ut til at vi opererer med et inntektsbortfall til statskassen på ca. 16,5 mill. norske kr. Beløpet vi her snakker om

tilsvarende noe i underkant av 9% av velferdsstatens utgifter.

Når vi får reduserte statsinntekter så får vi altså mindre til fordeling. Derfor er det helt betimelig å spørre, hvem skal betale regjeringen? Regjeringen har flere ganger blitt spurt om dette, men selv her sitter svarene langt inne. Halmstråene som Regjeringen klynger seg til i dette spørsmålet, er at EU-medlemskapet vil føre til økt økonomisk vekst, og at dette på sikt vil kompensere for dette inntektsbortfallet.

LOs FAFO-rapport tar opp nettopp dette, og jeg siterer direkte: «Det er ingen tvil om at innmelding i EU vil innebære en klar kort-siktig svekkelse av statens budsjettbalanse, og legge varige begrensninger til bruken av avgifter som hittil har vært viktige inntekter for Staten. Den kritiske forutsetningen for at EU-medlemskap ikke bidrar til en varig svekkelse av offentlige budsjetter er at EU-medlemskap fører til varig vekst i norsk økonomi. Det er betydelig usikkerhet knyttet til denne forutsetningen». Sitat slutt.

Det er også naturlig å se reduserte statsinntekter i sammenheng med gjennomgangen av velferdsordningen som Regjeringen nå arbeider med. Her stilles det spørsmål om offentlige oppgaver vil føres over på arbeidslivet, veldedighetsorganisasjoner, familien og ikke minst markedet.

Jeg tror at dersom vi går inn i EU vil presset mot mindre offentlig og mer privat og yrkesbasert velferd øke. Privat og markedsstyrt velferd spiller en stor rolle i mange EU-land. Det offentlige ansvaret og den rettighetsdekking som vi er vant til i Norge er tilsvarende nedtonet.

Jeg hører Jagland sier at vi må inn for å påvirke, men jeg for- nemmer at det motsatte kan skje. Det er vi som blir påvirket. Jeg forstår godt høyrelederen Jan Petersen som anbefaler sine å stemme Ja, men det er ikke høyrepolitikk jeg vil ha.

Til slutt, dette er et vanskelig spørsmål, men stilling må vi ta ut ifra et velferdsperspektiv om at alle skal ha muligheter til et godt liv, peker svaret en vei, og det peker mot et NEI.

268 – Rolf Utgård, Oslo:

Jeg har aldri kritisert LO-ledelsen for udemokratisk behandling av dette spørsmålet, det skal være klart. Men jeg mener at det hadde vært en fordel om vi hadde hatt en bredere rådslagning ute blant medlemmene i dette spørsmålet, som er mye viktigere enn våre tariffoppgjør, landsmøtesaker og LO-kongress, som vi har rådslagning om fra tid til annen.

Jeg synes det er viktig med en kameratslig og saklig debatt. Jeg skal bidra med en smule opprydding om det konsernfaglige samarbeidet mellom landegrensene.

Jeg er selvfølgelig positiv til EU-direktivet, men direktivet er et minimumsdirektiv og det er ikke noe godt argument for Ja. Dessuten så vil det med tiden gjelde oss uansett. Vi som jobber i konsernet og har gjort det en stund, har drevet med dette i mange år.

Et vellykkett internasjonalt arbeide er avhengig av at den lokale fagbevegelsens stilling og styrke, og viljen til å satse noe i dette. Og selvfølgelig også bedriftslederne.

Hvis partene vil satse på dette, ja da trenger vi ikke noe direktiv. Men nå er det sånn at det er motstand på arbeidsgiversiden og da kan dette være til positiv hjelp for oss. Men her ligger det som sagt en fare.

Fagbevegelsens styrke utfordres av den høye arbeidsledigheten og alles kamp mot alle innenfor det indre marked. Og det merker vi ute i bedriftene, også i vernebedriftene ute i Europa.

Vi har selvfølgelig problemer her hjemme også, bevares. Men vi må ikke underslå at vi er i en særstilling når det gjelder f.eks. bedriftsdemokrati både formelt og uformelt. Et samarbeid i bedriftene som gjør norske bedrifter konkurransedyktige, på tross av relativt høye kostnader, vil de formelle rettighetene og den uformelle praksisen, der de blir satt under et sterkt press, også bli svekket med EU. Det vil alle parter tape på, mest de fagorganiserte.

Så til Fellesforbundet. Jeg kan ikke skjønne hvordan Kjell Bjørndalen kan si Ja ut fra forbundets egen utredning. Den har jeg lest, og det er ikke grunnlag der. Heller ikke ser jeg i de andre rapportene bl.a. rapporten som NHO har gjort på min egen bedrift, tatt fullstendig ut av luften når man da kommer med en skremsel-propaganda.

Jeg har studert FAFO-rapporten og de avdramatiserer jo dette her med overgangen fra EØS til EU for næringslivet. Derfor er det helt udramatisk å stå utenfor, det er jeg helt enig i.

304 – Jan Kr. Balstad, Sekretariatet:

Vi må ikke glemme at det var to mål med EØS-modellen. Det ene var fri markedsadgang for norske varer i EFs indre marked. Det andre var innflytelsen over utviklingen i Europa gjennom det institusjonelle system som skulle bringe EFTA og EF nærmere inn i et samarbeid, to-pilarsystemet. Det var spesielt det siste som gjorde at EØS ble et selvstendig alternativ.

LO tok tidlig tak i denne utviklingen og gjennom en rekke vedtak plasserte LO seg sentralt i prosessen, med krav til hvordan EØS-modellen skulle utformes. Særlig med hensyn til faglige rettigheter og muligheter for innflytelse både ovenfor EFTA og de felles organer som man sammen med EF skulle bygge opp.

Ikke alle i fagbevegelsen var for EØS, og det er ikke rart at de som var imot EØS, nå ser en mulighet for å bringe Norge tilbake til Handelsavtale-nivået igjen. Det er nemlig det som høyst sannsynlig blir resultatet dersom Finland og Sverige skulle bli medlem av EU og vi blir stående utenfor. Som eneste land i EFTA/EØS-konseptet, sammen med våre smutthullfiskende venner i nord, og et fyrstedømme nede i alpine, vil jeg tro vi vil komme til å opprettholde markedsadgangen som EØS-avtalen tilsier. Men det institusjonelle systemet som skulle gi oss medinnflytelse over utviklingen i Europa vil falle bort til fordel for det vi må betrakte som en bilateral handelsavtale mellom Norge og EU.

Et annet spørsmål som kommer inn, er hva som kommer til å skje med det nordiske samarbeidet framover, med Danmark, Finland og Sverige inne som medlemmer av EU? Jeg vil nødig bli tatt for å svartmale, men de tre nordiske landene som da deltar i EU-samarbeidet vil neppe ha ressurser til å kjøre full pakke i Norden, samtidig som de skal ivareta sine interesser i EU. Innad i EU vil de sannsynligvis samordne sine interesser på de saksområdene EU har på dagsorden. Det som da blir igjen til eventuelt nordisk samarbeid vil, så langt jeg kan forstå, begrense seg om det kulturelle fellesskap vi har mellom de nordiske land.

Enten en liker det eller ikke blir konklusjonen på dette at de samarbeidsorganene som har vært bygget opp i Norden og Europa vil endres, forvitte og falle bort. Vi vil opprettholde markedsadgangen til det indre marked, men antidumpingstrusselen kan dukke opp igjen. Det er opp mot dette perspektivet jeg ser valget står mellom å falle utenfor beslutningsstrukturen i Europa, eller å brette opp ermene for å delta aktivt i å forme et Europa vi sammen med 45 mill. andre fagorganiserte kan skape.

279 – Bent Hegna, Telemark:

Det har vært en del talere som har vært innom EUs indre marked. Det er greit å konstatere et faktum, og det faktum er at EUs indre marked er etablert og det kommer til å fortsette å eksistere selv om LO-kongressen sier nei til norsk medlemskap.

Når EU etablerte sitt indre marked, sørget de ved det å gjøre europeisk industri og næringsliv enda mer effektivt og enda mer

rasjonelt. Og samtidig vet vi at i Norge så er det den industrien i Europa vi konkurrerer med. Det er den industrien som ligger i Europa som gjennom sitt medlemskap i EU utformet politikk og rammebetingelser som vår industri i Norge uansett må leve etter.

Dersom vi velger å stå utenfor mister vi de fortrinn våre konkurrenter får, ved at de allerede er medlemmer. Og det må bety at dersom vi sier nei, må norsk industri og norsk næringsliv effektiviseres og rasjonaliseres enda kraftigere enn våre konkurrenter i Europa. Fordi det er europeisk industri vi måles etter her. Og det er den industrien vi blir veid opp imot.

Og hva en slik effektivisering av norsk industri vil bety, og hvem det rammer, det vet vi. Det er våre medlemmer som kommer til å få svi. Dersom vi frivillig velger å ikke være fullverdige medlemmer av det markedet vi lever av eller selger varene våre til, kan jeg også levende forestille meg hva som vil skje etter folkeavstemningen.

Det kommer til å bli et kjøp fra industrien og næringslivet med krav om lavere skatter, vekk med avgifter, reduserte miljøkrav osv. Med andre ord, det medfører lavere inntekter til staten.

Hva det igjen vil bety og hvem det kommer til å ramme? Det kan vi så langt bare spekulere i. Men noen og noe vil det ramme. Jeg har vanskelig for å skjønne at de som sitter på kapitalen skal investere i Norge om vi ikke er fullverdige medlemmer av det markedet som vi skal levere varene våre til. Hvor vi kan velge å investere innenfor det markedet. Hvorfor skal vi velge å investere utenfor?

Om vi sier nei blir selvfølgelig de langsiktige internasjonale rammebetingelsene for norsk industri og næringsliv, dårligere enn om vi blir med. Skal vi skape arbeidsplasser må vi gjøre det interessant å investere i Norge. Det gjør vi ikke ved å signalisere at fra nå av så skal Norge konsentrere seg mer innover mot oss selv og mindre mot hva som foregår i Europa.

Så kamerater oppfordrer jeg dere til å si JA til norsk EU-medlemskap.

230 – Jorun Vindegg, Norsk Sosionomforbund:

Regjeringen sier at vi må inn i EU for å sikre finansieringen av velferdsstaten. Som representant for et forbund som i en årrekke har kjempet for en styring og videreutvikling av den norske velferdsstaten, finner jeg grunn til å stille spørsmålstegn ved regjeringens konklusjon.

Et særtrekk ved den norske velferdsstaten er at den blir finan-

siert gjennom skatteinntekter. Dette muliggjør omfordeling og ytelser til alle. Tjenesteyting i offentlig regi skaper større grad av likhet. Det er store forskjeller på velferdsordninger i de ulike EU-landene. Det finnes land som sikrer alle borgere pensjon, men på et minimumsnivå som er mye lavere en vår minstepensjon.

På den andre siden finner vi land der velferdsordningene er sterkt knyttet opp mot deltakelse i arbeidslivet. Dessuten har de fleste EU-land et langt større innslag av privat- og familiebasert tjenesteyting. Altså det skjer liten eller ingen omfordeling over skattseddelen som i Norge.

Det er riktig at vi i Norge, ihvertfall foreløpig, kan gjøre hva vi vil med velferdsstaten. I FAFO-rapporten heter det: «Den kritiske forutsetningen for at medlemskap ikke skal bidra til en varig svekkelse av offentlige budsjetter, er at EU-medlemskap fører til varig vekst i norsk økonomi. Det er betydelig usikkerhet knyttet til denne forutsetningen.»

Dette blir underbygd av forskningssjef Odne Cappelen i Statistisk Sentralbyrå som i EU-torget 8. september sa det slik: «Noen næringer vil tjene på medlemskap andre vil tape. Landet skal betale for medlemskapet, hvordan dette vil gå i balanse noen år inn i fremtiden er høyst usikkert.»

Det finnes altså ingen garanti for at et EU-medlemskap skal føre til økonomisk vekst. Men la oss forutsette at næringslivet økte inntektene sine, vil vi da være sikret tilstrekkelige overføringer til offentlig sektor? Jeg kan ikke forstå annet enn at det er knyttet stor usikkerhet til dette spørsmålet.

For det første, skatte- og avgiftsharmoniseringen i EU vil gjøre det vanskelig for staten å pålegge næringslivet skatter som andre EU-land ikke har. For det andre, det er ingen automatisk sammenheng mellom økonomisk vekst og økt sysselsetting.

Tvert imot er det et fremtredende trekk idag, at en stadig mer effektiv vareproduksjon fører til redusert etterspørsel etter arbeidskraft. Det å skape inntekt blir mer og mer et spørsmål om innsats og teknologi, mens det å skape jobber blir et spørsmål om hvordan denne inntekten skal fordeles.

En velferdsstat som vår er truet når markedskreftene blir sterkere. Sentrale verdier som rettferdighet, likebehandling og demokrati er bygget inn i den norske velferdsstaten, som ble skapt som en buffer mot fritt spill fra markedskreftene.

Dette må vi ikke glemme når vi står midt oppe i nye utfordringer. Selvsagt får vi velferd også innenfor EU, men det blir velferd som forsterker ulikheter og gir mest til dem som selv kan betale.

Derfor oppfordrer jeg, stem NEI.

320 – Ove Dalsheim, Sekretariatet:

På dette tidspunktet i debatten er mesteparten sagt, men det er et forhold ved debatten som jeg skal gi mitt besyn på. Og det er å prøve å utdype hva som egentlig er arbeiderbevegelsens hovedoppgave i dagens Europa.

I snart 2 år, som jeg har sittet som leder i Norsk Jernbaneforbund, har jeg heldigvis vært nødt til å delta i nokså mange internasjonale samlinger.

Innenfor jernbanevirksomheten har vi en nordisk sammenslutning, og jeg vil dele en erfaring med LO-kongressen. Den erfaringen går ut på at våre danske kamerater i sterkere og sterkere grad er iferd med, ikke å snu ryggen til, men iallfall snu hodet bort fra det samarbeidet som har vært mellom Norge, Sverige, Finland og Danmark. I større og større grad konsentrerer all sin oppmerksomhet om det som går på utbygging både av jernbane, og for den sakens skyld, samferdselspolitikken i Europa.

Skulle vi da på toppen av det oppleve at våre finske og svenske venner tar toget til Europa, mens vi her i Norge står igjen med lua i hånden. Ja, da tror jeg at vesentlige deler av det som blir fundamentet og handlingsprogrammet til Norsk Jernbaneforbund i denne landsmøteperioden, mer eller mindre faller i grus.

Så over til noe annet. Arbeiderbevegelsen har i alt sitt arbeid lagt avgjørende vekt på forpliktende internasjonalt samarbeid. Hvorfor, kamerater, er det for å tilfredsstille oss selv, eller mener vi noe mer med forpliktende internasjonalt samarbeid.

Arbeiderbevegelsen har alltid bekjempet kapitalens interesser. Og her i Norden er vi kjent verden over for den måten vi driver virksomhet på. Kapitalen er i aller høyeste grad internasjonal og den kan, etter min mening, kun bekjempes ved at vi her hjemme tar imot den sjansen vi nå har til et utvidet forpliktende samarbeid med kamerater rundt omkring i Europa. Vi sier Ja til fellertallet fra Sekretariatet.

Jeg tror et slikt vedtak vil bli applaudert av meningsfellene. Skal vi si det samme til våre kamerater som tilhører sosialistiske, såvel som kommunistiske fagforbund, som også retter en inn-trengende henstilling til oss om å komme til de i Europa?

Et av arbeiderbevegelsens slagord har i alle år vært: «– Arbeidere i alle land, foren' eder.»

Jeg lar den sitte igjen som avslutning på mitt 3 minutters innlegg her på LO-kongressen og oppfordrer til å stemme JA.

107 – Claus Jervell, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Det er veldig mye bra med fagbevegelsen, men det er en del ting

som er dårlig. Og en av de dårlige tingene er at vi bruker litt for mange store ord. Jeg synes internasjonal solidaritet har vært et av disse store ordene på denne Kongressen.

For mange høres det ut som internasjonal solidaritet er å gjøre noe annet enn det vi gjør nå, – men, – det er ikke det! Internasjonal solidaritet er noe vi må drive i hverdagen. Internasjonal solidaritet er når vi slåss mot markedstenkingen som sier at, sånn som meg som jobber i hotell- og restaurant, mine arbeidskolleger av 25 forskjellige nasjonaliteter på det hotellet jeg jobber, skal ha lønn etter hva markedet vil betale for oss.

Internasjonal solidaritet er å si at vi skal ha lønn å leve av, – vi skal ha arbeidsforhold vi skal leve med. Og den kampen foregår ikke i EU-byråkratiet, det foregår her i Norge idag.

Jeg har sittet 1 år som leder i Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet i Oslo. I den perioden hadde vi 2 streiker med innvandrere som streiket for rettighetene sine mot oppsigelser og korttidskontrakter, andre steder for tariffavtaler. Vi hadde «nesten konflikt» med et internasjonalt selskap kalt Mc-Donalds. Dette her viser at, skal det drives internasjonal solidaritet må du slåss for noe du tror på.

Det er ikke å snakke store ord om arbeidsløsheten og kampen mot det. Det er ikke å snakke store ord om det, men det er å slåss for vår versjon av kampen mot arbeidsløshet. Det er en versjon som ihvertfall for meg, bryter helt med det Hviteboken til Delores sier. Her står det fine ord: «vi må ha økt fleksibilitet og vi må få ned prisen på den ukvalifiserte arbeidskraften, den må bli billigere». Hvem er det det rammer? Jo det er hele fagbevegelsen, kanskje ikke de som jobber i Elf, kanskje ikke de som jobber innenfor statssektoren. Våre medlemmer vil bli c-laget hvis denne utviklingen ikke stoppes.

Vi må satse på vår ideologi, som er en lønn å leve av og arbeidsforhold som vi kan leve med for arbeidstakere. Det trenger vi ikke å dra til Brussel for å gjøre.

Alle de som står her oppe idag og sier at internasjonal solidaritet er å bli med i EU. – Kom, – still opp med Hotell- og Restaurant eller Handel og Kontor og slåss for rettighetene idag.

Jeg tror eneste grunnlaget for virkelig internasjonal solidaritet, er at vi ikke sitter på flere byråkratimøter i Brussel, men at vi identifiserer våre interesser idag med interessene til arbeiderne i Europa og resten av verden.

Så hvis vi kan gå ut med våre gode erfaringer, med våre problemer, møte dem på grunnplanet, sånn vinner vi. Takk.

100 – Stein Kristiansen, Handel og Kontor i Norge:

Det som direkte fikk meg til å ta ordet i denne debatten var et oppslag i NRK Dagsrevyen igår. NHOs påstand er at 100 000 arbeidsplasser går tapt hvis vi ikke går inn i EU.

Når en kommer fra en by hvor det er 14% arbeidsledighet, faktisk opp mot 20% om en tar med de som er delvis ledige, så burde summen tilsi at en ga seg ende over og ble EU-tilhenger.

Det er også slik det er ment å fungere. Pisker fra våre hovedmotstandere skal bidra til å få Kongressen over på et Ja-standpunkt. Og om det er «gulrot» i det, så er det at NHO og UNICE vil legge seg på en mer sivilisert adferd innenfor EU-systemet?

Det kunne jeg oppfatte som positivt, men en forutsetning måtte da være til stede. Nemlig at EU-systemet selv hadde arbeidsplasser og velferd som overordnet målsetning, og la opp til styringsmodeller for å effektivisere slik målsetting.

Situasjonen er ikke slik. EUs eksistens er tuftet på at markedet skal styre og at eventuelle hindringer for markedsmekanismen skal ryddes av veien. Markedsmessig skal EU bli mest mulig lik uansett hvor man enn er i EU.

For markedskreftene er det overordnede målet profitt, gjerne på bekostning av nettopp arbeidsplasser og velferd. EU er en ensporet koloss med de fire friheter som maskineri.

Så blir det sagt av EU-motstanderne at hvis vi ønsker endringer i Europa, er det uttrykk for sneversyn når vi hevder synet vårt. Poenget er vel ikke at vi oppfatter EU som det eneste redskap for å realisere slagordet som pynter bakgrunnen for dirigentene.

Innenfor rammen av nasjonalstaten, har det vært mulig å kjempe for at fagbevegelsen skal ha en posisjon. Vi vinner hverken solidaritet eller arbeidsplasser med å oppgi våre posisjoner til fordel for en gjennomført liberalistisk politikk.

Et sosialt EU, sa Yngve Hågensen, og argumenterte for at Roma-traktaten og Maastricht-traktaten må tåle omskrivninger, samtidig argumentere for mer demokrati i EU. Det er mer en illusjon enn en realitet. Skal vi holde solidaritet i ånd, så vil jeg anbefale et NEI for Kongressen og for LOs medlemmer, og for det bysamfunnet jeg kommer fra. Takk.

236 – Laila Bjørum, Tele- og Dataforbundet:

Her i landet er det mange som «tror og synes». Sannheten er vel at det er ingen som *vet* 100% sikkert hva som vil skje hvis vi kommer i eller utenfor et EU.

Derfor har jeg tatt med meg et leserinnlegg fra gårsdagens avis

Glåmdalen som ser på den norske EU-debatten med utenlandske briller. Det er Emanuell fra Grenoble, altså en fransk EU-borger som har skrevet dette innlegget. Jeg siterer: «Gjennom debatt om medlemskap i EU, tror jeg dere nordmenn har en fin mulighet til å tenke gjennom hvordan dere vil at deres land skal være. Jeg stemte Ja da vi hadde folkeavstemming i Frankrike om Maastricht-avtalen. Dette ville jeg ikke gjort idag. Jeg finner det mer og mer vanskelig å finne meg til rette i dette enorme og umenneskelige maskineriet som kalles EU.

Etter hvert ser vi resultatene av unionspolitikken både i form av liberalisering, høy arbeidsledighet, sosiale problemer og mindre demokrati. Den franske nasjonalforsamlingen har nettopp funnet ut at 2/3 deler av alle lover avgjøres i Brussel. Men i likhet med meg er det mange franskmenn som ikke forstår hvorfor små deltaljer i hverdagslivet skal bestemmes av EU. Mens de store og viktige problemene som arbeidsledighet, og miljøforurensning ikke synes å bli prioritert av byråkratiet i Brussel.

Ofte nevnes Frankrike som demokratiets vugge. Hvis EU hadde vært demokratisk ville selvsagt de folkevalgte for EU-parlamentet også hatt makten. Det er ikke slik. EU-parlamentet spiller stort sett bare på sin rådgivende rolle. Idag er jeg ikke i tvil om at jeg ville stemt Nei. Når jeg kommer på besøk neste sommer, så håper jeg på at dere er et fritt, selvstendig og uavhengig Norge vi kommer tilbake til».

Til slutt så har jeg lyst til å sitere et par vers fra Ivar Aasens kjente sang som sikkert tilhører barnelærdommen for de fleste av dere. Jeg sikter til sangen som beskriver nordmenns harde kamp for «å byggja sin heim på steinute strender». Hvor han erobret havet, vinteren er hard, lengter mot varmen, tross alt han kan «ingen stad venare sjå». Tidligere trodde jeg sangen slutter der, men det finnes to vers til og salig Ivar Aasens ord gjør jeg til mine.

*«Sud om havet han stundom laut skrida,
der var rikdom på benkjer og bord,
men ikring såg han trelldomen kvia,
og så vende han atter mot nord.*

*Lat dei andre, om storleiken kjivast,
lat dei bragla om rikdom og høgd,
iblant kakser, eg intje kan trivast,
mellom jaminger helst er eg nøgd.»*

Stem NEI!

201 – Stein Stugu, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Da vi skal bedømme den europeiske unionen idag, bør vi bedømme den ut fra at det viktigste prosjektet er utviklingen av det indre marked for å ta opp konkurransen om verdenshandelen med USA og Japan.

Hvor vellykket dette prosjektet er, er det som kommer til å være avgjørende for fagbevegelsens styrke i årene som kommer. Jo svakere prosjektet utvikler seg, jo sterkere vil fagbevegelsen kunne være. Jo mer vellykket prosjektet er, jo større problemer vil fagbevegelsen få, uavhengig av hvilken tilknytningsform til EU vi velger.

Tilsvarende så er muligheten for en sterk offentlig sektor avhengig av at dette prosjektet ikke blir vellykket. Det vi diskuterer idag er graden av tilknytning til dette markedet. Med alternativt medlemskap i EU, som betyr at vi går inn og er fulle deltakere i prosjektet beholdes dagens EØS-avtale, som gir en god del viktige begrensninger. Eventuelt på sikt, en EØS-avtale blir borte, slik at vi kan kutte noen av disse båndene.

Og jeg må si at EØS-avtalen i seg selv gir en del innfallsvinkler til det indre markedet som vil skape problemer for fagbevegelsen i årene som kommer. For dere som er bekymret for EØS-avtalens framtid, så er imidlertid erfaringene ved det indre marked europeisk. De som dominerer Europa ønsker å knytte Europa tettest mulig sammen på det indre markedets premisser.

Erfaringene etter Nei-avstemmingen i Danmark viser jo det. Det betyr at vi får en diskusjon hvor det grunnleggende er at vi fortsatt ønskes som medlem av det indre marked med fri flyt av varer. Men, spørsmål om EU-medlemskap dreier seg ikke først og fremst om frihandel, for frihandel er en tendens som vi er nødt til å forholde oss til i verden uansett, med positive eller negative konsekvenser. Det dreier seg om kapitalens rett til å strukturere Europas industri ut ifra snevre profitthensyn.

Det betyr at utviklingen av det indre marked nettopp er et mål med strukturering av industrien og nedleggelse av industribedrifter for å bygge opp sterke internasjonale enheter.

Vi må vurdere hva som er Norges plass i dette bildet hvis vi skal gå fullt inn. Norge er og blir en utkant av Europa. Det er ikke uten grunn at ordføreren i Schletzig-Holstein, for noen år siden på norsk TV sa at han ønsket Norden velkommen. Han følte at Schletzig-Holstein var utkant og at Norden ville gjøre Schletzig-Holstein til et mer sentralt element i Europa.

Jeg er av den oppfatning at økende mangel på sysselsetting i industrien i Norge nettopp er et resultat av dette markedets utvik-

ling og at forutsetningen til å sloss for ytterligere sysselsetting i industrien, er det fortsatt mulighet for styring med kapitalen. Og en fortsatt nasjonaltstat gir oss større muligheter.

102 – Helene M. Olsen, Handel og Kontor i Norge:

Som dere hører så er jeg nordlending. Jeg kommer fra en liten kommune som heter Hadsel. Vi har stor nok arbeidsløshet idag, og jeg føler ikke for å få den større.

Jeg kommer iallfall til å stemme Nei, både idag og den 28. november. Jeg vil ha trygghet, jeg vil iallefall ha den trygghet jeg har idag. Jeg er ikke noen egoist, det skal ingen få lov til å beskyldme meg for å være, fordi om jeg stemmer Nei.

EU er trygghet, sier de fra Ja-siden, og da spør jeg meg, trygghet for hvem? Stem Ja til trygghet, dette er slagordet som skal få folk til å stemme oss inn i EU. For hvem vil ikke være trygg? Ikke bare jeg.

Hvem ønsker mindre sikkerhet for dagen imorgen? Er detså sikkert at EU-hverdagen er trygg? Og er det mindre sikkert å stå utenfor EU? Det er ikke tilfeldig at nettopp trygghet er valgt som hovedslagord på Ja-siden. De tror at det vil føre tvileren og nei velgere over til Ja, særlig under innspurten.

Men det finnes mange argumenter for at dette trygghetsflagget bør og kan avsløres som falskt. Er det de tusener av arbeidere i handel og industri som skal føle seg trygge? Eller fiskere og bønder? Og hva med de ansatte i det offentlige, som klart ser faren for kutt i offentlige tilbud og tjenester.

Vi som bor i distrikts-Norge har heller ingen grunn til å føle annet enn trusler fra et medlemskap i EU.

Avstand til de som har makta har bestandig ført til problemer. Og sist, men ikke minst, vet vi at i EU-landene er det ca. 20 mill. arbeidsledige idag og det er folk som sitter veldig dårlig i det. Jeg vet ikke om jeg skal bruke ordet fattig, men det er iallfall ikke langt unna. De lever under vilkår som er uhørte her i landet. Og hva med oss i fagbevegelsen, hvilken trygghet får vi?

I EU-landene er fagorganiseringen lik null. Ca. 10% arbeidere er organisert. Det har ingen hensikt å være organisert, de når ikke fram. De har dårlige rettigheter og organisasjonsforhold, og håpløse arbeidsforhold. Og da stiller jeg meg spørsmålet, er det derfor NHO er så ivrig etter å ville være med? Stem NEI.

209 – Peter Moe, Norges Offisersforbund:

Jeg vil at dere alle skal vurdere og legge vekt på noen sikkerhetspolitiske betraktninger før beslutning tas.

Det er innenfor dette feltet Offisersforbundet kan i noen grad bidra. Det er en solid dokumentasjon for at Norges forsvars- og sikkerhetspolitiske interesser er tjent med et medlemskap i EU. Grunnlaget for dette har vært utførlig presentert i pressen den senere tid. Jeg skal ikke gjenta hovedbegrunnelsen her, men heller berøre et forhold som ikke har vært fremme i debatten.

Hva er det som vil være en av konsekvensene for Norges sikkerhetsordning dersom vi sier Nei til forpliktende samarbeid i EU?

Først noen fakta. NATO er i omfattende endringer, USA og Canada trekker seg ut av sentral-Europa, og overlater til Europa selv å trygge sin egen suverenitet og sikkerhet. Men USA vil ikke uten videre overlate til Norge alene å danne den vestlige sikkerhetsordningen i Nordflanken. Til det er det for stor militær styrkekonsentrasjon i dette området, og det er USAs egeninteresser det gjelder.

Det spiller ingen som helst rolle om vi liker den situasjonen eller ikke, men det er et faktum slik den ligger der.

Hva så med utviklingen? Dersom vi sier Nei til Europa, legger vi grunnlaget for at Europa i større grad vil overlate til USA og håndtere sikkerhetspolitikken i vårt nærområde, naturligvis i samarbeid med Norge.

Så kan vi jo si at dette må være bra, siden USA er vår fremste NATO-allierte. Det er bare det at i all sikkerhetspolitisk tenkning finnes en overordnet læresetning, og det er at; et lite land må aldri gå inn i et tosidig sikkerhetspolitisk samarbeid med en stormakt. Dette gjelder prinsipielt og er uavhengig av hvilken stormakt det gjelder. Derfor vil jeg advare mot vedtak som kan føre oss i en slik retning. Det må være et paradoks for mange på Nei-siden og være med å bidra til en slik utvikling.

Jeg innser øyeblikkelig at en slik sikkerhetspolitisk utvikling ikke er tungtveiende nok for mange til å foreta et Ja-standpunkt, men et av mange forhold som den enkelte må vurdere. Den totale sikkerhetspolitikken er et åpenbart Ja-argument og den berører hele befolkningen.

Dette, og mange fordeler ved EU-medlemskapet må veies mot medlemskapets ulemper. Mange vil vektlegge sikkerhetspolitikken langt lavere enn det jeg selv gjør, og komme til et helhetlig standpunkt JA.

Det skal respekteres, dersom befolkningen i avstemmingen anbefaler et Nei til EU og derved legger grunnlag for en uheldig tosidig sikkerhetspolitisk ordning for Norge. Alle må respektere det.

Men jeg synes det vil være galt at Kongressen bidrar til det. Bl.a. derfor anbefaler jeg Kongressen å stemme JA til medlemskap i EU.

176 – Marit Norøy, Norsk Kommuneforbund:

Nå er det presentert så mange kloke ord fra talerstolen, og jeg gjør regning med at alle stemmeberettigede delegatene har tatt standpunkt. Dermed er det ikke så veldig lett å påvirke motparten.

Mitt innlegg vil derfor være litt annerledes og lagt fram med en anelse store bokstaver. På en meget forenklet og naiv måte skal jeg fortelle dere hvor mitt hjerte hører hjemme, og hvem som idag og den 28. november får min stemme.

Jeg hørte på Dagsnytt for 2–3 uker siden at økonomi- og sikkerhetspolitikk i EU ikke interesserer norske jenter. Men kjære allvitere, kvinnfolk er egentlig utrolig smarte, og EU-standpunktet det har vi ganske klart. Vi har nemlig lånt miljøbevegelsens motto: du får ideen gratis om du betaler porto.

Tenk globalt, handle lokalt, velferdsstatens tilbud er nemlig sikkerhetspolitikk lokalt. I distriktet ønsker vi å bo i en levende bygd, ikke museum for turistene og innbyggere på trygd.

Vi liker rettferdigheten, men likhetsprinsippet, uansett hvor vi i landet bor, om man er barn, yrkesaktiv, eldre eller har inntekt som er liten eller stor. De fire frihetene, og en sterk offentlig sektor lar seg vanskelig forene. Uinteressant for meg er hva Sverige og Finland, om medlemskap i EU, måtte mene.

For dagens og morgendagens unge er kampen mot narkotika den store utfordringen, og spesielt når vi vet at EU er for liberalisering. Velferdsstaten i Norge skaper sysselsetting for mange kvinner.

Fri flyt, sentralisering p.g.a. fordelingspolitikken betyr at kvinnearbeidsplasser forsvinner. Historisk sett for landet, står vi ovenfor århundrets valg. Men A/S Norge er da ikke til salgs.

Vi vil ha selvråderett over fjell og fjord, og over utmark og innmark fra sør til nord. Ok, kall det nyttementalitet og svartmaling, og si at jeg er på feil vei, men allikevel oppfordrer jeg forsamlingen til å stemme NEI.

17 – Bjørn Christiansen, Norsk Barnevernpedagogforbund:

Denne Kongress er innkalt fordi forrige Kongress ønsket at vi skulle samles for å ta stilling til EU-spørsmålet.

Det betyr for meg at vi på selvstendig grunnlag må fatte et vedtak med hjemmel i vår egen politiske overbevisning, eget forbundsvedtak og derunder som representant for medlemmene.

På denne bakgrunn er jeg glad for at Jan Werners forslag falt. På denne bakgrunn er jeg undrende til at ledelsen sier ja hvis andre gjør det. Hva skjer da hvis de ikke gjør det? Hva slags syn har LO

fram til Finland og Sverige har fattet sin beslutning? Hva hvis en sier ja og en sier nei? Hvis vi er så avhengig av Sverige og Finland, hvorfor har vi ikke Kongress etter at de har hatt sin beslutning?

Slik jeg hører argumentasjonene idag og tidligere, særlig fra Jåsiden, er frykten for ensomhet, kanskje isolasjon det sterkeste argumentet.

Norge må være med for å unngå å bli forlatt på utsiden, i veikanten hvor Europa kjører videre, hevdes det. Jeg mener nei, det er flere filer på denne veien, det går også flere veier.

Det er viktig for meg at vi ikke blir medlem av patretalsk alternativ istedet for det nordiske feministiske alternativet. Alle EUs organer har et betydelig kvinneunderskudd. At vi i Norden har det annerledes viser den store andelen av kvinner som er i regjeringene både i Norge og i Sverige. Dette faktum har en positiv betydning for de beslutninger som tas.

Det er også viktig for meg at vi ikke blir medlem av et demokratisk alternativ istedet for det nordiske demokrati. Det viser en dansk undersøkelse, at EUs politikere mister makt. Snevre næringslivsinteresser står idag sterkere enn bredere samfunns-hensyn. Det foregår en harmoniseringsprosess som gjør at komiteens arbeid foregår i lukkede rom og fora som styres av næringslivet. Næringslivet har overtatt reguleringen av viktige spørsmål innenfor miljø, helse, arbeidsmiljø og forbrukerbeskyttelse. Det indre markedet er den største privatisering av den offentlige forvaltning i sin tid.

Dette er altså da ikke min konklusjon, men en konklusjon fra en gruppe forskere ved Senter for offentlig styring ved Handelshøyskolen i Danmark, i København, i EU.

Vi kan altså ikke gå inn i et EU med den antagelsen som er så usikker at flertallet av den norske befolkning tviler på det. Antagelsen om at EU-medlemskapet, hvor man i bytte for avgivelse av suverenitet og delegasjon av myndighet, istedet får økt innflytelse over forhold i landene som ikke kan løses for seg. Det handler om verdivalg.

Stem NEI.

203 – Torill Hansen, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

I EU-debatten er frihandel med fisk og muligheten til å skape nye arbeidsplasser i industrien noen av argumentene for å si ja til EU. Økt bearbeiding er svaret. Bort med tollene, så skal mulighetene bli lagt til rette for dette.

Siden 1972 har fiskepinner, filet og sei hatt en toll på 3%. Hvorfor har den ikke fortsatt å øke, men allikevel fortsatt med å øke råvaremengder til EU-land?

EU klarer ikke å forsyne sin egen fiskeindustri med råvarer. Ressurskrisa i EU-havet er alvorlig. Norsk fiskeindustri må konkurrere om den norske fisken med EU-fiskeindustri. Med en sterk råvarekonkurranse kan det fortsatt være mest lønnsomt å eksportere råvarer og halvfabrikater framfor ferdige retter, selv om det oppnås tollfrihet.

Statsministeren vår reiste langs kysten og besøkte den kystkommunen der jeg kommer fra. I den forbindelse stilte jeg spørsmål om hvordan råstofftilgangen vil bli sikret til alle disse nye arbeidsplassene i fiskeindustrien som er lovet, og samtidig skal den økes tilstrekkelig til at det blir skapt trygge, helårlige arbeidsplasser som folk kan leve av?

Både jeg og flere andre var skuffet over å få et svar med masse utenomstakk i et slikt viktig spørsmål. Vi som jobber i fiskeindustrien vet at kampen om råstoff gjør at mange arbeidsplasser fungerer slik at de ansatte får tilkalling med permitteringsvarsel hengende over hodet.

La oss prøve å sikre disse arbeidsplassene istedet for å gå ut og love nye. Når jeg ikke får svar på hvordan det skal sikres råstoff til den industrien jeg representerer, og samtidig den usikre framtiden til fagbevegelsen i EU, stemmer jeg NEI.

98 – Monica Ohr, Handel og Kontor i Norge:

Mens jeg har sittet å hørt på debatten mellom delegatene, ble jeg inspirert til å skrive litt om visjoner rundt spørsmålet, fra mitt eget ståsted.

*Jeg får en drøm
som jeg vil undertrykke med et drønn –
Wow – nå har vi fått sjansen
TENK – lille Norge med i EU-dansen?
Hvor finner jeg opplysninger?
Slår på TV-apparatet,
men hører bare grålysninger
Blir en tviler,
men ikke en som hviler.*

*Jeg har en drøm
at rapporter stukket oppunder nesene
inneholder
riktige økonomiske analyser.
Støtte til nødvendige miljøsyssler,
betalende arbeid til alle og enhver
dog ikke for karameller og klær!*

*EU-spørsmålet belyses overalt
men hva oppdager jeg?
Forutsetningene er sakte blitt kvalt
barnefamiliers, fagbevegelsens og
bøndernes vilkår og rettigheter fikk en kakk
da objektivitetens ballong sprakk!*

*Det nytter ikke å bruke linjeskift
når det passer.
Tilpasse folks standpunter i ulike klasser.
NEI – vi lar oss ikke lure av
skremselspropaganda
som de høyere makter proklamerer
fra sin dype veranda.*

*Jeg har en drøm
at vi innser den åpenbare viktigheten.
Bruk din stemme og råderett som presten gjør i menigheten.
Vi er voksne fremgangsrike personer
som idag skal legge grunnlag
for fremtidens toner.*

*EU-medlemskap eller ikke?
Repeteres av delegater som
om de har hikke.
Men kommer realiteten
virkelig frem?*

*Det vet vi vel ikke før vi er
i Europas creme de la creme?
ELLER?*

*NEI – jeg hadde en drøm
som naturligvis fremføres med
et – stønn.*

Hvor ble det av oppriktigheten?

Tross alt NR. 1 viktigheten.

Vi må selv avgjøre vår skjebne

gå tvert imot de som oss vil

kneble.

TENK VÅR FREMTID

TENK – NÅ ER DET NEI-TID!

DET ER EI LETT

I EN VERDEN FULL AV SMØREFETT.

67 – Kjell Sørensen, Fellesforbundet:

Det er ikke lett på dette tidspunktet i debatten å finne nye momenter, men det er en ting som har opptatt meg, i det arbeidet som vi har hatt i Fellesforbundet, og det er bl.a. at EU i fremtiden skal diskutere sin egen energipolitikk.

Og av paradoksene for miljøbevegelsen bør jo da være at i Tyskland f.eks. som er et stort marked for oss, så avgiftsbelegger de gass og så har de ingen avgifter på kull.

Og når du spør en tysker om det, så sier han selvfølgelig det som er helt normalt, det er jo fordi at vi har kull. Hvis vi ønsker å være med å påvirke den type beslutningsprosesser, tror jeg ikke vi gjør det på Stortingets talerstol, da gjør vi det i Brussel.

Den debatten som skal foregå der nede, er uhyre viktig for norsk økonomi. Den er viktig for inntjeningsvevnen, den er viktig for velferdstaten og som jeg var inne på isted, den er viktig for miljøet.

Derfor finner jeg det rart at det hevdes med styrke, at det beste er å stå utenfor når den type viktige beslutninger skal fattes. Jeg finner det inkonsekvent. På nei-siden blir det også sagt at det må jo være litt rart å ha følgesvenner, f.eks. i arbeidsgiverforeningene eller Høyre. Ja det er noen rare følgesvenner på nei-siden også da. Jeg snakker om disse som er så opptatt av demokratiunderskuddet. Folk f.eks. som tidligere og nåværende AKPere, NKPere som virkelig har vært opptatt av demokrati i de lovene de har støttet opp igjennom årene.

Så jeg ønsker selvfølgelig de velkommen som nye sosialdemokrater, siden deres viktigste målsetninger idag er at de har problemer med å få innført sosialdemokratiet i Brussel. Et demokrati de forøvrig ikke ønsker i Norge.

Jeg tror at medvirkning er den eneste måte å få innflytelse på. Men jeg tror det også på den erkjennelse at, uten å gi fra seg innflytelse så får man ikke innflytelse. Det er å ta og gi, både nasjonalt og i forhandlinger som pågår innenlands, og det er akkurat det samme som går utenlands.

I alle internasjonale fora vi er gir vi fra oss innflytelse. Men meningen med det er at vi skal få noe tilbake, så jeg støtter flertallsinnstillingen, og ber forsamlingen stemme JA.

179 – Eva Karin Busch, Norsk Kommuneforbund:

Først skal jeg gjøre en liten visitt innenfor det brevet som ble sendt fra Gerhardsen og kompani til kvinner på Kongressen.

Jeg må si i likhet med Esther Kostøl er jeg helt overbevist om at de kvinnene som er representert her ikke trenger tolkehjelp.

I EU-spørsmålet så ligger det mange ulike avveininger, og tiden er selvfølgelig alt for kort til å komme inn på alle her. Mitt Ja-standpunkt er bl.a. ut fra følgende to forhold:

Punkt 1; Medbestemmelse. Jeg har som lokal tillitsvalgt sjelden oppnådd de beste resultatene for de medlemmene jeg har representert, men jeg har sittet på gangen og tvinnet tommeltotter når avgjørelser har blitt tatt.

Mine forhandlingsmotparter lokalt er heller ikke av den beskaffenhet at jeg føler meg spesielt vel sammen med de. De har en politisk farge som jeg ikke bekjenner meg til.

Min erfaring som tillitsvalgt er at med å være tilstede der beslutningene tas, oppnår vi de beste resultatene eller i alle fall bedre resultater.

Uansett hva salgs farge, selvsagt innenfor dette er det begrensninger motparten har. Vi må være representert der det er mulig, og der det tas beslutninger som betyr noe for oss.

Punkt 2; Overnasjonalitet. Med så mange utfordringer og problemer som ikke lar seg løse innenfor nasjonalstatens grenser, må vi ta ibruk overnasjonalitet. Mange av de utfordringene kan ikke vente til alle nasjonene har satt inn krefter og gjort felles vedtak. Det hevdes fra Nei-siden at da avgir vi selvråderett. Det er etter mitt syn isåfall en selvråderett som er høyst symbolistisk. For meg så er Nei-sidas prinsipielle kamp mot overnasjonalitet ikke særlig demokratisk. Men heller et signal om avmakt.

Min oppfordring til Kongressen er ta spranget, stem JA.

66 – Stein Bruse Hofstedt, Fellesforbundet:

Jeg vil først beklage at jeg ikke får lov til å stemme på det forslaget som Kjell Bjørndalen trakk, det var det jeg ville gått for.

Det meste er sagt, men jeg har et par merknader som jeg har lyst til å presisere. Det har fra flere vært presisert at EØS er et selvstendig alternativ til EU-medlemskap og som gir norsk industri full adgang til det indre marked.

Jeg er av den oppfatning at EØS-avtalen ikke gir samme adgang hverken til det indre marked, eller til verdensmarkedet forøvrig som et EU-medlemskap gir. Et lite eksempel på det: EU har allerede fattet vedtak om at en viss prosentandel av enkelte produkter skal være produsert i EU-land. Og som EØS-medlem er vi altså ikke det.

Veldig mange har snakket om at hvis Sverige og Finland går inn, så blir Norge og Island stående utenfor. Alle tar det for gitt at Island blir stående utenfor. Det er mulig de gjør det, men de kan jo også komme til å søke og Norge blir stående utenfor.

Jeg har registrert at mange på denne Kongressen tror at den norske velferdsstaten og norske arbeidstakeres opparbeidede rettigheter kan opprettholdes, selv om fagbevegelsen i EU knekkes og arbeidstakernes rettigheter i EU skulle bli rasert.

Jeg tror det ikke. Og det er en av årsakene, en av mange, som gjør at jeg stemmer for et EU-medlemskap. Jeg tror det, kamerater, at vi bør være med å slåss sammen med våre fagforeningskamerater innenfor EU for at det ikke skal skje, nettopp for å sikre oss selv og vår egen framtid.

Jeg anbefaler derfor at kongressdeltakerne stemmer JA til EU den 28, og at man stemmer for flertallsinnstillingen idag.

271 – Marit Nybakk, Oslo.

Jeg vil utfordre Nei-siden til å komme opp her, og si hva slags virkemidler de har når det gjelder kampen mellom arbeid og kapital som idag utspilles på en helt annen arena enn for 40 år siden.

Hvis vi skal styre den flernasjonale kapitalen, ja da må vi jo inn på den arenaen der kampen står. Internasjonal styring, økonomisk stabilitet og forutsigbarhet det er idag helt nødvendig for å drive nasjonal planlegging, og dermed også skape sysselsetting.

I motsetning til Sven Hugo Johanson, så har jeg tro på at arbeiderbevegelsen i Europa kan påvirke. Vi teller etter hvert ganske mange, og vi håper at vi blir flere etter hvert som vi får valgt de enkelte EU-landene.

For EU er da ikke noe statisk, EU er til enhver tid den politikken som medlemslandene og de politiske partiene i EU fører og står for. Og vi har da ikke mistet troen på vår egen bevegelse, har vi det? Hvordan skal vi f.eks. møte den europeiske arbeidsgiverorganisasjonen UNICE's krav om økt fleksibilitet, flere løsarbeidere, færre fast ansatte, ved å stå utenfor? Ved å isolere oss? Bare kjempe lokalt mot den enkelte arbeidsgiver, ja vi har jo sett hvor langt vi kommer med det.

Nei, vi må videreutvikle vårt eget europeiske faglige nettverk, bruke det nettverket til å påvirke politikken for å få til felles europeiske regler og bestemmelser. Slik vi har jobbet nasjonalt for å få til en best mulig arbeidsmiljølov.

Dette selvfølgelig i tillegg til våre egne tariffavtaler og nasjonale lovverk. For å få bukt med arbeidsledigheten i Europa, skaffe grunnlag for industrivekst og en sterk velferdsstat, må de enkelte land slutte å utkonkurrere hverandre og skyve problemene over landegrensene med devaluering og kostnadsreduksjoner.

Like viktig er det at arbeidsfolk i de enkelte land ikke konkurrerer ut hverandre. At arbeidsgiverne og industrikonsernet ikke får mulighet til å spekulere i flytting, fordi arbeidskraften er billigere et sted enn et annet. Men da trenger vi felles rammebetingelser kamerater, og det er en av grunnene til at jeg vil anbefale flertallsinnstillingen og stemme JA til EU 28. november.

31 – Gunnar Nilsen, Fellesforbundet:

Når det gjelder fagbevegelsens innflytelse er det en ting som er viktig, nemlig sysselsetting.

I kommisjonens Hvitbok om retningslinjer for den økonomiske politikken, vedtatt av det europeiske råd 22.12.93, sies det at det blir 18 mill. arbeidsløse i utgangen av 1994. Dette kommer de til å oppnå, d.v.s. det har de oppnådd og fått oppfylt allerede nå.

Det er like mange som det er innbyggere i Norge, Sverige og Finland. Tar vi bare med den yrkesaktive befolkningen, kan vi ta med både Danmark og Belgia.

Altså den yrkesaktive befolkning i 5 land, og dette er bildet av den formidable arbeidsløshet det opereres med. Og så snakker noen om at arbeid til alle er jobb nr. 1, etter medlemskap.

Man kan nok beholde 1-tallet, men må minst sette en 0 eller 9 bak. Så er det dette med innflytelse. Jeg går ut fra at alle husker forrige LO-kongress, og LO-lederen fra Sverige som var den som fikk mest applaus, vi snakker om våre svenske og finske venner.

Jeg går ut fra at vi fortsatt inkluderer Stig Malm som en svensk venn. Han sier i et intervju med Ekspresen på spørsmål om han mener LO burde gå i spissen for et Ja til EU, at argumentet på et Ja er for dårlig. Ingenting støtter de påstander om at arbeidsledigheten minsker og at veksten blir større om vi kommer med i EU.

Det er tullprat fra Ingvar Carlsson at vi skal kunne påvirke EU med et medlemskap. Mulighetene til å påvirke er mikroskopiske. Men det er likevel mulig at Sverige skal bli med av andre grunner. Jeg understreker igjen at det var Stig Malm som fikk mest applaus

på den forrige LO-kongressen, og jeg går ut fra at han har deltatt på de samme møtene som Yngve Hågensen har deltatt på, kanskje noen flere.

Arbeidsgiverne er svært aktive, det var de også i 1972. Trusselfenomenet om hvordan det skulle gå den gangen. Det irriterer meg kollokalt at disse som sitter på verdier, skapt av arbeidsfolk i generasjoner, bruker disse til å true i form av trusler, og utflytning og andre skremser.

Råd medlemmene til å si Roma og Karl Glad midt imot, det er en god norsk tradisjon helt fra Kong Sverres tid.

78 – Arne Kvalvik, Fellesforbundet, 2. gang:

Det var snakk om sikkerhetspolitikk. Vestunionen har utrolig nok alltid bygget seg opp til å overta NATOs rolle. NATO er det eneste alternativet som kan møte en trussel først. Det finnes bare en seriøs trussel mot Norges sikkerhet i nær framtid, og den kommer fra Russland.

På grunn av den russiske trusselfenomenet kan vi avskrive både vestunionen og tanker om en nordisk forsvarsunion som framtidige løsninger.

For å stå imot en eventuell framtidstrussel trenger vi muskler bak oss. Og de musklene, de kommer bare fra en forsvarsallianse som omfatter USA.

I dag er det helt sikkert, i morgen er det nesten helt sikkert, og en ting er jeg temmelig sikker på, og det er at det tar lang tid før framtidens vesteuropeiske forsvarsunion er klar. Men skal vi utstyres med makt til å handle i dagens verden trengs det lang tid og svært mye penger.

Jeg setter et stort spørsmålstegn ved at skattebetalerne er klare til å ta et slikt krafttak, så stem fortsatt NEI.

6 – Svein-Kåre Finnebråten, Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Fra denne talerstolen har flere hevdet at det å stemme Ja er ensbetydende med å støtte høyrekreftene i Norge og Europa.

Det kan ikke være slik, at de som har stemt for EU-medlemskap i Danmark, England, Frankrike og Tyskland skal stemples som Høyrevridde av motstandere og en del fagorganiserte i Norge. Tvert imot, de fleste av våre brødre og søstre i disse land støtter opp om EU. Hvis vi ikke aksepterer dette, da står vi ganske alene tilbake.

Den politiske utvikling er slik, og vil bli slik uavhengig av vårt standpunkt. EU vil bli den dominerende politiske kraft i Europa.

Spesielt i forhold til de land som for få år siden utgjorde Øst-Europa. Blokkinnordningen har etter nærmere 50 år opphørt. Dette er en historisk begivenhet med rekkevidde langt ut over vår egen tid.

Nesten samtlige tidligere blokkland ønsker EU-medlemskap i de nærmeste år. Det bildet vi idag ser, er et samlet Europa innen få år. Jeg mener at den norske og den nordiske samfunnsmodellen har noe å tilføre i et nytt Europa.

Den pilar som EØS-avtalen skal representere som vekststand til EU-systemet, vil klart svekkes ved et finsk og svensk Nei. Logisk må det jo bety, jo færre land som EØS-avtalen omfatter, jo mindre betydning får avtalen. Utviklingen er jo ikke stasjonær, men den er i forandring.

Til slutt, denne kongress er beslutningsdyktig med 1 stemmes overvekt. Dette burde noen politiske partier i vår hjemlige politiske andedam ta lærdom av.

68 – Leif Furre, Fellesforbundet:

En del argumenterer er som om den europeiske union skulle vært funnet opp av oss, det er da ikke slik. Den europeiske union er kapitalens konstruksjon, og den er konstruert for at kapitalen skal få lettere og bedre vilkår. Det har aldri vært noe mål for en fagbevegelse å jobbe for at kapitalen skal få det bedre. Og de som tror at kapitalen kommer til å bli styrt sterkere i fra Bryssel, enn den ville kunne vært gjort fra Oslo, tar skammelig feil.

Vi har opplevd liberalisering i den økonomiske politikken i Norge gjennom ganske mange år, og nå er hovedgrunnen tilpasning til EU. Jeg var i Finland for 2 uker siden og traff der en bedriftsleder som sa att fortroende til de 4 frihetene, den øker proporsjonalt med lengden fra Bryssel.

Og det er slik det er. Det er vi som er snilleste guttene i klassen og alltid har vært det. Men så må jeg be dirigenten om å få lov til å si at jeg synes det var ganske hyggelig når Kjell Bjørndalen trakk sitt forslag idag for da ser jeg muligheten for at i prinsippet så sier LO-kongressen enstemmig Nei til å anbefale at vi skal inn i EU.

Fordi det forslaget som nå ligger igjen, det er et betinget Ja ut fra Finland og Sverige sier Ja. Sier Finland eller Sverige Nei, ja, så går jeg utifra at da betyr det også Nei fra de som har stemt et betinget Ja idag. Spesielt når det var et Ja-forslag på bordet som er trukket.

Så det synes jeg er hyggelig, dirigent, at LO-kongressen sier i prinsippet enstemmig NEI til EU.

Kongressen tok pause fram til kl. 17.30, hvorpå debatten fortsatte slik:

315 – Jan Werner Hansen, Sekretariatet:

Tidligere i dagens møte forsøkte jeg, etter beste evne, i tråd med sterke signaler fra enkeltmedlemmer og grupper av medlemmer, såvel sympatisører fra Ja-sida som fra Nei-sida i eget forbund, å forhindre at Kongressen skulle fatte et vedtak om anbefaling.

Det var altså et klart råd, fra behandling i eget landsstyre, jeg videreførte gjennom dette forsøket. La meg for ordens skyld legge til at NTLs landsstyre også stilte forbundenes representanter på Kongressen fritt i forhold til realitetsspørsmålet om EU-medlemskapet.

I likhet med folk før meg, er jeg nå i den situasjon at jeg må ta til etterretning at jeg var førstemann på denne Kongressen som tapte. Derfor må jeg, i likhet med de 46 andre som stemte for mitt forslag, forholde meg til den realitet at vi nå står i en situasjon hvor vi må bestemme oss for hvilken fløy i denne Kongressen vi skal gi vår stemme.

For til tross for at jeg i et flammende innlegg fra min gode venn, Roger Andersen i Grafisk, blir karakterisert som «feig» fordi jeg gjennom mitt forslag hadde lyttet til egne medlemmer og eget landsstyre, så er det en medfødt evne hos meg at når tiden er inne så skal vi fatte vedtak. Den slags argumentasjon, Roger, den lærte ikke verken du eller jeg når vi var studiekamerater på Vaterland «High school» i slutten av 50-årene vet du. Så jeg følte at det var et rimelig lavt slag under beltestedet.

La meg gjøre det helt klart for denne Kongressen, at verken jeg eller Norsk Tjenestemannslags representanter er bevisstløse eller uten mening i en slik sak. Derfor er det ikke vanskelig for meg, som allerede har støttet premissene i Sekretariatets flertallsforslag, nå også å anbefale flertallsforlaget konklusjoner. Og jeg vil derfor anbefale Kongressen om å si JA til EU-medlemskap.

229 – Gro Standnes, Skolenes Landsforbund:

Både Ja- og Nei-sida ser at ledigheten er et økende problem i Europa og at vi har alvorlige problemer i Norden. Det er når vi kommer til spørsmålene om forholdet EU og sysselsetting at vi får ulike standpunkter.

Ja-sida snakker om et nødvendig og forpliktende samarbeid. Det høres ofte ut som om EU er en slags sosialdemokratisk og faglig union som har full styring med kapitalkreftene. Men EU er noe ganske annet. EU er en institusjon, en struktur tuftet på storkapitalens og markedets premisser.

Nei-sida i LO er på ingen måte imot et forpliktende samarbeid med fagbevegelsen i andre europeiske land. Et slikt samarbeid er helt nødvendig, uansett hvordan det går med norsk medlemskap i EU. I og med at verdens kapital og kontrollen over den, stadig samles på færre hender.

En viktig årsak til ledigheten på vårt kontinent er jo at investeringer i arbeidskraftintensiv industri og annen virksomhet flyttes til land der befolkningen i det hele tatt ikke har faglige rettigheter. Det er den mest alvorlige formen for sosial dumping som finner sted i vår verden i dag, og den skaper store miljøproblemer og rasisme. Skal vi unngå denne formen for sosial dumping, må vi ikke begrense vårt samarbeid med fagbevegelsen i et mer eller mindre lukket Europa – som på storkapitalens premisser forholder seg til faglige krav over hele verden og den 3. verden spesielt.

Fagbevegelsen i Norge og Europa må være med på et faglig samarbeid som er verdensomspennende, og internasjonalt må vi bekjempe de maktkonstellasjoner og politiske allianser som vi ser har makta i EU. Det er noen som har spurt om alternativer fra Nei-sida. Vi har kanskje ikke så mange alternative strategier «laina» opp. Men det er nødvendig at en samlet fagbevegelse diskuterer hvordan vi skal bekjempe disse kreftene. Men først skal vi stemme NEI.

231 – Turid Leirvoll, Norsk Sosionomforbund:

Avisene har i de siste dagene hatt kontinuerlig opptelling, eller kanskje jeg skal si nedtelling, av tvilerne på Kongressen. Når fullmaktskomiteen kunngjorde at det var 311 til stede ved åpningen, så tenkte jeg «å hjelp – det var fire tvilere, de maktet ikke presset – de orket ikke å komme og høre på oss. Hvem i all verden skal vi nå snakke til?» Og jeg har funnet på det. Jeg henvender meg herved til, og er på jakt og etterlyser, de nye tvilerne. Nemlig de Ja-folkene her, EU-tilhengerne, som etter hvert må begynne å tvile på at den liberalistiske økonomiske politikk er egnet til å bekjempe vårt samfunns største onde; arbeidsløshet.

I Norge er arbeidsledigheten altfor høy og har vart for lenge. Den kan kanskje karakteriseres som en langvarig, kraftig og stygg influensa, som i EU har bitt seg fast og fått et omfang som kanskje

nærmer seg karakteristikken «kronisk sykdom». Høy arbeidsløshet er også det verste og alvorligste angrepet på likhetssamfunnet og velferden.

Arbeidsløsheten fører til sosial splittelse, fattigdom, dype etniske og nasjonale kløfter og en dramatisk økning i sjåvinisme og rasisme. Og nå er det noen som sier; «å hør på svart/hvitt – vær en Nei-fundamentalist». Jeg siterte akkurat nå EURO-LOs skildring av arbeidsløsheten i februar 1993, det har blitt et par millioner nye arbeidsløse siden det. Kommisjonens egen beskrivelse fra 1991 og jeg siterer: «Det er en betydelig risiko for at det utvikler seg to ulike samfunn innen medlemsstatene. Det ene aktivt godt lada, godt beskytta, sosialt og organisert omkring arbeidslivet. Det andre fattig, ribba for rettigheter og svekket av passivitet. Men forandres politikken, nei – Maastricht, og en ytterligere konkretisering fra finansministrene. De holder stø kurs. Tviler EU-tilhengerne på om dette er den rette politikken i kampen mot arbeidsløshet?

I LO skal vi sloss med nebb og klør mot en samfunnsutvikling med utstøting og fattigdomsutvikling. Og vi har størst mulighet for å lykkes utenfor den europeiske unionen.

Til slutt. Dette er en stor og alvorlig sak, men midt i alvoret er det noen som drister seg av og til å være litt humoristiske. Sist ute var «Blondiner mot EU» som etter eget sigende oftest sier Ja, men når de mener nei, så sier de Nei.

Likheten mellom blondinene og LO er ikke påfallende, men det er et punkt, og det er at vi sier det vi mener og vi sier NEI.

287 – Ina Hess, Hordaland

Solidaritet, miljø og medbestemmelse er viktige stikkord for mitt standpunkt når det gjelder vår tilknytning til EU. For meg som kommer fra arbeiderbevegelsen, med det den står for og alltid har stått for, så blir det et paradoks å skulle mene at vi skal stå utenfor et samarbeid mellom demokratiske land.

Vi har ofte brukt argumentet overfor arbeidskollegaer som ikke vil være medlemmer i fagforeningen, at de da står utenfor alle beslutninger, ikke har medbestemmelsesrett eller mulighet for påvirkning. Dersom de er misfornøyd, så får de melde seg inn og forandre systemet fra innsiden.

På samme måte blir det for meg når det gjelder EU. Vi må være med der bestemmelsene fattes. Gjennom EØS deltar vi i det indre marked, og har med enkelte unntak godtatt prinsippet om fri bevegelse av varer, tjenester, arbeidskraft og kapital og like konkurranseregler over landegrensene.

Nå må vi bli fullverdige medlemmer i EU for å oppnå reell innflytelse. Vi må heller ikke glemme at vi, sammen med andre europeiske sosialdemokrater, har noe å tilføre EU-stystemet. Vi må sammen med likesinnede i Europa jobbe for at EU i framtiden vil omfatte alle demokratiske land i Europa. Vi må også jobbe for en europeisk sosial- og arbeidsmarkedspolitikk etter den nordiske modellen. Jeg mener at dette er gode argumenter for EU-medlemskap, men jeg har kjent tvil i forhold til om den norske fagbevegelse ville få svekket sine faglige rettigheter ved et eventuelt medlemskap.

Det var derfor med tilfredshet jeg kunne konstatere, ved å lese FAFO-rapporten, at det ikke er funnet holdepunkter for at faglige rettigheter blir svekket eller at arbeidsløsheten vil øke dersom Norge blir medlem.

Arbeidslivspolitikken er i EU hovedsaklig et nasjonalt ansvar. Når vi dessuten leser at ledere av UNICE klager over at EU favoriserer fagbevegelsen. Og jeg vet at EU i år har bevilget 225 millioner norske kroner i støtte til EURO-LO, de europeiske bransjekomiteene og til faglige møter for tillitsvalgte i flernasjonale selskaper. Ja, da må jo dette være positive signaler å bygge videre på. Det vil dessuten være uheldig for det faglige samarbeidet i Norden, dersom Norge blir stående alene igjen utenfor EU.

Jeg har full tillit til FAFOs utredningsarbeid. Noe jeg regner med er gjengs for hele fagbevegelsen.

145 – Hanna Rødberg, Norsk Kommuneforbund:

Forrige taler var såvidt innom FAFO-rapporten og den har jeg også tenkt å ta utgangspunkt i. Jeg synes at, uansett hva som er sagt om den rapporten, så fortjener den å bli nevnt. Jeg mener at den inneholder iallefall to svært viktige budskap til oss.

For det første så forteller den at, og jeg siterer fra sammen-draget:

«Dersom fagbevegelsen skal støtte et EU-medlemskap kan det ikke være ut fra en tilslutning til EU-landenes nåværende økonomiske politikk, men ut fra en langsiktig europeisk faglig strategi for å omforme denne politikken.»

Videre så understreker rapporten at EU må satse på noe annet enn økonomisk vekst for å komme arbeidsløsheten til livs, og at dette igjen er avgjørende for fagbevegelsens innflytelse. Så påpeker også rapporten at EU-samarbeidet bygger på en langt bredere avståelse av nasjonal suverenitet. Altså sterkere bindinger for handlefriheten for det norske folkestyre enn det EØS-avtalen gjør.

Rapporten konkluderer med at det kritiske spørsmålet er om EU-samarbeidet kan bidra til det de kaller et tilleggsdemokrati som mer enn oppveier tapet av nasjonal suverenitet.

Her understreker rapporten at all påvirkning skjer innenfor traktatfestede rammer som bare kan endres gjennom enstemmighet. Det vil si at også de mest konservative regjeringene må overbevises. Den essensen jeg klarer å trekke ut av dette er slik; Hvis det skal være noe poeng for fagbevegelsen å gå inn for EU-medlemskap, så må vi gå inn for å overbevise alle regjeringene, altså både konservative og andre i EU, om at de må føre en annen økonomisk politikk enn den politikken som er vedtatt i EU og som de fører nå. Og videre, vi må være sikre på at det demokratiet vi får igjen er større enn det vi avstår av nasjonal suverenitet. Dette leser jeg ut fra FAFO-rapporten.

Jeg ber dere ha i tankene at en stor del av det såkalte demokratiet i EU består av lobby-virksomhet.

I forbindelse med Maastricht-avtalen, så sa Yngve Hågensen i innledningen her i dag, at den er et politisk dokument som kan forandres. Men han påpekte også at det å binde opp markedsliberalismen gjennom samarbeid i Europa, det er ingen enkel kamp.

Jeg tror dessverre, at Yngve har såre rett i dette. Så jeg konkluderer med at EU-medlemskap ikke tjener LOs medlemmer og jeg går inn for NEI-forslaget.

199 – Johnny Hagen, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

I debatten for eller imot EU spriker synspunktene sterkt om samme problemstilling. Men på et punkt kan man si at alle er enige om utfallet, og det er når man skal utpeke hvem som blir taperen dersom Norge går inn i EU.

FAFO sier i sin rapport om taperen; EU-medlemskap innebærer derfor en nødvendig, men brå hestekur. Jeg tror alle i denne salen vet hva hestekur er, og for denne bransjen vil det få dramatiske følger. Og hvem er nå de pasientene eller bransjer som trenger denne hestekuren? Jo, det er næringsmiddelindustrien.

Næringsmiddelindustrien, som stort sett tidligere, av politiske årsaker er sentralisert til distrikter osv. Den er Norges nest største industrigren, med 40 000 – 50 000 sysselsatte.

Her vil man utsette denne bransjen for en hestekur som vil få dramatiske følger, spesielt for kjøttindustrien og meieri-industrien. De to bransjene tilsammen innebærer ca. 20 000 mennesker, og i et forsiktig anslag regner jeg med 30 % arbeidsledighet blant de.

Det vil si at prisen for et medlemskap er tapte arbeidsplasser i distriktene og i næringsmiddelindustrien. Og hva får man så igjen? Muligens kommer det en eller annen som finner ut at det er bedre å investere i Norge enn i EU, og at man kanskje kan bøte på noen av arbeidsplassene. Vi tror i så fall ikke det.

Når vi går litt videre her og på argumentene for, så er det å være med i de besluttende organene det som spesielt blir trukket fram.

Her om dagen hadde NHOs representantskap et møte hvor de skulle bevilge penger til Ja-bevegelsen, og har jeg hørt rett så var det vel ca. 90 mennesker til stede der. Den størrelsen minner om at organ nede i EU som vi sikler etter å komme inn i. Det er 74 av de i dag, med søkerlandene så blir det omtrent 90. I NHOs representantskap var det tre som stemte imot bevilgningen. Og det tallet er vel ikke så ulik vår representasjon heller. Så kan en jo spørre de tre borte i NHO hvilken demokratisk påvirkning de hadde.

Når NNN skal råde sine medlemmer så er svaret Nei, og vi tar gjerne og gir det rådet til andre som ikke har bestemt seg enda. Og dersom noen bryter sammen, ja Yngve, det er ikke for sent å snu, – stem NEI.

265 – Inger Lise Husøy, Oslo:

Spørsmålet om EU-medlemskap, som en diskuterer her i dag, dreier seg om hvordan en skal forholde seg til verden rundt oss. Om vi skal samarbeide med de fremste demokratiene i verden. Slik høres det ikke ut. Tvert imot så kommer det fram, en nesten sykelig form for egeninteresse og det «å være seg sjøl nok»-holdning.

Det høres ikke ut som om Berlinmuren og kommunismens fall har noen særlig betydning, eller at vi har ansvar og forpliktelser overfor utviklingen av det nye Europa. Men det er det viktigste politiske og ideologiske perspektivet for meg. Og det viktigste faglige og økonomiske perspektivet, det er at EU-samarbeidet gir oss større sjanse og muligheter til å binde opp kapitalen der den opererer.

Det er sådd tvil om velferdsstatens framtid. For meg er det viktig at en styrker og videreutvikler den. Det forutsetter positiv økonomisk utvikling. Det er også et poeng at de europeiske landene utvikler velferdsstater som er minst like kostbare som vår. Først og fremst til fordel for folkene, men dette har også noen handelspolitiske perspektiver som innebærer like konkurranseregler for det viktigste eksportmarkedet vårt.

EU er ikke oppfunnet av «damer» er det sagt i debatten. Nei, det er ikke LO heller. Ikke FN, ikke Nordisk Råd, men bitte lille Norge

har faktisk mer innflytelse i internasjonale organer enn størrelsen skulle tilsi. Det er også sagt at EU ikke løser problemene våre. Det er å snu saka på hodet.

Hvilke problemer får vi med å stå utenfor EU er spørsmålet som bør stilles. Jeg tror at problemene må vi uansett fortsatt løse selv, men der nasjonal styring ikke strekker til, vil EU være nyttig å ha.

Det er mange gode argumenter mot EU. Men de beste argumentene er *for* EU. Det som har overrasket meg mest i debatten, er Per Østvold fra Nei til EU og Transport, som med sin uforbeholdne hyllest og nesegruse beundring for den sosialdemokratiske politikk som har vært ført gjennom flere ti-år. Det er nye toner for oss som kjenner han fra fagbevegelsen i Oslo. Men jeg vil bare si det er en positiv vri, og velkommen etter.

132 – Berit Lynnebakken, Norsk Kommuneforbund:

Fra mange hold i dag har det blitt understreket at vi er enige om fagbevegelsens ideer og mål, men vi er uenige, eller i tvil, om våre mål best kan nås innenfor eller utenfor EU.

Det gjelder sikkert også et av de viktigste spørsmålene for fagbevegelsen, etter min oppfatning, spørsmålet om internasjonal solidaritet. Solidaritet både med de mange millioner arbeidsledige i EU, som Yngve nevnte, men også solidaritet med arbeidsledige, med kvinner, med de fattigste av de fattige, med fagbevegelsen i hele verden, altså i og utenfor EU.

Vi hører ofte påstanden om at EU-motstanderne er egoistiske og bare tenker på egne fordeler. Det har kanskje også noen antydnet her i dag. Men det stemmer dårlig med de EU-motstanderne jeg kjenner, særlig innen fagbevegelsen. Blant de mest aktive EU-motstanderne finner vi ofte det en kaller «ekte internasjonister». Fagforeningsfolk som aktivt deltar i internasjonalt faglig samarbeid og som har vært pådrivere i internasjonalt solidaritetsarbeid.

Mindretallsinnstillingen, som anbefaler et Nei til EU, mener at Norge kan spille en viktigere internasjonal rolle utenfor en union. Og det er mange som er enige i de vurderingene. En økonomisk blokkpolitikk skaper større forskjeller mellom rike og fattige land. Og de fattigste i den fattige del av verden, det er ofte kvinner. Kløften mellom de rike landene i nord og de fattige landene i sør har blitt stadig dypere. I 1960 tjente de 20 % rikeste landene i verden 30 ganger mer enn de 20 % fattigste. Og i 1991 var forskjellen blitt mer enn dobbelt så stor. Og er dette et økonomisk system som vi tror vil bidra til å fremme fagbevegelsens interesser og mål?

Norge har spilt en viktig rolle i internasjonal politikk og det må vi fortsatt gjøre. Det forutsetter at vi har handlefrihet til å føre en alternativ politikk. Og EU har med Maastricht-avtalen vedtatt å ha en felles politikk som skal dekke alle områder av utenriks- og sikkerhetspolitikken. Et lite sitat: «Medlemsstatene skal aktivt og uforbeholdent støtte unionens utenriks- og sikkerhetspolitikk med en holdning preget av lojalitet og gjensidig solidaritet.»

Jeg rekker ikke å sitere hele den, men slutter med å si; Tror vi at vi har større mulighet til å kjempe for internasjonal solidaritet utenfor EU, og at vi fortsatt, som nå vil delta aktivt i forpliktende internasjonalt samarbeid? Dette, i tillegg til mange andre nærliggende grunner, gjør meg overbevist om at vi kan anbefale våre medlemmer å stemme NEI.

103 – Hans Thore Kirknes, Handel og Kontor i Norge:

Jeg skal bare ta et par tre småting. Det gjelder det med EØS-avtalen. Tilhengere av EU fremstiller den EØS-avtalen vi får dersom vi blir stående utenfor, som lite verdt, nærmest null. På den annen side sier de samme folkene at de tror på norsk regime i forvaltningen i et fremtidig EU-hav etter år 2002. Den formen for argumentasjon skurrer veldig i mine ører, for å si det mildt.

Så litt om sysselsetting. Jeg så Esther Kostøl i NFATFs fagblad gikk hardt ut mot de såkalte «call-girls», altså tilkallingshjelp. I EU i dag skapes også arbeidsplasser, vi må ikke glemme det. En stor del av disse arbeidsplassene skapes gjennom atypisk arbeid. Deltidsarbeid og korttidskontrakter og i hovedsak kvinnearbeidsplasser. Er det dette som er framtidig likestilling?

Betydningen av at Sverige og Finland sier Ja til EU-medlemskap har vært diskutert. Slik den økonomiske situasjonen fortoner seg i øyeblikket i disse tre landene, skulle vi tro at Norges tilknytning skulle bety mer for Sverige og Finland enn deres tilknytning betyr for oss. Men det har de tydeligvis lagt liten vekt på, fordi de skal jo stemme før oss. Da, må vi vise at vi nå er like uavhengig av Sverige som vi var i 1905.

Hvilket råd gir vi medlemmene dersom Sekretariatets flertallsforslags premisser ikke slår inn? Hvis et av de to nabolandene våre stemmer Nei, anbefaler vi da medlemmene i LO å gjøre det samme?

Til slutt vil jeg lese et lite dikt, spesielt for LO-lederen, som har gått ut i pressa og i foredrag og sagt at det er enkelte i LO som er så fæle til å si Nei bestandig:

*«RÅD TIL FOLK I EU-TVIL
Ja til Nei og Nei til Ja,
begge svar er like bra.
Ja til Ja og Nei til Nei,
fører i ei tvilsom lei.»*

210 – Leif Sande, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund:

Det ble sagt her at vi Nei-folk framstilte landet vårt som Karde-momme by. Det har jeg aldri blitt beskyldt for tidligere.

Det er en del bra som har skjedd også, og jeg har lyst til å peke på et par ting. Det er norsk oljepolitikk.

Da vi tidlig på 60-tallet fant vår olje, bar det preg av mange utenlandske selskaper og utenlandske arbeidstakere. Norske myndigheter bestemte seg for at oljen skulle komme nasjonen vår til gode, det skulle komme norsk industri til gode og norske arbeidstakere til gode. Man vedtok en petroleumslov og man vedtok ilandføring til baser i Norge. Det skulle spres på distrikt. Administrasjonen skulle legges her i landet. En skulle favorisere norske selskaper ved tildelinger og vi skulle favorisere norsk industri. Vi skulle sørge for utvikning av teknologi til norske bedrifter. Vi skulle prioritere norske arbeidstakere og vi skulle se til at dette skulle skje med norsk språk.

Jeg mener det er et tankekors når vi vet at ingenting av dette kunne vi ha gjort om vi hadde vært medlem i EU da vi fant oljen vår. Det må være et tankekors for de som er tilhengere at vi ikke kunne ha laget en slik oljepolitikk som vi har her i Norge hvis vi hadde vært medlem i EU på dette tidspunktet. Og det kan vel ikke være slik at; «vi skulle ikke laget norsk oljepolitikk som vi har gjort for at Sverige ikke hadde gjort det, for eksempel.» Slik som vi gjør her, vi har en egen nasjon med egne behov og vi må kunne lage den politikk som vi synes er riktig for vårt land.

Jeg tror det er feil slik mange sier; at kapital er internasjonal, klassekampen er internasjonal, det har den egentlig alltid vært. Kapital flytter seg på millisekunder i dag, mens den brukte 20 sekunder tidligere.

Hva gjorde en tidligere da en skulle ha kontroll på kapital? Jo, en sa; Kapital er internasjonal, men vi må sørge for å gi arbeiderklassen en plass i nasjonen. Og det er det som har skjedd. Arbeiderklassen har fått en plass i den norske nasjonen, i den tyske osv. i alle land. Så begynner man etterhvert å bygge ned det regelverk som har gitt oss denne plassen i nasjonen. Konsesjoner, styring, alt blir bygget ned. Og hvis vi tar vekk konsesjonsregler i Norge, sty-

ringsmekanismene, og tror vi skal erstatte det med et konsernfaglig samarbeid for eksempel. Det er jo ingenting i forhold til det vi har, et meget dårlig og slett bytte.

Hvis vi får en mann i et konsernstyre i USA, er det ingenting i forhold til den kontroll vi har på et selskap som er etablert her. For den dagen de ikke vil være her lenger, så er de ikke her likevel. Da må vi ha kontroll i det tidsrommet de er her. Så jeg synes det er veldig dårlig å gå inn i et system som bygger på markedsliberalismen og gjør kontroll og styring mye vanskeligere.

185 – Willy Olsen, Norsk Kommuneforbund:

Så sent på dagen tror jeg en er nødt til å ta i bruk de skikkelig store ordene. Jeg hadde tenkt å snakke om fisk og for å få oppmerksomhet må jeg antakelig snakke om hvalen, som er den aller største fisken.

Jeg stemte Ja i 1972. Jeg kommer til å stemme Nei denne gangen på Kongressen, også den 28. november. Jeg skal begrunne standpunktet mitt litt. Jeg skal ta i bruk FAFO-rapporten som veldig mange har skjelt ut, og jeg vil dirigent, skryte veldig av den. Fordi mange av de analysene som er gjort, de konklusjonene som er gjort omkring fisk passer meg utmerket.

Det man først slår fast er at EU i dag har fisket ned sine ressurser. Det er faktisk fiskearter som man finner på Fiskerimuseet. Det kan vel ikke være en framtid for norsk fiskerinæring. Når det gjelder forhandlingsresultatet, har også fiskeri-Norge og kysten skjelt ut fiskeriministeren og kommet fram til at det er en dårlig avtale. Jeg vil, kamerater, påstå at det var den beste avtalen fiskeriministeren kunne komme fram til. Men dermed er det ikke sagt at det er en avtale som gjør meg i stand til å si Ja til EU.

Jeg tror at kontrollen og forvaltningen av ressursene er den som vi så smertelig har erfart, og som vi har lært å føre. Vi har gjennom en beinhard, og jeg understreker beinhard, forvaltning og en masse utskjelling av diverse fiskeriministere, bygd opp en bestand, særlig i Barentshavet, som gjør oss i stand, til å få ned arbeidsledigheten.

Når det gjelder Finnmark sin del, har jeg på denne talerstolen ofte klaget og sytet over at arbeidsledigheten er så stor. Denne gangen må jeg si at den faktiske arbeidsledigheten er den laveste i landet. Og det er på grunn av at ressursene i havet er bygd opp. Fiskerne er kommet ut i arbeid. Fiskeindustrien har noe å gjøre og dersom vi klarer å bevare fiskeressursene, så vil vi også ha noe å selge til EU. En vare som EU i all evig framtid kommer til å etterpørre. Stem NEI.

Yngve, jeg inviterer deg med til Sverige og derfor går jeg ut fra Nei-standpunktet, hvis det ikke blir JA.

90 – Geir Arne Seierstad, Handel og Kontor i Norge:

Det er helt nødvendig for oss å se framover mot det 21. århundre hvor EU og internasjonalt samarbeid vil få en stadig større rolle i vårt samfunnsbilde.

Jeg tror at for hele det norske folk er det en avgjørende betydning at de er med på utviklingen og tar utfordringene. Det som skjer i EU vil bli like viktig for oss, det som skjer i det norske Storting og i våre kommuner i forhold til arbeidsmarkedet. Ja, hele vår livssituasjon. Utdannelse, regler i arbeidslivet, arbeidsløshet, barnefamiliene, sosial beskyttelse – er saker som EU vil ta opp i stadig sterkere grad i årene som kommer.

På noen områder er land i EU langt foran oss i dag. Vi kan også tilføre EU vår måte å leve på og vår måte å løse problemer på. Ved å være med i et fellesskap kan vi hente impulser fra andre land, både kulturelt og sosialt. Vi kan være en sterk pådriver i denne prosessen og vi kan gjøre det langt mer effektivt fra innsiden enn fra utsiden.

For industrien er det viktig at de kommer i et nærmere samarbeid med kollegaer i andre land gjennom det konsernfaglige samarbeidet. Samtidig som industrien vil få en langt større ekspansjon og vi får solgt våre produkter langt lettere. Hvis vi velger å stå utenfor EU er jeg redd dette på sikt vil svekke norsk eksport. Dette blant annet fordi land utenfor vil få tilleggs kostnader og helt andre rammevilkår.

Samspillet og samarbeid i forskning og utviklingsarbeid er vi helt avhengig av. Skal Norge opprettholde en livskraftig næring og hindre utflytting, må våre bedrifter ha adgang til slike samarbeidsmuligheter.

Av og til har jeg en følelse av at hvis vi går inn i EU så vil våre velferdsordninger svekkes. Men jeg er av den oppfatning at vi i Norge kan beholde våre ordninger. Det er vel ikke i EUs ånd å gi sine innbyggere dårligere sosiale ordninger. Se på hva som er bevilget innen EU i dag og hvor de har hevet både velferdsgoder og sosiale ordninger. Jeg tenker da spesielt på Irland, Portugal, Spania og Hellas.

Det er verdiskapning gjennom produktivitet i arbeidet i privat og offentlig sektor som bestemmer hvor langt vi kan gå når det gjelder utviklingen av våre sosiale goder. Det er selvfølgelig at det er vår nasjonale politiske vilje.

Solidaritet viser de i EU-landene med systematisk oppbygging av politiske og økonomiske avtaler med de nye demokratiske landene i øst. Vi i den rike verden må snu våre holdninger til de fattige. Europa er i forandring, Norge er i forandring, uansett om vi sier Ja eller Nei. Men jeg tror at Europa vil klare seg langt, lenger enn vi vil klare oss uten Europa. Skal vi være med på å prege utviklingen i Europa er det av helt avgjørende betydning at vi aktivt går inn i det europeiske fellesskap. Et Ja betyr en videreutvikling av et samarbeid vi allerede er en stor del av. Et Nei betyr at vi legger om en kurs til noe langt mer usikkert. Og den sjansen tar iallefall ikke jeg. Jeg støtter forslag nr. 1 i innstillingen.

86 – Anne-Grete Lindstrøm, Handel og Kontor i Norge:

For ett år og fire måneder siden sto jeg på samme talerstol og bekjente mitt standpunkt som tviler. Nå har jeg sluttet å tvile. Jeg har gått over til å tro. Jeg er blitt et Ja-kvinnemenneske. Men etter en lang dag og en konstruktiv debatt skal jeg ikke bruke tida til å fortelle hva som har ført til at jeg har tatt et Ja-standpunkt. Det har mange andre Ja-mennesker i denne salen før meg i dag gjort.

Representantskapet i Handel og Kontor hadde i juni 1994 sitt årlige møte. Og etter en positiv og konstruktiv debatt hvor veldig mange av talerne, både på Ja- og Nei-sida, tok til orde for og presiserte viktigheten av at medlemmene var i stand til å ta et selvstendig standpunkt uten Representantskapets anbefaling. Flere forslag ble fremmet og et vedtak ble fatta. Vedtaket sa blant annet: «Representantskapet i Handel og Kontor i Norge sier med 27 mot 11 stemmer Nei til medlemskap i EU.» Videre sa Representantskapet at de oppfordret samtlige medlemmer og tillitsvalgte å delta aktivt i debatten om norsk EU-medlemskap. Og gjøre seg opp en selvstendig oppfatning og bruke stemmeretten ved folkeavstemmingen.

Jeg er også av den oppfatningen at LOs medlemmer er i stand til å ta sitt eget standpunkt, uansett vedtak som blir fattet her i dag. Men vi skal gi en anbefaling og vi skal stemme over to forslag. Stem Ja, støtt flertallsinnstillingen til Sekretariatet.

253 – Per Østvold, Norsk Transportarbeiderforbund, 2. gang:

Jeg må nok dessverre skuffe Inger-Lise Husøy. Jeg er fortsatt ingen «nesegrus beundrer» av sosialdemokratiet. Også ved neste valg kommer jeg til å stemme SV.

Det som forundrer meg ved de mest overbeviste Ja-folka, slik som Inger-Lise Husøy, er at de med åpne øyne ønsker å gå inn i en

union som har traktatfestet et forbud mot styring av kapitalen. Endring av denne traktatbestemmelsen krever enstemmighet i Rådet. Og hvor store sjanser tror dere i denne salen det er for at det er mulig å få noen endringer i denne bestemmelsen i overskuelig framtid.

Det Ja-forslaget som nå foreligger, overlater til resultatet av Sverige og Finlands avstemming, om vi skal stemme Ja eller Nei.

302 – Esther Kostøl, Sekretariatet, 2. gang:

Oddrun Remvik sa; «Vi kvinner vet hva vi vil.» Ja, takk for det. Det er en myte at EU-medlemskap ikke gagnar kvinnene.

«De danske kvinnene har hatt mange fordeler av EU-medlemskapet. Ikke minst på likestillingsområdet», sier Lise Lotte Knudsen, nestleder i HK Danmark og hun fortsetter; «et av mine viktigste argument for et dansk EU-medlemskap er behovet for kvinnesolidaritet over landegrensene. At kvinner i fellesskap løfter hverandre opp. Skandinaviske kvinner blir beundret for hva vi har oppnådd, men skal vi oppnå resultater, må kvinnene fra alle nordiske land delta.» Medsøstre, la oss ta imot denne utstrakte hånd, stem JA.

152 – Erna Beate Støren, Norsk Kommuneforbund:

Jeg takker for de innledningene som for noen timer siden utdypet argumentasjonen for de forskjellige alternativer.

Helst så jeg at LO ikke kom med et bestemt råd, men tar til etterretning at det nå er uaktuelt. Jeg har i tillegg mottatt et helt lite bibliotek i løpet av siste halvår. Blant annet et A4-ark til de kvinnelige LO-delegater. Vi, de kvinnelige LO-delegater, trenger altså enda mer opplysning enn menn. Jeg ble ganske lei meg over en slik holdning. Innholdet er naturlig nok tynt, men ansees kanskje tilstrekkelig når det gjelder damer. Likevel, ble jeg enda mer lei meg når brevet er, som Esther var inne på, underskrevet av tidligere regjeringsmedlem Tove Strand Gerhardsen.

Det argumenteres jo i forslag nr. 3 om at vi mister vår unike posisjon. Våre faglige rettigheter settes under press ved et EU-medlemskap. Da Tove Strand Gerhardsen var regjeringsmedlem var hun den fra maktapparatet som utfordret Landsorganisasjonen med en rekke utspill om lederlønninger, om minstelønnssetser og arbeidslediges vilkår.

Hvis en kvinnelig kongressdelegat skal prøve å finne en sammenheng i den informasjonen, så kunne konklusjonen bli et klart

Ja til EU, for gjennom alle EUs organer å isolere slike krefter i Norge.

Likestilling er også nevnt, med svikt i velfredsstaten, dårligere offentlig sektor og kvinnerepresentasjonen blir dårligere. Jeg har lest gjennom alle dokumenter som er tilsendt meg på forhånd. Det er påfallende at dokumentene fra SME og Nei til EU domineres av menn, menns prioriteringer og menns synspunkter, bortsett fra det ene single brevet fra damer til damer.

Kvinnenes svake posisjon blir fremhevet. Da må jeg minne om dagens virkelighet i Norge. Kartlegging av ulike bransjer skremmer noen og enhver. Nå er det kommunenes adferd som avdekkes. «De små grå» fra FAFO forteller om et omfattende grått og dels svart kommunalt arbeidsmarked i Norge. Atypisk arbeid i alle varianter, kvinnearbeid. Hvis argumentasjonen om faglige rettigheter skulle være riktig, skulle kanskje EU melde seg inn i KS eller ihvertfall i kommune-Norge. Stem JA.

316 – Evy Buverud Pedersen, Sekretariatet:

På samme måte som Esther, Erna og andre så vil jeg også gjøre en rask visitt til oppropet fra Tove Strand Gerhardsen og andre som ble sendt til oss kvinnelige deltakere på Kongressen.

For det første reagerer jeg sterkt på at utgiftene ved EU-medlemskapet beskrives på en høyt diskutabel måte, men verre enda er det at inntektssiden overhodet ikke nevnes.

Det er jo en inntektsside som kommer enkelte næringer og distrikter til gode, og det vet vi kvinner. For det andre, tonen i oppropet signaliserer alle negative signaler om økonomisk og politisk karakter som evige sannheter, som noe det ikke er mulig å gjøre noe med.

Det er også sagt i debatten her at det får være grenser for optimisme når jeg og andre sier Ja, sier at vi ønsker å påvirke for å få det Europa vi ønsker oss.

Jeg vet ikke hvor stor interessen hos de fleste av dere på Neisiden er på historie. Men for meg gir historie kunnskap og det gir pågangsløst. Jeg har sittet og hørt på debatten, på utsagn som; «tror at lille Norge skal påvirke», «det er urealistisk», «det er umulig», «det er overoptimistisk» osv. Og da har jeg spurt meg selv, hvor hadde vi vært i Norge idag, om de som har gått foran oss og som startet arbeidet politisk og faglig hadde sagt Nei. Om de hadde sagt at det å skape ordnet forhold og velferd for vanlige arbeidstakere i Norge, det er umulig.

Om de hadde sagt at de politiske systemene og arbeidsgiverne er

upåvirkelige, deres målsetting er lave kostnader og høy fortjeneste. For det var vel det kapitaleiere stod for den gangen eller hva? Det gjelder ikke bare idag. Heldigvis for oss så sa ikke pionerene Nei, de sa Ja, – vi kan og vi vil.

Vi har ikke fått vårt velferdssamfunn i gave av kapitaleierne eller av konservative politikere. Vi har fått det som et resultat av en lang og tung kamp, men det står mer igjen å gjøre her hjemme. På andre områder har arenaen flyttet seg fra Norge til Europa.

Jeg skal ikke ta for meg hele listen over argumenter for og imot, bare konstatere at vi bør være med å på den arenaen som har størst mulig tyngde. Stem JA til sekretariatets flertall.

308 – Kjell Martinsen, Sekretariatet:

Jeg tror vi kan være enige om at en del saker, når det gjelder fri flyt av kapitalen som Per Østvold sa, har vi noen gang hatt styring med den? Har vi noen gang hatt en teknologisk utvikling ved å ha styring på den? Har vi hatt styring på konkurransen i verden? Det tror jeg ikke.

Men det vi kan få en del styring på er dette med rentene som er vesentlig for Norge som nasjon og Europa. Jeg tror det Tone Hansen fra NKF sa, ga et veldig godt inntrykk og en definisjon for veldig mange. Hvis vi har fått god informasjon og lest det vi har fått, tror jeg veldig mange hadde hatt et klart standpunkt enten for Ja eller Nei, i motsetning til at mange av våre medlemmer som er noe i tvil.

Korte kommentarer må man ta på kort tid. Det som Sven Johanson tok opp om spøkelser og utflagging, ja, det kan være realitet det. Jeg tror at når vi ser på investeringer i Norges fastland i de senere årene, hvor har det gått? Det har gått nedover og nedover, vi er på bønn omtrent i Europa. Jeg tror ikke så mange av kapitalistene vil satse så enormt på Norge ved EØS-medlemskap i forhold til et EU-medlemskap fullt ut.

Jeg tror også at våre fagforeningskamerater ute i Europa, føler at vi er selvgode når vi sier at de skal få det like bra som oss. Vi vet at noen har det bedre og noen har det dårligere. Jeg er helt uenig med det Leif Sande fra NOPEF sier. Hvem var det som lærte oss teknologi i Nordsjøen? Det var ihvertfall ikke nordmennene!

Hvem er det som har vært med å få utvikling i Nordsjøen, er ikke det norske bedrifter? I høyeste grad så har vi medvirket til det. Det som ligger i regelverket har vi en kontroll på også. Vi skal greie, med vår teknologi, å konkurrere på likt grunnlag som andre i ettertiden.

Jeg tror også at det Kjell Jamne sa, litt sånn fleipete kanskje, men jeg er glad jeg, Leif, for at vi har fått en bra broforbindelse i Norge, og at vi får knyttet fastlandet mer sammen. Også med Øresundsbrua for den sakens skyld, at vi kommer nærmere Europa, og forstår også en del av problemene der.

Det som Svein Fjellheim sier Maastricht-avtalen, ja, den ligger der, men det er ikke på våre premisser, så stem JA.

Oppsummeringsinnlegg

Dirigenten konstaterte med dette at debatten er gjennomført og at i alt 76 taler har hatt ordet. Det som gjenstår er de to oppsummeringsinnleggene fra Jan Davidsen og Yngve Hågensen, og dirigenten ga ordet til

Jan Davidsen, for oppsummeringsinnlegg:

Å oppsummere debatten som har vart i alle disse timene, med alle de forskjellige momentene, er selvfølgelig ikke lett. Og spesielt ikke når vi har fått så mange lyriske innlegg. Men jeg har lyst til å gripe fatt i en del sentrale punkter.

Det ene er at på tross av alle skumle fordommer og manglende evne til å håndtere vanskelige debatter, så har denne debatten vist at vi er fullt i stand til å være saklig uenig og likevel komme videre i arbeidet vårt.

Den andre delen er at mange fra Ja-siden har sagt at vi må inn for å påvirke. Men vi melder oss jo ikke inn i hvilken som helst slags klubb. Vi melder oss jo stort sett inn i de klubbene, foreningene og unionene som har en felles målsetting.

Det er jo her en av hovedskillepunktene våre går i vurderingen av den europeiske unionen. Når vi sier at vi ikke vil inn i en union fordi vi ikke tror at det er mulig for oss å arbeide videre med jobb nr. 1, Arbeid til alle. Når vi er redde for at medlemskap vil svekke våre faglige og sosiale rettigheter. Når vi frykter at velferdsstaten kan bli undergravet, så melder vi oss ikke inn i den typen union.

Vi er helt enig i at internasjonalt samarbeid er nødvendig, men da spør det også med hvilken målsetting som ligger der. Mange har sagt at vi skal inn for å styre kapitalen. Jeg forbinder ikke fri flyt med styring.

Det går heller ikke an å si at vi aldri har hatt styring i samfunnet vårt. Alle har vært enige om at vi har deregulert en masse styringsredskaper, og da må vi ha vært gjennom en periode i dette samfunnet hvor vi har styrt utvikling både økonomisk og samfunnsmessig gjennom lover, gjennom reguleringer, gjennom forskrifter som vi fra tidlig på 80-tallet begynte å kvitte oss med, nettopp for å styrke konkurransen.

Poenget blir at det er Norge som har søkt medlemskap i den europeiske unionen, det er ikke omvendt. Det er vi som sier at vi skal inn for å styrke sysselsettingen, det er vi som sier at vi skal inn for å sikre velferdsstaten, men et problem blir hvilke erfaringer ser vi i den europeiske unionen med disse tingene.

Vi ser at arbeidsledigheten har vokst. Vi ser at arbeidsledigheten i dag ligger på et nivå langt over det vi har. Vi ser at det er langt flere under fattigdomsgrensen. Da er det mitt problem, i forhold til den bevegelse jeg er en del av. Deres troverdighet til å gå inn i den type fellesskap når vi allerede i utgangspunktet ikke behøver å tro at vi kan peke på konsekvensene av politikken som føres.

Noen sier at disse landene består av frie nasjoner. Det gjør de selvfølgelig, men i fellesskap har de utviklet regler for hvilken økonomisk politikk som skal følges. Den har sørget for at ikke alle mennesker har den samme friheten gjennom arbeidsledighet eller større sosiale forskjeller.

Debatten har gått på EØS-avtalens betydning, og dette med at industri flagger ut. Vi ser allerede i dag at industrien flagger ut, det gjør de før vi har fått medlemskap. Men er ikke det nettopp gjennom de reguleringene vi har vært igjennom, at dette er mulig da? Og vil en fortsettelse av den type dereguleringer, være til hinder for at norsk industri etablerer seg i Norge?

Om EØS-avtalens betydning har vi også tydeligvis delte vurderinger. Noen av oss tror faktisk at EØS-avtalen vil ha betydning om vi skulle stå utenfor. Og jeg vil begrunne det med at vi får ikke dårligere råstoffer etter 28. november. Vi får ikke dårligere produkter etter 28. november, og vi blir heller ikke mindre kjøpekraftige i forhold til tjenester og varer etter den tid.

Derfor tror jeg at EU fortsatt vil handle med oss, og jeg tror at EØS-avtalen vil bestå.

Det er mange som har stilt spørsmålsteget ved at vi gjennom å godta EØS-avtalen legger opp til å anerkjenne de 4 frihetene uten å være med å kunne påvirke. Men da har vi tidligere sagt at det fortsatt finnes konsentrasjonsordninger som vil bli videreført gjennom EØS-avtalen. Men i tillegg vil det være områder vi på helt selvstendig grunnlag skal føre politikk i forhold til. Jeg skal raskt

ramse de opp; utenrikspolitikken, sikkerhetspolitikken, landbrukspolitikken, distriktspolitikken, fiskeripolitikken, den økonomiske og pengepolitiske unionen, felles valuta, felles sentralbank. Jeg har ikke hørt at noen er enige at forslaget fra Maastrich var uten demokratisk styring, men EU vil også ved et medlemskap bestemme over vår fremtidige handelspolitikk med land utenfor EU.

Vi vet jo alle sammen at EU-saken er vanskelig. Det er spørsmål om tro og tvil, men det er også spørsmål om å ta utgangspunkt i det vi ser. Det er mange som er i tvil, og det er vel kanskje ikke nødvendig å lese hele traktaten for å vite hva man skal ta stilling til.

Er du oppriktig i tvil om Norge bør bli medlem av EU denne omgangen, burde du kanskje lese artikkel Q om at denne traktaten gjelder for ubegrenset tid. *Stem Nei*, så har vi enda tid til å tenke oss om.

Dirigenten takket Jan Davidsen og ga ordet til

Yngve Hågensen, for oppsummeringsinnlegg:

Jeg er enig med Jan i at vi har hatt en veldig fin debatt. Jeg synes den har vist bredde og jeg synes den har understreket at vi tør. At vi tør som Landsorganisasjon å sette på dagsorden et tema som er vanskelig. Og gjennom en hard prosess og formodentlig komme med et vedtak som på mange måter gjenspeiler den samme debatten vi har ute blant vår medlemmer, og det er viktig i seg selv.

Jeg er glad for at vi kan håndtere i en sånn vanskelig sak, et forslag som det Jan Werner la fram. Og som er representativt i form av usikkerhet hos mange.

Jeg synes Kongressen håndterte det ok. Jeg er særlig glad for, og har stor respekt for den måten Kjell Bjørndalen håndterte sitt forslag på. Jeg registrerte også at Kjell Bjørndalen hadde en særdeles god begrunnelse, både for å trekke det, men også premisser på hvorfor han gjorde det.

Jeg registrerer at Kjell Sørensen ikke var i salen på det tidspunktet, for han kan tydeligvis ikke ha hørt det, når han kommenterte Kjell Bjørndalens innlegg som han gjorde.

10 minutter går fort, jeg skal ta to ting i forhold til debatten. Det ene i forhold til innlegget til Finn Erik Thoresen. Og jeg gjør det fordi andre har vært inne på det samme. Finn Erik reiste det allerede under behandlingen av dette spørsmålet når LOs sekretariat formet våre innstillinger.

Det går på dette jeg ga uttrykk for under innledningen, at jeg synes de som representerer Nei-sida i for stor grad setter seg på sin

høye hest, forteller at vi lever i en Kardemomme by og at i Europa er det, for fagbevegelsens del, forferdelig elendig.

Når jeg sier det så er jeg, Finn Erik, klar over hva som er norsk hverdag. Det er jeg. Og det vet du. Men jeg sier dette særlig fordi jeg faktisk har lest dette dokumentet dere har lagt fram. Og det er det dokumentet Nei-siden legger fram jeg forholder meg til. Når dere ser hva dere selv skriver om faglige rettigheter, først hjemmebanen og så hvordan dere beskriver fagbevegelsens utvikling i Europa, så blir jeg lei meg. Jeg gjør det for jeg møter relativt ofte i Den europeiske faglige samorganisasjon, som styremedlem og som medlem av styringskomiteen på vegne av Norden. Jeg er lei meg hvis Kongressen i Norge skulle gi en sånn beskrivelse av utviklingen av fagbevegelsen i Europa, for det er ikke sånn. Og da synes jeg jeg vil si ifra om det. Og der er det jeg prøver å gjøre.

Jeg registrerte, og jeg bruker Svein Fjellheims utgangspunkt her, men synspunktene var ikke bare hans. Han tar utgangspunkt i NHO og UNICE, deres beskrivelse av det framtidige Europa, et mere konkurransedyktig Europa, om andre retninger enn det vi står for. Det står ikke mye i LOs handlingsprogram f.eks. som er parallelt med det NHO og UNICE beskriver. Kan det overraske noen det, da? Jeg bare spør? Kan det virkelig overraske noen at arbeidsgiverne i Europa har andre målsettinger enn oss?

Som de sier på Toten noen ganger, «det er ikke nok å stå opp om morgenen».

Jeg er fullstendig på det rene med utfordringene europeisk fagbevegelse står foran, og som vi står foran, og som er alvorlig nok. Svein beskrev dem, andre har gjort det. De utfordringer vi vil møte av angrep på faglige rettigheter, vil jeg tillate meg selv å beskrive i min avslutning.

Men jeg ber om å bli forstått når jeg sier, det er akkurat de samme utfordringene vi møter fra Næringslivets Hovedorganisasjon og andre arbeidsgiversammenslutninger. Det er akkurat de samme utfordringer vi møter når Høyre beskriver sine målsetninger gjennom sine landsmøtevedtak, når Fremskrittspartiet i Norge gjør det samme, og det er ikke langt unna Kristelig Folkeparti og Senterpartiet heller.

Det er vår utfordring hjemme, og så spør jeg, har dere ment noen gang at LO av den grunn skal gi opp? At vi skal fastslå at har vi så slemme motparter så stiller vi ikke opp mer, – vi vil ikke!

Vi har snakket historie. Hvordan skulle vi historisk ha bygget opp dette landet med den type redsel som møter utfordringene. Jeg bruker bevisst ikke holdninger, for de deler vi, men redsel for å møte utfordringene.

Jeg må innrømme at jeg er sikker på at denne Kongressen som Kongressen i mai 1993 står for de samme grunnleggende holdninger vi har til disse spørsmålene, dem skal vi kjempe for hjemme. Jeg vet at fagbevegelsen har lurt på å dele disse standpunktene våre, dele disse målene og vi skal gjøre jobben hjemme. Så tror jeg at vi sammen med fagbevegelsen i Europa er enda sterkere til også å gjøre det på bortebane. Vi skal ikke være redde.

Det er slik, og jeg skal avrunde med det. Jeg har stor respekt for alle tillitsvalgte som er usikre og medlemmer som er usikre i denne sammenhengen. Jeg har stor respekt for at vi skal være var ved utfordringer vi møter, at vi skal være klar over det. Og jeg synes det er greit at vi sier ifra om det.

Men jeg håper ikke vi blir så bekymret av dem at vi ikke selv tør å gjøre som forgjengerne gjorde, reise oss opp, slåss og så vinner vi.

Dirigenten takket Yngve Hågensen og gjorde Kongressen klar til å gå på

Avstemmingen

Dirigenten opplyste om at det nå er 312 stemmeberettigede i salen, det vil si at tre representanter ikke er ankommet møtet, dette er representantene nr. 205, 226 og 227. Dirigenten opplyste videre om at Kommuneforbundet i Sekretariatet har to plasser, men møter for tiden bare med en. Det betyr at 1. vararepresentant Jan Inge Kvistnes har stemmerett på dette møtet.

Dirigenten opplyste om at det var kommet inn et skriftlig forslag fra representant nr. 66 Stein Bruse Hofstedt, Fellesforbundet, som går på skriftlig avstemming. Dirigenten foreslo at en ved avstemmingen bruker stemmetegn.

Repr. nr. 66 *Stein Bruse Hofstedt*, Fellesforbundet, ba om ordet til forretningsorden:

Jeg vil gjerne få lov å begrunne forslaget om skriftlig avstemming. For to dager siden hadde vi en pressekonferanse i forbindelse med at 200 tillitsvalgte sto fram med et opprop for EU.

I den forbindelse ble det også i aviser dagen etter, altså i går, skrevet noe om hva enkelte av våre fagforeningskamerater opplever når de står fram med et klart standpunkt i denne saken.

De har blitt spyttet på, og de har blitt hån gjort, og de har blitt mobbet. Bakgrunnen for at det da fremmes et forslag om skriftlig

avstemming er at det er folk i denne salen som har store problemer med å kunne stå fram og vise hva de egentlig mener.

Dirigenten fortsatte:

Vel, dere har hørt begrunnelsen. Dirigenten foreslår at vi stemmer ved å bruke stemmetegn. De som er enige i det forholder seg i ro, de som er uenige viser det med stemmetegn, og det stemmes.

Det er enighet om å bruke stemmetegnene.

Dirigenten orienterte om de to forslagene som nå ligger til avstemming på følgende måte:

Det første forslaget, FORSLAG 1 – som er på 9 sider, er fremsatt av LOs ledelse, begrunnet av Yngve Hågensen, og hadde 6 stemmer i Sekretariatet.

Det andre forslaget, FORSLAG 3 – som er på 14 sider, er fra 9 forbundsledere og framsatt av Jan Davidsen.

Kongressen gikk så til avstemming over de to forslagene.

Forslag 1 fra LOs ledelse ved Yngve Hågensen fikk 149 stemmer, og forslag 3 fra de 9 forbundslederne ved Jan Davidsen fikk 156 stemmer.

Dirigenten takket for et utmerket samarbeid og en fin debatt, og ga ordet til LOs leder *Yngve Hågensen* for

Dagsorden pkt. 4 – Avslutning

Vi er da kommet til dagsordens punkt 4, som er avslutning. Jeg registrerer som dere har gjort, at etter en lang og fin debatt har Kongressen gjort et vedtak som er Landsorganisasjonens standpunkt i den EU-debatten vi står foran mot folkeavstemmingen 28. november.

Jeg vet ikke om jeg skal gå så langt som å si at jeg er glad for det. Men jeg ber om å bli forstått når jeg sier at, gjennom denne debatten har vi forsøkt å gjenspeile den debatten som foregår på arbeidsplassene rundt i landet idag. Blant medlemmer, blant tillitsvalgte var dette vedtaket representativt i så måte, og det er all grunn til å tro det er. Så har vi gjort den jobben vi var satt til å gjøre, da vi skulle gjennomføre denne ekstraordinære Kongressen.

Det er slik at vi etter denne Kongressen har sagt at vi skal gå ut med et informasjonsopplegg til våre grunnorganisasjoner, gjennom våre fagforbund. Og på det grunnlaget informere om de forslag som har vært behandlet her, debatten her, og det vedtaket som er gjort og dermed det råd LO-kongressen, den ekstraordinære, har gitt til sine medlemmer.

Vi har gitt uttrykk for, fra Landsorganisasjonens ledelses side, de siste dagene og mange ganger idag at dette ville bli jevnt løp. Jeg har sagt, for min egen del til pressekorpsene rundt her, at det blir helt jevnt og jeg tør ikke si noe med sikkerhet om hvor flertallet vil ligge.

Jeg skal love dere at Landsorganisasjonens ledelse skal gjøre det som er en selvfølge, – respektere vedtaket og sørge for at det blir kjent på en måte som er verdig de vedtak denne Kongressen har gjort, og LO som sådan.

Jeg vil takke dirigenter og sekretærer for en god og sikker jobb som har gjort at vi har kunnet gjennomføre denne Kongressen faktisk litt tidligere enn det vi hadde tilrettelagt når det gjaldt framdrift.

Dere skal ha takk for det alle sammen, jeg takker representantene for det jeg allerede har sagt, en god, fin saklig debatt, jeg takker pressen for å ha vært til stede og sørget for at debatten og vedtakene blir kjent, slik vi gjerne vil de skal bli. Og med disse ordene så legger jeg til en liten takk til LOs egen administrasjon som har tilrettelagt denne ekstraordinære Kongressen på en skikkelig og ordentlig måte.

Jeg takker vertskapet vårt her i Fokets Hus Kongressenteret, som alltid gjør en skikkelig jobb.

Og med det, idet jeg erklærer Landsorganisasjonens 4. ekstraordinære Kongress som hevet, ønsker jeg alle vel hjem.

Navneliste for ekstraordinær kongress 1994

Forbundenes representanter:

Arbeiderbevegelsens Presseforbund

(1 representant)
Nielsen, Svenn A.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer

(5 representanter)
Eriksen, Hans Jørgen
Arnås, Arild
Skretting, Brit
Løvås, Gunnar
Finnebråten, Svein-Kåre

Norsk Arbeidsmandsforbund

(10 representanter)
Aga, Jens Tveit
Årdal, Toralf
Skuggen, Sigrid
Klimpen, Eldbjørg
Madland, Ole Jarl
Midtskogen, Edvin
Wicken, Per J.
Rodal, Anders B.
Fjukstad, Bjørn
Valseth, Sverre

Norsk Barnevernpedagogforbund

(1 representant)
Christiansen, Bjørn

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund

(10 representanter)
Kristoffersen, Anders
Andersen, Gunnar
Quist, Erik
Hansen, Anders

Moy, Arnstein
Tystad, Helge
Henriksen, Johannes
Lokreim, Torstein
Aaberg, Terje
Lauritzen, Sverre

Fellesforbundet

(51 representanter)
Jensen, Jens-Petter
Flåthen, Roar
Nielsen, Håkon
Nilsen, Gunnar
Pettersen, Anne-Marie
Røttereng, Kjell
Hille, Svein
Lund, Torstein
Lote, Alan
Karlsen, Torill
Mikalsen, Mikal
Borgersen, Roy
Lund, Else Liv
Nilsen, Svein
Svendsberget, Jorunn
Hendricksen, Jardar
Riise, Odd
Nygaard, Frank
Kopperudmoen, Jan
Reinhardtzen, Aud
Lindbodahl, Åge
Karlsen, Steinar
Andresen, Jan
Hulleberg, Reidar
Andersen, Egil
Lund, Terje O.
Johnsrud, Håvard
Holth, Asbjørn
Aakvik, Per

Hagen, Viggo
Christiansen, Liv Sandvik
Trondsen, Harry
Andersen, Roy
Fjellidal, Hans J.
Stokke, Torfinn
Berntsen, Bjarne
Ullestad, John Erik
Følgesvold, Asbjørn
Hofstedt, Stein Bruse
Sørensen, Kjell
Furre, Leif
Gjerde, Jan Olav
Vorren, Arthur
Holm, Solveig
Tømmerdal, Tore
Schjetne, Harald
Simonsen, Gunnar
Bjergén, Odd Kåre
Ramstad, Hallgeir
Midtstraum, Lars
Kvalvik, Arne M.

Norsk Fengselstjenestemanns- forbund

(1 representant)
Øvrebø, Roar

Norsk Grafisk Forbund

(5 representanter)
Andersen, Roger
Kristiansen, Bjørn Harald
Gundersen, Lisbeth
Johansson, Sven Hugo
Jansen, Per Åge

Handel og Kontor i Norge

(20 representanter)
Torp, Karin
Lindstrøm, Anne-Grete
Maarud, Truls
Gyllensten, Rita
Christensen, Bjørn
Seierstad, Geir Arne
Silseth, Arne
Andersen, Jan I.
Jørstad, Annette
Jensseter, Mari Ann
Bakke, Vigdis
Berg, Oddvar

Hansen, Else K.
Ohr, Monica
Larsen, Heidi
Kristiansen, Stein
Johannessen, Ken
Olsen, Helene M.
Kirknes, Hans Thore
Nilsson, Svein Erik

Hotell- og Restaurantarbeider- forbundet

(6 representanter)
Fjæstad, Svein
Johansen, Solfrid
Jervell, Claus
Årdal, Evy
Bråthen, Mette
Baumann, Inger Lise

Norsk Jernbaneforbund

(5 representanter)
Skåtøy, Arthur
Jære, Lillian
Bekkos, Eva
Halland, Kari
Mykland, Aasmund

Norsk Kantor og Organistforbund

(1 representant)
Mæland, Ivar

Norsk Kjemisk Industriarbeider- forbund

(10 representanter)
Støylen, Olav
Blomkvist, Birger
Rognstad, Anne S.
Larsen, Odd Harald
Bakke, Frank
Larsen, Kjell G.
Bjelland, Lars Magnar
Molde, Jarle
Miland, Arnfinn
Sanderøy, Stig

Norsk Kommuneforbund

(68 representanter)
Andersen, Marthe Kjær
Bærland, Finn
Bjønnes, Ranveig

Karlsen, Rolf
Paulsen, Jorun
Lynnebakken, Berit
Hansen, Tone
Bråten, Vibeke
Murtnes, Hallstein
Sanden, Mari
Fiskvik, Kleiv
Olsen, Grethe Møistad
Holm, Bjørn
Nilsen, Anne Green
Andreassen, Eli
Skirbekk, Rolv
Westeng, Øivind
Elseth, Per H.
Rødberg, Hanna
Olsen, Jorunn
Larsen, Randi Stamnes
Lysebo, Tore
Johansen, Gunnar
Olsen, Ragnar K.
Stensnes, Ronald
Støren, Erna Beate
Thorsen, Roger
Leerstang, Sveinung
Robstad, Bjarne
Rørvik, Marit Irene
Nilsen, Toralf
Tverstøl, Irma
Jamne, Kjell
Levang, Gunvor
Helland, Trond
Ramsdal, Marit
Teigen, Ivar
Rossland, Oddbjørn
Lingjerde, Inger
Vågen, Helge
Revheim, Haldis
Skjolden, Kristoffer
Brekke, Martha Myhr
Dahle, Leidulf
Rindarøy, Aslaug
Skorgevik, Gunnar
Aronsen, Randi
Hvidsand, Frits
Knudsen, Margrethe
Norøy, Marit
Viken, Gudrun
Flakk, Bjarne
Busch, Eva Karin

Nilsen, Jan P.
Stenbakk, Marit
Mosti, Geir
Figenschau, Karl Johan
Torgersen, Toril
Olsen, Willy
Stok, Brit
Johansen, Gunhild
Bye, Kåre
Mikkelsen, Helge
Berg, Eva Vida
Kristiansen, Svein
Strand, Odd
Ljødal, Aud
Sveen, Arne

Norsk Lokomotivmannsforbund

(1 representant)
Aslaksen, Øystein

Norsk Musikerforbund

(1 representant)
Nordvik, Tore

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

(12 representanter)
Simonsen, Svein-Erik
Fuhrmyr, Inger
Hagen, Johnny
Oliversen, Arild
Stugu, Stein
Rønneberg, Inge
Hansen, Torill
Montes, Diana
Øksnevad, Lars M. (Ikke møtt)
Salberg, Grethe T.
Rønning, Nils
Pettersen, Laila

Norges Offisersforbund

(1 representant)
Moe, Peter

Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund

(3 representanter)
Sande, Leif
Karlsen, Ketil
Werner, Sigrid

Norsk Postforbund

(6 representanter)
Danielsen, Hans Fred
Evensen, Gunnar
Øyahals, Gerd
Hansen, Marit
Stephensen, Thorolf
Holmen, Olav

Den norske Postorganisasjon

(5 representanter)
Lindquist, Asbjørn
Øye, Morte
Jota, Kjellaug Kristiansen
Sætre, Ingeborg Anne
Kregnes, Rutt Siri

Norsk Sjømannsforbund

(5 representanter)
Bratvold, Erik
Særsten, Harald
Pettersen, Henrik (ikke møtt)
Karlsson, Göran (ikke møtt)
Rakvåg, Frøydis

Skolenes Landsforbund

(1 representant)
Standnes, Gro

Norsk Sosionomforbund

(2 representanter)
Vindegg, Jorunn
Leirvoll, Turid

Tele- og Dataforbundet

(6 representanter)
Moen, Helge
Norgaard, Agnes
Gulbrandsen, Tore
Haga, Tom
Bjørum, Laila
Andresen, Geir

Norsk Tjenestemannslag

(15 representanter)
Watnebryn, Aud
Renngård, Brit
Solbakken, Tor-Arne
Lilleheie, Turid
Karlsen, Unni

Nygård, Jens Petter
Stangeland, Karen Irene
Brevik, Harald
Halvorsen, Klaus
Eriksen, Jorunn
Kolstad, Helge
Taafe, Geir
Nesje, Øystein
Hovstad, Stein Vidar
Hegge, Arnhild

Norsk Transportarbeiderforbund

(5 representanter)
Østfold, Per
Holm, Frank
Jonassen, Terje
Svanem, Siv
Hagensen, Magnor

Norsk Treindustriarbeiderforbund

(2 representanter)
Solheim, Anton
Wille, Svanhild

Norsk Vernepleierforbund

(1 representant)
Luthen, Hanne

Fylkenes representanter

Østfold
(2 representanter)
Wroldsen, Bjørn
Sandberg, Else

Akershus

(2 representanter)
Gløtheim, Ragnhild
Johansen, Knut J.

Oslo

(7 representanter)
Husøy, Inger Lise
Sørli, Anne
Kristoffersen, Torbjørn
Utgård, Rolf
Gudmundsen, Elin
Pedersen, Roy
Nybakk, Marit

Hedmark

(2 representanter)
Trønnes, Arne
Anseth, Aud Marit

Oppland

(2 representanter)
Madsen, Charles
Ødegård, Anita Lajana

Buskerud

(2 representanter)
Boye, Olav
Westbø, Bjørg

Vestfold

(1 representant)
Pedersen, Birger

Telemark

(2 representanter)
Hegna, Bent
Sørensen, Lise

Aust-Agder

(1 representant)
Moe, Eli Tomine

Vest-Agder

(1 representant)
Hansen, Kåre M.

Rogaland

(3 representanter)
Fjellheim, Svein
Bøthun, Sigrid
Andersen, Jan H. B.

Hordaland

(4 representanter)
Lund, Leif
Hess, Ina
Agdestein, Roald
Pettersen, Siri Ingul

Sogn og Fjordane

(1 representant)
Aase, Gerd

Møre og Romsdal

(2 representanter)
Mellemseter, Alf
Langvatn, Inger

Sør-Trøndelag

(3 representanter)
Tørresdal, Bjørg
Schevik, Arve O.
Sørdal, Terje

Nord-Trøndelag

(1 representant)
Tiller, Bjørn

Nordland

(2 representanter)
Myran, Eirin J.
Henriksen, Jorunn

Troms

(1 representant)
Høgmo, Eigil

Finnmark

(1 representant)
Pedersen, Arne

Sekretariatet

(15 representanter)
Hågensen, Yngve
Kostøl, Esther
Oxholm, Svein-Erik
Balstad, Jan Kr.
Nilsen, Arnfinn
Grimnes, Gunnar
Bjørndalen, Kjell
Martinsen, Kjell
Arntzen, Sture
Svensson, Arthur
Davidsen, Jan
Dahl, Torbjørn
Gustavsen, Terje Moe
Hansen, Jan Werner

Vararepresentanter

Pedersen, Evy Buverud
Undheim, Liv

Olsen, Per Gunnar
Kvistnes, Jan Inge
Dalsheim, Ove
Lundberg, Tore
Kolstad, Walter
Midtbø, Magnus
Thoresen, Finn Erik
Bjørklund, Olav (ikke møtt)
Myhre, Lars A.
Remvik, Oddrun

**Fagorganisasjonens
Funksjonærgruppe**
Sjøstrøm, Wenche

AOF

Pettersen, Børre

Revisjonsutvalget

Flåthen, Roar
Rostad, Trond

Observatører

Offshore

Valvatne, Kjell

Norsk Tolkeforbund

Wattne, Maria

LOs administrasjon

Andersen, Tor
Dokken, Ståle
Endreson, Knut
Haug, Tove
Morin, Aase
Kolby, Bjørn
Myrvold, Kåre
Nålsund, Jon Ivar
Pedersen, Thorstein
Reegård, Stein
Myklebust, Peter R.
Stensrud, Ellen
Trælnes, Richard
Eikeland, Else Berit
Hvattum, Øivind
Samuelsen, Kjell
Weum, Knut

Benterud, Eva Toni
Berg, Tor Harald
Blom, Philip
Bomo, Kristin
Brekstad, Magne
Carlsen, Johan Ludvik
Christensen, Jorun
Dahl, Karl Nandrup
Dybvik, Runar J. Vartdal
Firveld, Arve
Foss, Cecilie
Gjelsvik, Eystein
Gjerde, Herlof
Grannes, Elisabeth
Grønningsæter, Arne
Grønstad, Eva Merete
Gundersen, Pål
Gunnes, Stein
Hagen, Ragnhild M.
Hansen, Øivind T.
Hansteen, Christopher
Hjelmestad, Ingeborg
Holm, Ragnar
Høie, Atle
Høin, Geir
Iversen, Anders P.
Sigvaldsen, Svein Tore
Johansen, Lars
Mjøberg, Nina
Johnsen, Trygve
Kallevig, Anthony
Karlsen, Harald
Kjølstad, Cato
Lund, Dagfinn
Lajord, Jan
Larsen, Leonard
Lorentz-Larsen, Kari
Løbekk, Egon Ivan
Monsen, Hans Chr.
Ofstad, Olav
Olsen, Ingunn
Røisi, Tom
Skalle, Nina-Merete K.
Skaug, Haakon
Skårberg, Lars
Steen, Karen Sophie
Strømme, Jan B. M.
Stueland, Einar
Svendsen, Magne
Theodorsen, Karen Beate

Trulsen, Eidar
Vetlesen, Vesla
Wahl, Jacob
Willadssen, Bjørn
Aagaard, Kai

LOs distriktssekretærer

Hildebrandt, Rolf Tore,
Paulsrud, Wenche,
Pettersen, Gunnar
Nordby, Åge V.
Johnsen, Per A.
Liljeberg, Knut
Stokken, Arild
Gyberg, Gudmund
Høiland, Erling
Ravnøy, Vigdis
Karlsen, Kåre
Hjelmeland, John Bjarne
Steinsvoll, Melvin
Flønes, Kjell
Thun, Liv
Elvheim, Jan H.
Rasmussen, Svein
Holmgren, Odd

LOs Offshorekontor i Bergen

Lie, Bjørn O.

LOs Offshorekontor i Stavanger

Fløisvig, Arne-Reidar

LO-kontoret i Brussel

Ansnes, Erna
Hongrø, Knut

Innenlandske Gjester

Samarbeidskomiteen LO/DNA

Brundtland, Gro Harlem
Jagland, Torbjørn
Stoltenberg, Jens
Andersen, Dag Terje

Personlig innbudte

Aasarød, Henrik
Andersen, Per
Adreassen, Thor
Bauck, Sidsel
Bauge, Arthur
Born, Arne
Grøttum, Arne
Haraldseth, Leif
Hauge, Rolf
Hysvær, Einar
Isaksen, Odd
Karling, Olaf
Karlsen, Thorvald
Knapp, Ole
Kortvedt, Sverre
Larsen, Øystein
Lindquist, Marie
Nakken, Knut
Nilsen, Finn
Oxholm, Torger
Pettersen, Åge
Ragnar, Ove J.
Skytøen, Lars
Solend, Rasmus
Strand, Einar
Totland, Nils
Worum, Sverre
Øveraas, Harald
Sandegren, Kaare

Utenlandske gjester

Jonsson, Bertil, LO-Sverige
Skulason, Ari, LO-Island
Ihalainen, Lauri, LO-Finland
Westerlund, Uno, TCO
Froyn, Bjørgulf, NFS

Trykt på klorfritt papir i Aktietykkeriet a.s. Oslo

